Nordre Follo kommune

Økonomi- og handlingsplan 2027–2030

Kommunedirektørens forslag

Aktivitet på det nye torget i Ski
Foto: Tobias Bjørge Olsen Andersen

Kommunedirektørens forslag til økonomi- og handlingsplan 2027–2030

Innhold

Kommunedirektørens innledning....4
Vi bygger fremtidens velferdssamfunn - og det skal vi gjøre sammen....7
Kjekt å vite om økonomi- og handlingsplanen....11
Saksfremlegg....15
Langsiktige mål....23
Organisering og ansvarsfordeling....39
Status kommunale planer....43
Befolkningsutvikling....49
Økonomiske rammebetingelser....55
Økonomisk utvikling i planperioden....61
Budsjettvedtak....67
Driftsbudsjettet....73
Investeringsbudsjettet....89
Klima- og miljøbudsjettet....95
Kommunens direktørområder....101
Stab....103
Oppvekst og læring....115
Helse og mestring....129
Eiendom, samfunn og teknikk....141
Område selvkost....155
Interkommunale samarbeid....163
Overordnede områder....165

Kommunedirektørens innledning

Nordre Follo har markert seg som et referansepunkt for mange kommuner gjennom vårt arbeid med å utvikle nye velferdsløsninger. Dette arbeidet skal bidra til å sikre at innbyggerne våre opplever trygghet, nærhet og omsorg også i en fremtid der antall innbyggere over 80 dobler seg, mens personer i arbeidsfør alder vil være omtrent like mange som i dag.

Vi må erkjenne at hvis vi møter fremtidens behov med dagens løsninger vil det bli mangel på både folk og penger.

Vi jobber med radikal oppgavedeling, innbyggerdialog og digitale løsninger for å frigjøre interne ressurser og aktivere ressurser som i dag står utenfor arbeidslivet. Samtidig går vi i dialog med innbyggerne for å finne løsninger som kan bygge varmere nabolag – der innbyggerne selv er drivkraften. Gjennom prosjektet Fremtidens nærmiljø prøver vi konkret ut nye måter å mobilisere folk på for å bygge et robust nærmiljø sammen med innbyggere, frivillige og andre samfunnsaktører.

Dette er nødvendige «byggeklosser» for fremtidens velferdssamfunn. Vi er bare så vidt i gang, og vi skal fortsette å finne nye løsninger. Vi skal også bidra til skalerbare løsninger slik at resten av Kommune-Norge kan ta det i bruk.

Gjennom dette arbeidet reduserer vi på lengre sikt behovet for kutt i tjenestene. Samtidig må vi håndtere store økonomiske utfordringer på kort sikt i økonomiplanperioden. Det vil stille store krav til oss som organisasjon.

Jeg kommer også med en advarsel i dette budsjettet.

Kommunens økonomiske fundament er sterkt, men vi må passe på at det tåler den økte belastningen som kommer de neste årene. Vi har en svært høy gjeldsgrad, og den øker kraftig utover i planperioden. Ser vi videre inn i den neste perioden, er det sjanser for at det ikke blir mulig å opprettholde tjenestene slik de er i dag.

Det er ingen andre kommuner vi sammenligner oss med som har samme utvikling. Vi er nødt til å styre veksten og være svært nøkterne når det gjelder å investere i sosial infrastruktur. Med de prisene og den renten vi har i dag, er konsekvensen for driften alvorlig.

Nordre Follo-metoden, der administrasjonen og politikken går sammen om å trekke lange budsjettlinjer i samarbeid, gir forutsigbare rammer for en stabil økonomisk utvikling for kommunen.

Vi har en god budsjettdisiplin, og det er avgjørende når omstillingsbehovene er store. Vi skal omstille for 230 mill. kroner i økonomiplanperioden, og 58 mill. kroner av disse gjelder for 2027.

Dette budsjettet er resultatet av flere år med lokalpolitisk forankring, og innholdet er derfor godt kjent for de folkevalgte. Omstillingen for 2027 i sin helhet er videreføring og oppskalering av tiltakene vedtatt i tidligere forslag til bærekraftig økonomi.

Vi skårer fortsatt bra på eksterne analyser sammenlignet med andre kommuner, og vi har vært blant de 10 mest effektive kommunene de siste tre årene (Kommuneindeksen / Agenda Kaupang). Det viser at vi er en av de kommunene som får mest kvalitet ut av hver krone vi bruker. Vi gjør mye riktig, og dette viser at det ikke er mye å hente ved å sammenligne oss med andre kommuner.

Vi er godt i gang med å utvikle en ny velferdsmodell. Vi skal lage en ny velferdsmodell fordi vi ikke har råd til å la være, og vi skal skape den sammen med innbyggere, næringsliv og frivillige lag og foreninger. Vi har mer enn 300 medarbeidere som er skolert i dialog hos Nobels Fredssenter. Nå er vi gang med innbyggerdialoger for å finne felles løsninger som bygger gode nabolag slik at vi finner bedre balanse mellom kommunal ressursbruk og det vi kan samskape med andre. Skal vi lykkes må vi evne å bygge tillit slik at alle blir med på det vi nå skal skape.

Vi har tatt en tydelig posisjon i kommune-Norge, og vi tar gjerne jobben som «brøytebil» for å finne løsninger som flere kan ta i bruk. Vi har robuste og gode fagmiljøer, dyktige medarbeidere og ansvarlige politikere. Vi har fortsatt et solid disposisjonsfond, og vi er en kommune i vekst tett på Oslo. Vi har mange ressurssterke og engasjerte innbyggere, et mangfold av lag og foreninger og et variert næringsliv.

Vi har alt som skal til for å møte den nye virkeligheten med stramme økonomiske rammer og store demografiske endringer på en god og ansvarlig måte. Da må vi evne å møte den sammen, med samme virkelighetsforståelse og med mot til å ta nødvendige og krevende valg.

Øyvind Henriksen
kommunedirektør

Vi bygger fremtidens velferdssamfunn – og det skal vi gjøre sammen

Tur på Gjersenga
Foto: Nordre Follo kommune

Vi bygger fremtidens velferdssamfunn – og det skal vi gjøre sammen

Da vi la frem kommunebudsjettet høsten 2025, slo vi fast at budsjettet for 2026 markerte slutten på en æra. Kommunen kan ikke fortsette slik den har gjort. Vi får flere oppgaver og færre folk til å løse dem fordi andelen yrkesaktive innbyggere minker. Vi må sikre at vi fortsatt har kapasitet til å gi gode tjenester. Slik vi driver kommunen i dag, er ikke bærekraftig.

Derfor må vi endre oss – selv om det er krevende.

Vi står overfor store og radikale endringer de neste årene, og vi har alle muligheter til å forme fremtiden selv. Vi har satt et ambisiøst mål for dette arbeidet: Innen 2028 skal vi ha utviklet og tatt i bruk en ny modell for fremtidens velferdssamfunn. Vi skal skape fremtidens velferdsmodell, fordi vi ikke har råd til å la være.

Nordre Follo har tatt utfordringen på alvor og er allerede på god vei

Vi har tatt kontroll på utgiftene våre og laget en økonomisk bærekraftig plan for de neste årene. Det gjør at vi kan konsentrere oss om den store utfordringen: å bygge fremtidens velferdssamfunn.

Dette er et stort ansvar og en komplisert oppgave. Vi må tenke nytt på alle områder og tenke radikalt når vi lager nye løsninger. Vi må bygge opp kommunen på nytt helt fra grunnen av, samtidig som vi skal sørge for en trygg overgang for alle.

Dette vil bli den største endringen av kommunen siden oppstarten i 1837, og vil kreve mye av oss. Vi vet ikke helt nøyaktig hvordan fremtidens kommune vil se ut, men en ting vet vi: Dette klarer vi ikke alene.

Hele samfunnet må være med på å skape fremtiden sammen

Alle parter må bidra mer til fellesskapet for å få samfunnet til å gå rundt slik vi ønsker. Hver enkelt av oss må ta mer ansvar for oss selv og for hverandre. Vår styrke er fellesskapet. Vi skal tenke nytt om hvordan velferd skapes – og vi skal gjøre det sammen.

Heldigvis har Nordre Follo et skikkelig godt utgangspunkt for å lykkes. Vi har over 65 000 innbyggere med stort engasjement, og vi har et tett nettverk av levedyktige lag og foreninger med rikelig innsatsvilje. Vi har også et blomstrende næringsliv som ønsker å være med på utviklingen, og vi har engasjerte folkevalgte og en kommuneadministrasjon som er skolert og klar for dialog, utvikling og innovasjon.

I tillegg merker vi at Nordre Follo er en kommune som engasjerer og inspirerer også utenfor kommunegrensen. Vi har en rekke samarbeidspartnere, forskningsinstitusjoner, sosiale entreprenører, næringsinteresser og offentlige institusjoner som gjerne vil være med på retningen og ambisjonen Nordre Follo har satt.

Nå skal vi samle alle gode krefter og mobilisere alt engasjementet, all kunnskapen og alt pågangsmotet, skape nye løsninger og bygge fremtidens velferdssamfunn – sammen!

For å lykkes satser vi særlig på noen områder

- Ha dialog som grunnholdning og lytte mer og tidligere – innbyggernes stemmer skal inn før løsningene er ferdigtenkt. Alle våre ledere er nå skolert i dialog sammen med Nobels fredssenter.
- Skape radikalt nye løsninger i samarbeid med næringsliv og frivillighet – vi trenger helt nye løsninger enn vi har i dag. Kommunen skal gå sammen med næringsliv, faglige aktører, organisasjonslivet, sosiale entreprenører og innbyggere og finne grunnleggende nye måter å jobbe på.
- Bygge tillit – vi skal være mer åpne, tydelige og ærlige i kommunikasjonen, og bygge gjensidig forståelse over tid. Vi skal tørre å innrømme våre feil og jakte på bedre løsninger sammen.
- Endre kulturen i organisasjonen – vi skal utfordre oss selv til å bli mer fleksible, mindre byråkratiske og mer til stede for innbyggerne. Vi skal lete etter muligheter for å si ja og for å slippe nye tanker og løsninger til.
- Dyrke frem levende lokalsamfunn som klarer seg selv – vi skal bygge opp lokalsamfunn der folk trives og opplever så mye tilhørighet at de ser det som helt naturlig å stille opp for fellesskapet.

Vi må være ærlige nok til å innrømme at vi har satt ambisjonsnivået høyt for oss selv. Kommunen er på ingen måte feilfri, og vi har ikke alle svarene. På veien vil vi møte skjær i sjøen: strukturer som hindrer oss, gamle vaner som holder oss tilbake, og forventninger vi må utfordre. Vi kommer til å trå feil og gjøre tabber. Dem må vi lære av, og gå videre. For å lykkes må vi gi alt vi har – og litt til.

Men vi vet at vi også har kraften til å komme i mål – gjennom åpenhet, nysgjerrighet og evnen til å koble ulike ressurser og perspektiver.

Fem viktige samtaler

God dialog blir helt avgjørende for om vi kommer til å lykkes, og det er viktig at hele Nordre Follo-samfunnet deltar i diskusjonen om hvordan vi skal utvikle samfunnet videre. I 2027 trekker vi frem disse samtalene som ekstra viktige:

1. Hvordan skal vi bygge levende lokalsamfunn sammen i tiden som kommer?
2. Hvordan skal vi mobilisere innbyggere, næringsliv lag og foreninger til å bidra til fremtidens velferdssamfunn? Hvordan kan vi bruke ressursene smartere – og skape mer gjennom frivillighet, næringsliv og nye partnerskap?
3. Hva kan du tenke deg og bidra med – og hva skal til for at du melder deg til tjeneste?
4. En periode med radikale endringer kan føre til usikkerhet og utrygghet. Hvordan skal vi gjøre overgangen til fremtidens velferdssamfunn trygg for alle?
5. Selv når mye må endres, finnes det kjerneverdier og tjenester som er viktige å holde fast på. Hva er det viktigste å bevare – og hvordan kan vi finne nye måter å videreføre det på?

Leseveiledning

Kjekt å vite om økonomi- og handlingsplanen

Klatrevegg på Haugjordet ungdomsskole
Foto: Nordre Follo kommune

Kjekt å vite

- Økonomi- og handlingsplanen inneholder budsjett for det kommende året, økonomiplan for de påfølgende tre årene, og målene vi skal jobbe mot i fireårsperioden.
- Planen vedtas av kommunestyret.
- Budsjettet for det kommende året er bindende, økonomiplanen er retningsgivende.

Hvert år planlegger kommunen hvordan vi skal bruke pengene for å gi innbyggerne gode tjenester. Resultatet ser du i dette dokumentet.

Kommunens oppgaver er å

- levere gode tjenester til innbyggerne
- forvalte lover og regler
- være en aktiv samfunnsutvikler
- sikre et levende lokaldemokrati

Gjennom arbeidet med budsjettet og økonomi- og handlingsplanen fordeler vi penger til blant annet barnehager, skoler, helse, omsorg, kultur og fritid.

Et kommunebudsjett kan sammenlignes med et privat budsjett

Du må unngå å bruke mer penger enn du har, og samtidig sikre både dagens behov og behov i fremtiden.

Hvor kommer pengene fra?

Kommunen får inntekter fra flere kilder:

- Overføringer fra staten: Kommunen får rammetilskudd og øremerkede tilskudd fra staten for å sikre likeverdige tjenester i hele landet.
- Skatteinntekter vedtatt av Stortinget: Inntekts- og formueskatt fra innbyggerne
- Gebyrer og egenbetaling: For eksempel betaling for barnehage, SFO, byggesaksbehandling og kommunale avgifter.

Hva bruker vi pengene på?

De største utgiftene går til tjenester som innbyggerne får i hverdagen:

- Oppvekst og læring – for eksempel barnehager, grunnskoler, SFO og helsetjenester for barn og unge
- Helse og omsorg – for eksempel sykehjem, hjemmesykepleie og psykiske helsetjenester for voksne
- Teknisk drift – for eksempel kommunale veier, renhold, strøm og driftsutgifter til kommunale bygg, veier
- Kultur og fritid – for eksempel bibliotek, idrettsanlegg, kulturhus og frivillighet
- Administrasjon og fellesfunksjoner – for eksempel IT-drift, regnskap, beredskap og politisk virksomhet

Kommunen investerer også i større prosjekter, som nye skoler, barnehager, idrettsanlegg, omsorgsbygg og veier. Slike investeringer finansieres i stor grad med lån som tilbakebetales over mange år, og der renter og avdrag må dekkes på driftsbudsjettet på samme måte som andre utgifter.

Hvem bestemmer egentlig?

Kommunedirektøren og administrasjonen lager et forslag til økonomi- og handlingsplan for fire år, med budsjett for det første året i perioden.

De folkevalgte i kommunestyret behandler forslaget, gjør prioriteringer og vedtar den fireårige økonomiplanen.

Innbyggerne kan påvirke utviklingen ved å

- stemme ved kommunestyrevalget
- engasjere seg i lokalpolitikken
- gi innspill til planer, budsjett og økonomiplan

Hvordan tar vi de riktige beslutningene?

Det er et omfattende kunnskapsgrunnlag som ligger til grunn for budsjettet og økonomi- og handlingsplanen. I kommunen kan et kunnskapsgrunnlag for eksempel inneholde informasjon om

- befolkningsutvikling
- levekår og folkehelse
- økonomi
- behovet for kommunale tjenesterklima og miljø
- næringsutvikling
- arealbruk og utbygging

Denne kunnskapen danner grunnlaget både for kommunens planer og for prioriteringene i økonomiplanen.

Hvordan henger budsjett og planer sammen?

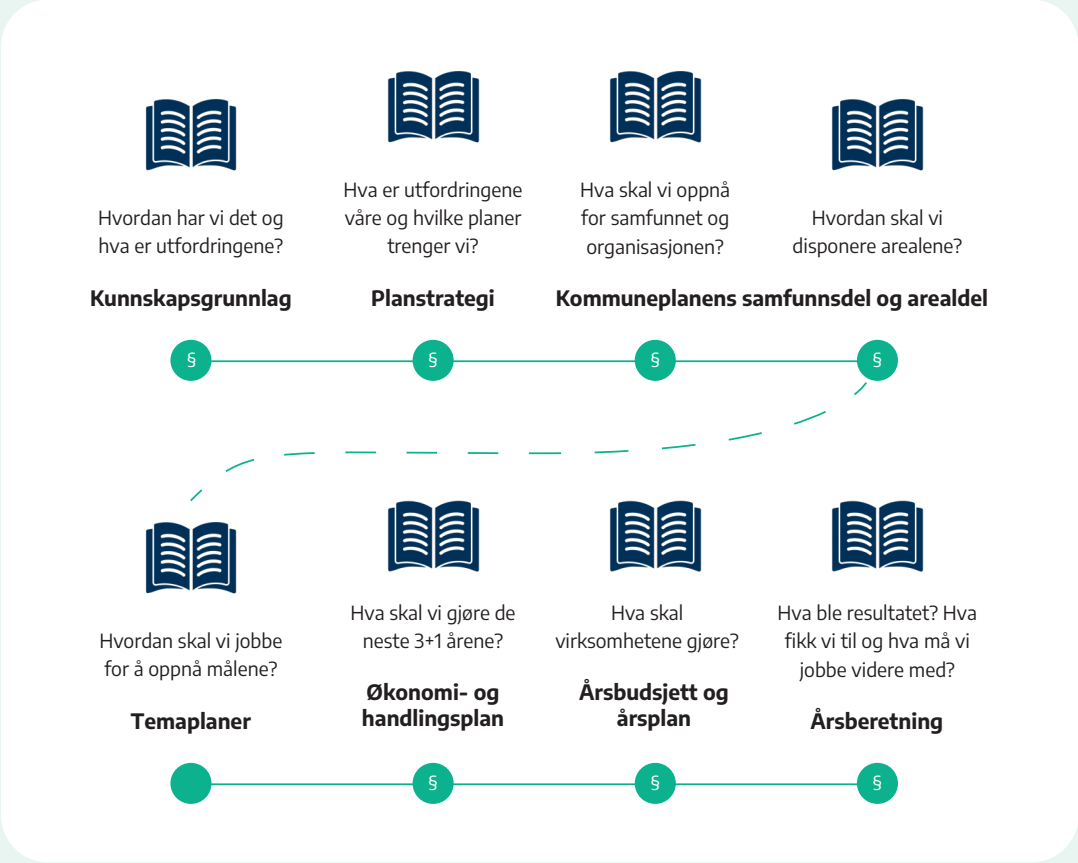
Alle planer, budsjett og den daglige driften skal trekke i samme retning.

Vedtatte planer er derfor viktige når administrasjonen og kommunestyret prioriterer hvordan vi skal fordele og bruke pengene.

- Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel setter de langsiktige målene for kommunen.
- Temaplaner, tiltaksplaner og fagplaner viser hvordan kommunen skal følge opp målene innenfor de ulike direktørområdene.

Handlingsplanen beskriver tiltak som skal gjennomføres, mens budsjettet og økonomiplanen viser hvordan tiltakene skal finansieres.

Illustrasjon av sammenhengene. Kilde: Kommuneplanens samfunnsdel

Hvordan styrer vi økonomien?

Kommunen har strenge regler for økonomistyring.
Dette er de viktigste verktøyene:

- Detaljert budsjett for det neste året: Budsjettet er det første året i økonomi- og handlingsplanen og er bindende. Budsjettet viser hvilke inntekter og utgifter kommunen har vedtatt for året som kommer.
- Økonomi- og handlingsplan for de neste fire årene: Planen viser hvordan kommunen skal nå målene sine innenfor realistiske økonomiske rammer. De siste tre årene er ikke bindende, men fungerer som et overordnet planleggingsgrunnlag og kan endres når økonomiplanen rulleres og oppdateres hvert år. Uansett må økonomiplanen være i balanse alle årene – det vil si at inntektene må være minst like store som utgiftene.
- Årsregnskap og årsberetning: Her viser vi hvordan pengene faktisk ble brukt og hvilke resultater vi oppnådde.
- Økonomireglement med finansreglement og investeringsreglement: Her står reglene for økonomistyring i kommunen.

KOSTRA–tallene gjør det mulig å sammenligne kommuner

KOSTRA er en forkortelse for kommune-stat-rapportering. Alle norske kommuner og fylkeskommuner rapporterer inn tjeneste- og regnskapstall til Statistisk sentralbyrå (SSB). Det omfatter blant annet tall for skole, barnehage, helse og omsorg, kultur, tekniske tjenester og økonomi.

Saksfremlegg

Skotbu togstasjon
Foto: Nordre Follo kommune

Saksfremlegg

Nordre Follo kommune

Arkivsak-dok. 26/06188-2

Saksgang	Møtedato
Ungdomsrådet	10.11.2026
Arbeidsmiljøutvalget	12.11.2026
Eldrerådet	16.11.2026
Rådet for personer med funksjonsnedsettelser	16.11.2026
Partssammensatt utvalg	16.11.2026
Utvalg for næring, eiendoms- og stedsutvikling	16.11.2026
Utvalg for klima, teknikk og miljø	17.11.2026
Utvalg for omsorg, helse og seniorpolitikk	18.11.2026
Utvalg for oppvekst, idrett og kultur	18.11.2026
Utvalg for plan og byggesak	19.11.2026
Formannskapet	25.11.2026
Kommunestyret	16.12.2026

Økonomi- og handlingsplan 2027-2030

Kommunedirektørens innstilling

1. Økonomi- og handlingsplan 2027-2030, inkludert årsbudsjett og økonomiplan, vedtas i samsvar med forskriftsmessige oversikter i kommunedirektørens forslag, jfr Budsjett- og regnskapsforskriften for kommuner og fylkeskommuner mv. Oversiktene er:
    1. Hovedoversikt drift etter §5-4, 1.ledd: Bevilgningsoversikt drift
    2. Netto driftsbudsjett per direktørområde etter §5-4, 2. ledd: Bevilgningsoversikt
    3. Hovedoversikt investering etter §5-5, 1.ledd: Bevilgningsoversikt investering
    4. Investeringsbudsjett per investering etter §5-5, 2.ledd: Bevilgningsoversikt investering

2. Kommunedirektøren gis fullmakt til følgende låneopptak:

    1. Lån til finansiering av investeringer, inntil 1 020,7 mill. kroner.
    2. Lån til startlån fra Husbanken til videre utlån, inntil 320 mill. kroner. Rammen fordeles med 260 mill. kroner på ordinære startlån og 60 mill. kroner til startlån til førstegangsetablerere

3. Likviditetslån innenfor en kredittramme begrenset oppad til 100 mill. kroner i henhold til kommunens reglement for finans- og gjeldsforvaltning.
4. Kommunedirektøren gis fullmakt til å refinansiere lån innenfor rammene i reglement for finans- og gjeldsforvaltning.
5. Kommunedirektøren gis fullmakt til å overføre restbudsjett 2026, mer-/mindreforbruk, på ikke-avsluttede investeringsprosjekter til årsbudsjett 2027, inklusiv finansiering.

3. For tjenester innen vann, avløp, renovasjon, slam, feiing, private reguleringsplaner, bygge-/delesaker, saksbehandling etter matrikkelloven og utslippstillatelser etter forurensningsloven skal gebyrnivået tilsvare full kostnadsdekning i henhold til lovverk og gjeldende retningslinjer for selvkost. Tilsvarende gjelder også for seksjoneringssaker.
4. Kommunedirektøren gis fullmakt til å disponere flyktningefondet ved behov.
5. Kommunale gebyrer, avgifter, brukerbetalinger og festeavgift til Nordre Follo kirkelige fellesråd fastsettes som vist i økonomi- og handlingsplanen (gebyrlisten).
6. Planstrategi i Økonomi- og handlingsplan 2027-2030 legges til grunn i det videre arbeidet.
7. Ved utskriving av skatt nyttes Stortingets fastsatte maksimale satser.
8. For 2027 bosettes inntil 50 flyktninger inkludert inntil to enslige mindreårige.

Sammendrag

Kommunedirektøren legger med dette frem sitt forslag til økonomi- og handlingsplan for Nordre Follo kommune for perioden 2027-2030. Det legges frem forslag til driftsbudsjett og investeringsbudsjett. Forslaget bygger på tidligere økonomiplanvedtak og vedtak gitt i tidligere saker.

Økonomi- og handlingsplan er kommunedirektørens forslag til prioriteringer og målsettinger for perioden 2027-2030. Kommunelovens § 14-3 regulerer kommunenes krav om økonomiplan i fireårsperioder og årsbudsjett. Økonomi- og handlingsplan viser kommunens prioriteringer og ønskede resultater i fireårsperioden frem mot 2030. Dokumentet inneholder både budsjett og handlingsplan i henhold til kommunelovens bestemmelser og periodens handlingsdel for Kommuneplan 2025-2040.

Kommunedirektørens forslag gir et positivt netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter i 2027. Mens kommunens vedtatte handlingsregel for netto driftsresultat er satt til 2,0 prosent, gir kommunedirektørens budsjettforslag et netto driftsresultat i 2027 på 1,8 prosent. Dette er over vedtatt nivå for 2027 i K-sak 33/25. I perioden har forslaget et positivt netto driftsresultat på gjennomsnittlig 1,7 prosent.

Skatt og rammetilskudd for 2027 er beregnet ut fra revidert inntektssystem som ble fullt innført i 2026.

Investeringsbudsjettet i planperioden 2027-2030 er på til sammen brutto 5,258 mrd. kroner, der finansieringsbehovet i 2027 i form av låneopptak er på 1 020,7 mill. kroner, pluss 320 mill. kroner til startlån. Det forutsettes inntekter på til sammen 103 mill. kroner knyttet til både Salg av eiendom og Tilskudd fra andre i perioden. Prognose for gjennomsnittlig gjeldsgrad for planperioden vil være på 137 prosent, og 129 prosent for 2027.

Klimabudsjettet inngår som en del av Økonomi- og handlingsplan 2027-2030. Klimabudsjettet presenterer tiltak som foreslås videreført i perioden, sammen med utslippseffekt av tiltakene og finansiering. Tiltakene dekker både direkte og indirekte utslipp.

Faktaopplysninger

Forslaget bygger videre på Økonomi- og handlingsplan 2026-2029, justert for endringer i de økonomiske rammeforutsetningene som har kommet frem i løpet av høsten, herunder de forutsetninger som ligger i forslag til statsbudsjett.

Vedtatte omstillingstiltak i ØHP 2026-2029, ihht Bærekraftig økonomi prosessene, vil under forutsetning av at vedtatte gevinster nås, gi et netto driftsresultat på et slikt nivå at ytterligere omstilling ikke er nødvendig før mot slutten av ny økonomiplanperiode.

Forslaget til Økonomi- og handlingsplan 2027-2030 er utarbeidet i samarbeid med kommunens virksomheter. Tillitsvalgte og verneombud har medvirket i arbeidet gjennom drøftinger i lokale og sentrale samarbeidsutvalg. Forslaget behandles i partssammensatt utvalg før politisk behandling.

Lover og regler

Økonomi- og handlingsplan er kommunedirektørens forslag til prioriteringer og målsettinger for perioden 2027-2030. Kommunelovens § 14-3 og Budsjett- og regnskapsforskriften for kommuner og fylkeskommuner mv kapittel 5, regulerer kommunenes krav om økonomiplan i fireårsperioder og årsbudsjett. Økonomiplan etter kommuneloven § 14-2 kan inngå i eller utgjøre handlingsdelen.

Plan- og bygningsloven § 11-1 regulerer kommunens krav om handlingsdel til kommuneplanen.

Økonomiske konsekvenser

Økonomiske konsekvenser er grundig utredet. Det vises spesielt til kapitlene Økonomisk utvikling og handlingsregler og Driftsbudsjett.

Alternative løsninger

I henhold til Kommunelovens § 14-3 må økonomiplanen for de neste fire årene og årsbudsjettet for det kommende året vedtas før årsskiftet. Det er ingen alternativ til å utarbeide en økonomi- og handlingsplan.

Kommunedirektørens vurdering

Overordnet status økonomi
Kommunens økonomiske handlingsrom er fortsatt under sterkt press i planperioden. Økte finanskostnader og store investeringer setter spesielt sitt preg på driften i årene fremover. Dagens utgiftsnivå, og det økende behovet for å finansiere renter og avdrag, er ikke økonomisk bærekraftig over tid.

Utviklingen i kommunens utgifter henger sammen med hvilke oppgaver kommunen løser, og hvordan vi løser dem. De årlige driftskostnadene og investeringene må reduseres. For å sikre økonomiske rammer og gjennomføringskraft i fremtiden, er det behov for en stadig omstilling av kommunens tjenester.

Prosessen Bærekraftig økonomi har hatt som mål å forberede kommunen på store og krevende prioriteringer. Det har vært viktig i arbeidet at innsparingstiltakene skal bidra til innovasjon og utvikling av fremtidens kommune. Mange av tiltakene retter seg derfor mot økt bruk av kunstig intelligens og digitale løsninger, samt reduksjon i antall ledere og administrative ressurser.

I perioden 2026-2029 utgjør vedtatte omstillingstiltak etter BØ-prosessen 172 mill. kroner. Etter planen gjennomføres 71,8 mill. kroner i 2026, og det gjenstår da om lag 100 mill. kroner i omstilling fra 2027-2029. For å oppnå et nivå på netto driftsresultat som i kst-sak 33/25, er det samlet i økonomiplanperioden et omstillingsbehov på om lag 230 mill. kroner. Av dette er om lag 130 mill. kroner knyttet til ny nødvendig omstilling utover Bærekraftig økonomi. Omstillingen vil bety endrede eller reduserte tjenester og antall medarbeidere. Selv om utfordringene er store, skal disse løses. Omstillingsprosessen vil være krevende for alle, både innbyggere, folkevalgte, administrasjon og ansatte. Omstillingen er likevel nødvendig for å opprettholde økonomisk bærekraft fremover.

Budsjettforslaget bygger på prinsipper om å gi en balansert fremstilling av frie inntekter, utvikling i finansutgifter og tilgjengelige midler til fordeling i tjenestene. På den måten synliggjøres det reelle behovet for tilpasning og effektivisering av tjenestetilbudet.

Det er tatt høyde for økte kostnader og økte inntekter knyttet til befolkningsøkning i hele perioden. Det er i tillegg vesentlig å holde farten oppe på omstillingen. Den anslåtte veksten i frie inntekter vil i planperioden i stor grad gå med til å dekke økte demografikostnader og lønns- og prisvekst.

Til tross for reduserte inntekter og krevende rammebetingelser, vurderer kommunedirektøren å ha lagt fram et forslag til Økonomi- og handlingsplan som tar hensyn til kommunens samfunnsoppdrag og utfordringer. I budsjettet er det for eksempel foreslått økning av Helse og mestring og Oppvekst og lærings økonomiske rammer for å imøtekomme større tjenestebehov. I planperioden planlegges to skoler, tre barnehager i tillegg til flere typer omsorgsboliger og demenslandsby med heldøgns bemanning.

En kombinasjon av høyere gjeld og økte finanskostnader, øker kommunens finansielle risiko. Vi har vedtak på at netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter ikke skal overstige 109 prosent i gjennomsnitt i gjeldende økonomiplanperiode, og skal reduseres til 100 prosent innen 2033. Det jobbes kontinuerlig for å oppnå et bærekraftig investeringsnivå. Vi må bygge så billig som mulig, vi må sikre mest mulig arealeffektiv bruk av de byggene vi har, en del bygg som var planlagt rehabilitert må utsettes samt at bygg og eiendom kommunen ikke trenger til egen tjenesteproduksjon må avhendes. Budsjettforslaget gir likevel en gjeldsgrad på 129 prosent.

Investeringsbudsjettet er i all hovedsak basert på tidligere vedtatte investeringer og vedtak i Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan fra februar 2025. Justeringer mellom årene i perioden, og enkelte økninger/reduksjoner, er foreslått tatt inn. I tillegg er det meldt inn enkelte nye investeringer. Det er foretatt vurderinger med hensyn til realisme og kritisk behov.

Det er i hele planperioden lagt inn økning knyttet til arealendringer og driftskonsekvenser av investeringer. For 2027 er rammen økt med 32,3 mill. kroner knyttet til dette. Av dette er 30,2 mill. kroner knyttet til barnehage. I tillegg er det i 2027 satt av 79,9 mill. kroner til konsekvensjusteringer. Konsekvensjusteringer er i all hovedsak knyttet til kostnader kommunen er forpliktet til ut fra lov, avtaleverk eller vedtak og inkluderer avsetning til lønnsoppgjør. Beløpet til lønnsoppgjør 2027 utgjør 50 mill. kroner av de totale konsekvensjusteringene.

Kommunedirektøren foreslår som et utgangspunkt en generell prisjustering av kommunens avgifter og gebyrer på 3,8 prosent, med unntak av de satser som er særbehandlet av kommunestyret, bestemt av

Storting eller forskrift, eller er foreslått endret i budsjettforslaget. Det vises til vedlegg til økonomi- og handlingsplanen for en komplett oversikt over forslag til satser.

Det legges opp til at gebyrinntekter og kommunale avgifter i stor grad skal være til selvkost/selvfinansierende der dette ikke er i strid med lov eller forskrift.

Spesielle forhold

Kommunedirektøren vil komme med tilleggsnotat om eventuelle endringer i statsbudsjettet, og endringer i forutsetninger som vi ikke har fått innarbeidet i økonomiplanen, jfr. Stab og Overordnede områder.

Bosetting av flyktninger

Nordre Follo kommune mottar hvert år anmodning fra IMDi om bosetting av flyktninger. Anmodningen fra IMDi kommer i slutten av november.

Kommunen har hatt en høy bosetting etter at krigen i Ukraina startet, og det vil fortsatt være mange flyktninger som trenger tjenester fra kommunen de nærmeste årene. Øvrig tjenesteapparat i kommunen melder at det er stort press på tjenestene. For 2026 vedtok kommunestyret en bosetting på inntil 50 personer inkludert enslige mindreårige. Eventuelle familiegjenforeninger kommer i tillegg – det ser ut som faktisk bosetting i 2026 blir om lag på anmodningsnivået.

For 2027 foreslår kommunedirektøren at kommunen bosetter inntil 50 flyktninger inkludert inntil to enslige mindreårige. Eventuell familiegjenforening vil komme i tillegg - dette er bosettinger kommunen ikke kan takke nei til. Det er alltid forbundet med stor usikkerhet når det gjelder bosetting og ankomster av flyktninger.

Kirkelig fellesråd

I tråd med samarbeidsavtalen er det lagt inn kompensasjon for lønnsvekst i tråd med kommunal deflator for dette. Generell prisvekst er ikke kompensert – på lik linje som for kommunens egne virksomheter. Kremasjonsavgiften har økt vesentlig, og Fellesrådet kompenseres for dette med 0,5 mill. kroner.

Fellesrådet gis også et årlig investeringstilskudd til rehabilitering av egne kirkebygg og andre formål. Tilskuddet økes i planperioden for å kunne benytte oss av Kirkebevaringsfondet som gir oss mulighet for refusjoner på 75 prosent av totalkostnad. Det er Ski middelalderkirke og Kråkstad kirke som skal oppgraderes de kommende årene. Utover i perioden vil det også utredes etablering av felles krematorium for flere kommuner.

Det vises for øvrig til Fellesrådets budsjettforslag i vedlegg 2.

Ski, 21.10.2026

Øyvind Henriksen	Ellen Wibe
kommunedirektør	direktør

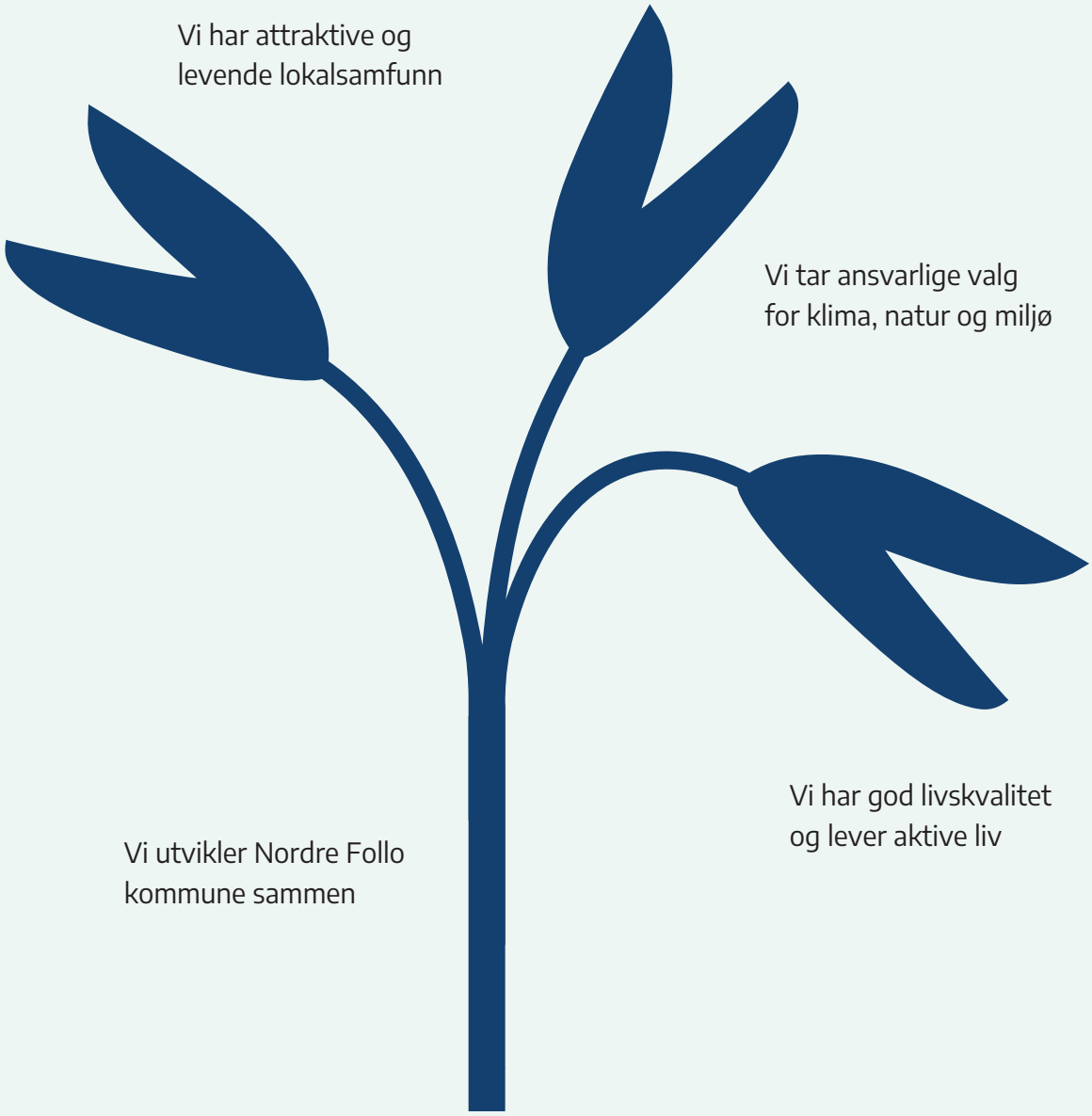
Vedlegg

Økonomi- og handlingsplan 2027-2030

- Vedlegg 1:
    - Endringsforslag budsjett investeringer
    - Formål og fremdrift for investeringer
    - Gebyrliste

- Vedlegg 2:
    - Budsjettforslag for 2027 for interkommunale selskap og samarbeid

Langsiktige mål

Vi har fire langsiktige mål for Nordre Follo

1. Vi utvikler Nordre Follo kommune sammen

Dette hovedmålet er en forutsetning for å nå de andre hovedmålene.

Nordre Follo nå

Vi har et godt utgangspunkt for å løse utfordringene sammen.

Nordre Follo har en velutviklet lokalpolitikk med stort engasjement, mange partier og mange innbyggere som stiller til valg. Vi har også jevnt god valgdeltakelse over mange år.

Foreningslivet blomstrer, og det er stor variasjon. De fleste som ønsker å engasjere seg i et felt, kan finne en forening som passer for dem.

Det er ikke bare gjennom organisert frivillighet at innbyggerne bidrar. Vi har over 65 000 innbyggere som i sum er svært ressurssterke, og som allerede bidrar på mange områder for å gjøre samfunnet bedre.

Vi har også et godt næringsliv som bidrar med løsninger som innbyggerne og kommunen trenger. Mange av næringsaktørene bidrar også til fellesskapet gjennom aktiviteter, støtte og sponsorvirksomhet. Nordre Follo er kjent for å være innovative, og vi opplever derfor at mange innovasjonsaktører og sosiale entreprenører ønsker å samarbeide med oss.

Vi har i tillegg til dette en administrasjon som gjennom omstilling og opplæring har vridd mer og mer av jobben og fremtidsplanleggingen over mot nye løsninger og samskaping gjennom bedre dialog på tvers. Vi er en attraktiv arbeidsgiver, og tiltrekker oss mange dyktige personer som ønsker å jobbe med radikal innovasjon på lag med innbyggerne.

Vi har alle ingrediensene som trengs for å løse denne utfordringen, men ser at vi har et stort uforløst potensial i få brukt alle ressursene som er tilgjengelige. Vi ser at det fortsatt mangler et stort løft for å bevisstgjøre aktørene og koble dem sammen. Det er også behov for å nå frem til flere for å få med alle deler av samfunnet. Alle stemmer må høres. Først da kan vi nå mulighetene til å skape det nye velferdssamfunnet sammen.

Slik vil vi ha det i Nordre Follo

Samfunnsengasjement, samarbeid og nye måter å løse oppgaver på
er grunnleggende. Vi jobber sammen for den fremtiden vi ønsker for fellesskapet, naturen og miljøet.

Flere aktører samarbeider og samskaper, slik at samfunnet blir bedre
rustet til både hverdagen og kriser. Hele samfunnet samarbeider om å løse oppgavene.

Kommunen har en stabil og forutsigbar økonomistyring som sikrer gode tjenester for innbyggerne.

Se hvilke strategier og tiltak vi planlegger for å nå målet i denne tabellen, og i kapitlene som beskriver direktørområdene.

Delmål og indikatorer

Delmål	Indikator	2022	2023	2024	2025
Vi har en kommuneorganisasjon som samskaper, og fremmer innovasjon og ansvarlig samfunnsutvikling					
Innbyggere og andre aktører bidrar aktivt til å løse samfunnets utfordringer	Elever opplever medvirkning og demokrati i skolen	3,4	3,3	3,3	3,3
	Valgdeltakelse, Kommunestyrevalg (prosent)	-	66,3 %	-	-
Vi tar felles ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap	Gjennomførte beredskapsøvelser, antall per år	7	16	17	19
	Vaksinasjonsdekning, barnevaksinasjonsprogram	97,8 %	97,6 %	97,1 %	98,2 %
	Vaksinasjonsdekning, voksenvaksinasjonsprogram	71,8 %	72,0 %	70,1 %	70,2 %

Strategier for å nå hovedmål 1

Strategi	Beskrivelse
Barn og unge deltar når kommunen planlegger og utvikler tjenester og lokalsamfunn	Kilde; Nordre Follo kommunes handlingsplan Demokrati for barn og unge
Beholde og rekruttere kompetente medarbeidere	Kilde; Arbeidsgiverstrategi
Folkehelse, barnets beste og samfunnssikkerhet legges til grunn for all kommunal arealplanlegging.	Kilde; Kommuneplanens samfunnsdel 2025-2040
For å ha nok ressurser til å ivareta dem som har størst behov for tjenester må vi sette innbyggerne i stand til å mestre eget liv i så stor grad som mulig gjennom hele livet.	Vi må bo hjemme lenger! (Kilde; Kommuneplanens samfunnsdel 2025-2040)
Gjøre det enkelt å drive frivillig arbeid	Kilde; Strategi for samskaping og frivillighet
I all krisehåndtering skal tiltak som reduserer risikoen for liv og helse prioriteres høyest. Dernest prioriteres miljø, materielle verdier og omdømme.	Kilde; Beredskapsplan - Plan for kommunal kriseledelse
Innbyggere med store behov, og behov som ingen andre kan ta ansvar for, blir prioritert for kommunale tjenester og boliger.	Innbyggerne må ta større ansvar for eget liv, gjennom hele livet. Kommunen som organisasjon tilrettelegger og veileder slik at innbyggerne har verktøy og kunnskap for å ta gode valg for seg og sine, for sin egen helse og for sitt arbeids- og samfunnsliv. Dette er helt avgjørende for å ha nok ressurser til å ivareta dem som har størst behov for tjenester. Innbyggere med store

Strategi	Beskrivelse
	behov, og behov som ingen andre kan ta ansvar for, blir prioritert for kommunale tjenester og boliger. (Kilde; Kommuneplanens samfunnsdel 2025-2040)
Krisehåndtering skal så langt som mulig basere seg på den daglige tjenestestrukturen og tilgjengelige ressurser	Kilde; Beredskapsplan - Plan for kommunal kriseledelse
Levere kvalitetsmessig godt vann i tilstrekkelig mengder, med tilstrekkelig trykk, til alle i forhold til behovet for forbruksvann og brannvann.	Kilde; Hovedplan for vannforsyning, avløp og vannmiljø 2022-2029
Lokal fritidserklæring	Nordre Follo kommune - Lokal fritidserklæring for Nordre Follo I Nordre Follo samarbeider kommune og fritidstilbydere om å oppfylle fritidserklæringen. Den lokale fritidserklæringen er vedtatt politisk og skal være en veiviser i kommunale beslutningsprosesser, planer og strategier. Kommunen skal ha en kontaktperson for fritid, som sammen med KNUTA (kommunens tverrfaglige team for fritid) jobber for å få flest mulig barn og unge med i fritidsaktivitet. Fritidstilbydere oppfordres til å inkludere erklæringen på årsmøter eller andre arenaer man er samlet, og inkludere den i sine strategier og planarbeid. Samarbeid kommune og frivillighet: Erklæringen ligger til grunn i samarbeidsprosjekter mellom frivilligheten og kommunen som omhandler barn og unge.
Nordre Follo styrer boligbyggingen mot fortetting i prioriterte utbyggingsområder	Hovedtyngden av veksten skjer i Ski, på Kolbotn og i gangavstand fra jernbane og områder med høyfrekvente bussruter. (Kilde; Kommuneplanens samfunnsdel 2025-2040)
Organisere arbeidet slik at vi styrer, utvikler og bruker ressurser på en helhetlig måte	Kilde; Arbeidsgiverstrategi
Prioritere mangfold i rollen som arbeidsgiver	Kilde; Temaplan for mangfold, integrering og inkludering
Skolen lærer elevene om-, for- og gjennom demokrati.	Kilde: Nordre Follo kommunes handlingsplan Demokrati for barn og unge
Utvikle ledere som leder slik at kultur og strategi forsterker hverandre	Kilde; Arbeidsgiverstrategi
Utvikle medarbeidere som sammen tar ansvar for resultatene de skaper, for arbeidsmiljøet og for arbeidsplassen som helhet	Kilde; Arbeidsgiverstrategi
Være pådriver for samskaping	Kilde; Strategi for samskaping og frivillighet

2. Vi har god livskvalitet og lever aktive liv

Nordre Follo nå

Innbyggerne har generelt høy utdanning og inntekt, og folkehelsen er jevnt over god. Det gir gode forutsetninger for livskvalitet og aktive liv. Andelen barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt er lavere enn i landet som helhet. Vi har gode skoler og barnehager.

Mange deltar i ulike fritidsaktiviteter. Kommunen tilbyr både uorganiserte og organiserte kultur- og fritidstilbud for alle aldre, og vi har et rikt organisasjonsliv.

Administrasjonen, politikerne og frivilligheten har i samarbeid laget en lokal fritidserklæring for Nordre Follo, for at enda flere barn og unge skal delta i organiserte aktiviteter.

Vi har utfordringer knyttet til sosiale forskjeller og folkehelse

På overordnet nivå skårer vi godt på mange folkehelseindikatorer.

Barn og unge trives i barnehage og skole, og de fleste elever får gode resultater. Mange unge har et godt forhold til foreldrene og opplever at livet gir mening. Vi ser likevel at det er systematiske forskjeller mellom ulike deler av kommunen når vi bryter ned folkehelseindikatorene.

Vi ser økende sosial ulikhet, økende utenforskap og økende psykisk uhelse. Antall barn med store tjenestebehov øker. Vi har også en negativ utvikling når det gjelder fysisk inaktivitet og stillesitting, overvekt og fedme. Folkehelseutfordringene følger nasjonale trender.

Vi forbereder oss på vekst og legger til rette for inkludering og egenmestring

Nordre Follo er en vekstkommune med rask utbygging. Antall barn og unge vokser, og kommunen får flere eldre innbyggere. Samfunnsendringer krever at kommunen tenker annerledes for å få ressursene til å strekke til. For eksempel er mange eldre aktive og kan være ressurser for fellesskapet.

Det er en økning i innbyggere med demens, nedsatt funksjonsevne og psykisk uhelse. Andelen innbyggere utenfor arbeidsfør alder øker, og andelen innbyggere som kan jobbe, minker. Samtidig har kommuneorganisasjonen utfordringer med å rekruttere til enkelte stillinger som krever fagkompetanse.

Slik vil vi ha det i Nordre Follo

Grunnlaget for god fysisk og psykisk helse legges først og fremst utenfor helsetjenesten.

Innbyggerne tar ansvar for eget liv og har gode levevaner. Inkludering, aktivitet og fellesskap reduserer risikoen for utenforskap og behovet for helsetjenester.

Innbyggerne mestrer sin egen hverdag. De har mulighet til å delta i aktiviteter og har tilgang til natur og kultur- og friluftsliv.

Barn og unge har en trygg oppvekst. De er inkludert, deltar aktivt og har mulighet til å utfolde seg.

Se hvilke strategier og tiltak vi planlegger for å nå målet i denne tabellen, og i kapitlene som beskriver direktørområdene.

Delmål og indikatorer

Delmål	Indikator	2022	2023	2024	2025
Innbyggerne mestrer sin egen hverdag	Andel innbyggere (80 år og over) som bruker hjemmetjenester (prosent)	25,2 %	31,5 %	29,8 %	25,9 %
	Andel innbyggere 67-79 år som ikke mottar helse- og omsorgstjenester (prosent)	84,8 %	81,5 %	81,9 %	91,0 %
	Andel innbyggere over 80 år som ikke mottar helse- og omsorgstjenester	64,2 %	59,1 %	61,1 %	51,4 %
	Andel personer i husholdninger med vedvarende lavinntekt	6,4 %	6,3 %	6,8 %	-
	Andel ungdomsskoleelever som oppgir høy tilfredshet med livet	50,0 %	-	-	51,0 %
	Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 18-66 år	3,1 %	3,4 %	3,8 %	3,8 %
	Fornøyd med livet nå i Nordre Follo (gjennomsnittsskår 0-10, der 10 er høyest)	-	-	-	7,26
Innbyggerne realiserer sitt potensial for utvikling og læring	Andel elever (10. trinn) som oppgir at de trives på skolen	88,0 %	87,0 %	88,0 %	87,0 %
	Andel elever (5. trinn) på laveste mestringsnivå i lesing	13,1 %	18,2 %	19,9 %	24,1 %
	Andel elever (7. trinn) som oppgir at de trives på skolen	90,0 %	89,0 %	89,0 %	89,0 %
	Gjennomføring i videregående opplæring	85,0 %	86,0 %	86,0 %	-
Innbyggerne er inkluderende og deltar i arbeids- og samfunnsliv	Andel deltakere som er i arbeid eller utdanning etter avsluttet introduksjonsprogram	81,5 %	56,0 %	55,0 %	69,0 %
	Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til innvandrerbarn (prosent)	87,6 %	85,7 %	92,8 %	95,4 %
	Andel sysselsatte i prosent av befolkningen 15-74 år	71,0 %	70,6 %	70,1 %	69,5 %
	Andel unge (15-29 år) som er i arbeid, under utdanning eller på arbeidsmarkedstiltak	91,3 %	90,8 %	90,6 %	90,5 %
Innbyggerne er i aktivitet og bruker natur-, kultur- og fritidstilbud	Andel 17-åringer som oppgir at de trener sjeldnere enn ukentlig	19,9 %	20,1 %	20,5 %	22,1 %
	Andel ungdomsskoleelever som er med i fritidsorganisasjon (prosent)	64,0 %	-	-	65,0 %
	Andel ungdomsskoleelever som vanligvis benytter skjerm mer enn 4 timer per dag, utenom skole	44,0 %	-	-	39,0 %

Strategier for å nå hovedmål 2

Strategi	Beskrivelse
Avdekke og motarbeide radikalisering og hatkriminalitet på nett	Kilde; Handlingsplan for forebygging av radikalisering og hatkriminalitet
Bidra til at alle foreldre er trygge og gode omsorgspersoner - foreldre som ressurs	Familien er den viktigste arenaen for barn og unge. Foreldre har hovedansvaret for å skape en trygg og god oppvekst for sine barn, og samtidig bidra til at andre barn er inkludert og opplever tilhørighet. Når det er et behov for hjelp, har vi ulike tjenester og tiltak for å støtte og styrke foreldrene. Kilde; Økonomi- og handlingsplan 2026-2029
Bidra til at barn, unge og familier lever gode liv, fri fra vold og overgrep - se meg hele meg	Vi skal sammen bidra til at barn, unge og familier lever gode liv, fri fra vold og overgrep og med en fysisk, psykisk og seksuell helse som ikke er til hinder for deltagelse i fellesskapet. Vi skal håndtere livene våre selv om vi vil møte utfordringer og belastninger. Vi bygger respektfulle relasjoner og søker å sammen finne frem til hva den enkelte har behov for og kan mestre selv eller sammen med familien. Kilde; Økonomi- og handlingsplan 2026-2029
Bysentrum har urbane kvaliteter, grønne lunger og god balanse og samspill mellom ulike funksjoner og tilbud til ulike aldersgrupper.	(Kilde; Kommuneplanens samfunnsdel 2025-2040)
Det legges vekt på gode gang- og sykkelveiforbindelser, spesielt fra sentrum og ut til tettstedene, til turområder og til viktige mål for barn og unge. Vi opprettholder snarveier.	(Kilde; Kommuneplanens samfunnsdel 2025-2040)
Ivareta mangfold i kommunens tjenester	Kilde; Temaplan for mangfold, integrering og inkludering
Legge til rette for kulturelle muligheter	Kilde; Kulturstrategi, Nordre Follo - et kulturelt kraftsenter
Legge til rette for nysgjerrighet og lærelyst, slik at barn og unge får realisert sitt potensial for utvikling og læring - lærelyst	Vi skal sammen sørge for barnehager som stimulerer til lek og læring. Vi skal sammen sørge for at vi har en romslig og mangfoldig skole som favner alle og stimulerer til læring. For at utvikling og læring kan skje, må barn trives og erfare godt samspill med barn og voksne. Vi legger til rette for trygge og gode overganger, der barn og unges behov er sentralt. Vi vurderer og legger til rette for ulike kvalifiserende løp i skolen og i overgangen til videregående opplæring. Kilde; Økonomi- og handlingsplan 2026-2029
Oppfordre til mangfold og inkludering i rollen som samfunnsutvikler	Kilde; Temaplan for mangfold, integrering og inkludering
Plan for samordnet innsats for barn og unge skal sette rammer for det forebyggende arbeidet i Nordre Follo kommune.	Planen skal ligge til grunn for videreutvikling av det forebyggende arbeidet og det tverrfaglige samarbeidet til beste for barn og unge i kommunen. Kilde; Plan for samordnet innsats for barn og unge
Stimulere til fysisk aktivitet	Både kommunen og frivillige organisasjoner har et ansvar for å legge til rette for at flest mulig skal kunne ha mulighet til å velge å være fysisk aktiv hver dag - hele livet. Fysisk aktivitet er

Strategi	Beskrivelse
	en del av kommunens folkehelseansvar. Samtidig blir stimulering og tilrettelegging et ansvar for svært mange lokale aktører. Frivilligheten har en særstilling for å bidra til fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv. Kilde; Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2020-2030
Støtte og styrke barn og familier som har behov for det for å håndtere egne liv - riktig innsats tidlig nok	Vi skal sammen med innbyggere evne å oppdage, møte utfordringer og tilrettelegge ut ifra barnets eller familiens behov. Vi skal sammen mobilisere iboende ressurser, nettverk, jobbe helhetlig og sikre gode overganger og koordinering mellom tjenester. Kilde; Økonomi- og handlingsplan 2026-2029
Sørge for at alle hører til - inkluderende fellesskap	Vi skal samarbeide med foreldre, frivillige lag og foreninger og andre tjenester om å videreutvikle trygge og inkluderende lokalsamfunn. Barn og elever skal ha et trygt og godt miljø i barnehagen, på skolen og når de deltar i fritidsaktiviteter. Vi skal sørge for at det er et tilbud tilgjengelig når unge og foreldre opplever å havne utenfor fellesskapet og trenger ekstra hjelp for å kunne delta og høre til. Kilde; Økonomi- og handlingsplan 2026-2029
Tidlig innsats og forebygging av radikalisering og hatkriminalitet	Kilde; Handlingsplan for forebygging av radikalisering og hatkriminalitet
Vi bruker forskningsbaserte og datadrevne tjenester og måler effekten av tjenestene	Kilde: Økonomi- og handlingsplan 2026-2029
Vi må ta større ansvar selv! Innbyggerne må ta større ansvar for eget liv, gjennom hele livet. Kommunen som organisasjon tilrettelegger og veileder slik at innbyggerne har verktøy og kunnskap for å ta gode valg for seg og sine, for sin egen helse og for sitt arbeids- og samfunnsliv.	Kilde; Kommuneplanens samfunnsdel 2025-2040
Vi samskaper og finner de beste løsningene sammen, både tverrfaglig innad i kommunen, og sammen med innbyggerne og pårørende	Kilde: Økonomi- og handlingsplan 2026-2029
Vi satser på å utvikle og styrke hjemmebaserte tjenester	Kilde; Økonomi- og handlingsplan 2026-2029
Vi satser på å videreutvikle forebyggende og aktivitetsfremmende tjenester som ingen andre enn kommunen kan gi	Kilde; Økonomi- og handlingsplan 2026-2029
Vi sørger for at innbyggere med store behov og behov som ingen andre kan ta ansvar for, blir prioritert for kommunale tjenester	Kilde; Økonomi- og handlingsplan 2026-2029
Vi tilrettelegger for at innbyggerne er selvhjulpne, opplever tilhørighet, mestrer egne liv, har arbeid og bolig	Kilde; Økonomi- og handlingsplan 2026-2029
Vi utvikler tjenester som kan hjelpe pårørende til å håndtere tunge omsorgsoppgaver over tid	Kilde; Økonomi- og handlingsplan 2026-2029

3. Vi har attraktive og levende lokalsamfunn

Nordre Follo nå

Kommunen har mange lokalsamfunn med tydelig identitet. Vi har et rikt kulturliv og mange innbyggere som engasjerer seg i frivillig arbeid. Befolkningen har generelt høy utdanning og er etterspurt arbeidskraft i hovedstadsregionen.

Vi har sentrale by- og tettstedsområder med knutepunktskvaliteter, høy befolkningstetthet og et spekter av funksjoner og tilbud. Landbruksarealene våre er av nasjonal verdi. Vi har skog, natur og rekreasjonsområder, kystlinje og et rikt kulturlandskap.

Samtidig står vi i en tid der kommunens økonomiske handlingsrom svekkes, klima- og naturkrisen krever handling og befolkningssammensetningen endres raskt.

Mange innbyggere bor nær togstasjoner og busstopp med hyppige avganger

Utbyggingen nær kollektivknutepunktene har gitt større boligmangfold og gode muligheter for mer kollektivbruk. Vi har generelt en frisk befolkning som kan gå og sykle dit de skal.

Biltrafikken i Nordre Follo er høy og forventes ikke å avta på kort sikt. Det har negativ betydning for lokal luftkvalitet og folkehelse, særlig i områder nær trafikkerte veier.

I de sentrale områdene er det kort vei til møteplasser og rekreasjonsarealer

I flere lokalsamfunn er møteplassene først og fremst knyttet til barnehager, skoler og idrettsanlegg. Disse arenaene er viktige samlingspunkter i lokalsamfunnet.

Innspill fra innbyggere og befaringer viser at det fortsatt er behov flere møteplasser. Derfor bør vi tilrettelegge de lokalene vi har for variert bruk i størst mulig grad.

Bibliotek, kulturhus og frivilligsentraler i sentrum kan gi innbyggere flere muligheter til å finne møteplasser der de trives og kjenner tilhørighet.

Sentrumsområdene i Ski og på Kolbotn er planlagt for alle aldersgrupper og for bruk hele året. De fleste innbyggere har skogen nær seg, men nærskogarealene er flere steder i kommunen under press fra blant annet utbygging. Dette tar vi høyde for i den nylig vedtatte kommuneplanen.

Mange boliger er ikke tilpasset alle livets faser

Det er vanskelig for førstegangskjøpere å komme inn på boligmarkedet i kommunen.

For mange eldre er det økonomisk krevende å flytte fra enebolig til mer hensiktsmessige leiligheter, blant annet på grunn av høyere boligpriser.

Vi har en estimert underdekning på cirka 3 000 leiligheter. Vi trenger flere leiligheter for å møte demografiutviklingen og husholdningssammensetningen i kommunen.

Vi har indikasjoner på en økende interesse for boformer med møteplasser som gjør det lettere å leve godt – uansett alder og livssituasjon. På Kolbotn, Oppegård og Langhus er det etablert nye boligprosjekter med fellesfunksjoner. Utbyggere ser også at det finnes et marked for slike boliger.

Utvikling av arbeidsmarkedet gir store gevinster

Flere arbeidsplasser i Nordre Follo gir økt verdiskaping, høyere sysselsetting og mer levende by- og bomiljøer. Mange av våre høyt utdannede innbyggere pendler i dag til Oslo. Derfor må vi legge til rette for flere relevante og «kortreiste» jobber, og for at flere kunnskapsbedrifter etablerer seg her.

God infrastruktur, Follobanen og nærhet til sentrale kompetansemiljøer gir grunnlag for nye kontorarbeidsplasser i sentrumsområdene. Vi må kunne tilby attraktive næringsarealer og samhandle godt med utbyggerne for å tiltrekke flere virksomheter. Vi må sette av arealer til næring i nye byggeprosjekter for å nå ambisjonen om næringsvekst.

Nordre Follo har sterk vekst i antall gründer- og oppstartsbedrifter, og nær halvparten av alle etableringer i Follo skjer i vår kommune. Det er positivt for samfunnsutviklingen, men øker også behovet for gode nettverk, miljøer og møteplasser som kan bidra til videre vekst.

Tettere samarbeid mellom privat og offentlig sektor kan åpne arbeidslivet for flere innbyggere og bidra til mer effektive og fremtidsrettede tjenester. Det er avgjørende å tilrettelegge for vekst i næringslivet for å forebygge og redusere utenforskap, mangel på kompetanse og innbyggeres forventinger til hva kommunen kan gjøre og hva de må gjøre selv.

Kulturen er sentral for tilhørighet, stedsutvikling og attraktivitet

Kulturlivet er preget av stort engasjement og sterke miljøer, både profesjonelle og frivillige. Vi bruker kulturarenaene fleksibelt og stimulerer til samarbeid som senker terskelen for deltakelse og styrker mangfoldet.

Vi skal bevare dyrket og dyrkbar mark

Nordre Follo kommune er restriktive med tanke på nedbygging av grøntområder og matjord. Samtidig har vi fremdeles store dyrkbare og dyrka arealer som er omdisponert til ulike utbyggingsformål som vei (E18), boliger og næring. Det betyr at vi også fremover vil bygge ned noen av disse arealene.

Slik vil vi ha det i Nordre Follo

Vi er en attraktiv kommune med levende lokalsamfunn som har plass til alle.

Vi har mangfoldige bomiljøer og trygge, gode lokalsamfunn som gir rom for innbyggere til å realisere sitt potensial og ta ansvar for egne liv. En befolkning som bor trygt og godt, har en større sannsynlighet for å ha det godt.

Vi tar vare på vår felles historie og identitet.

Bebyggelse og bymiljøer bør ha arkitektonisk variasjon og være av god kvalitet. Arkitektonisk variasjon kan innebære klassisk og organisk uttrykk, fasadedekor, varierte tak og varierte materialer.

Vi har et levende kulturliv som fremmer demokrati, folkehelse og sosialt fellesskap. Kultur, næringsliv, natur og varierte møteplasser bidrar til å gjøre lokalsamfunnet attraktivt og levende.

Lokaler og møteplasser er universelt utformet og tilgjengelig slik at flest mulig kan delta aktivt i samfunnet – uavhengig av livsfase og funksjonsevne. Vi har gode parkeringsmuligheter, inkludert reserverte plasser for personer med nedsatt funksjonsevne.

Se hvilke strategier og tiltak vi planlegger for å nå målet i denne tabellen, og i kapitlene som beskriver direktørområdene.

Delmål og indikatorer

Delmål	Indikator	2022	2023	2024	2025
Vi har mangfoldige bomiljøer	Andel som bor i eid bolig, alle aldre	88,3 %	87,9 %	87,8 %	84,9 %
	Andel som bor trangt, 0-19 år	14,1 %	14,3 %	14,4 %	14,2 %
	Netto innflytting (antall)	1 093	1 144	879	446
Vi har trygge og varierte møteplasser og arealer for lek og rekreasjon i nærmiljøene	Andel innbyggere i tettsteder med trygg tilgang til leke-/rekreasjonsareal	77,0 %	-	79,0 %	-
	Andel ungdomsskoleelever som er fornøyd med lokalmiljøet der de bor	71,0	-	-	62,0
	Andel ungdomsskoleelever som opplever at det er et godt tilbud til ungdom når det gjelder lokaler for å treffe andre unge på fritida (fritidsklubb, ungdomshus el.l.)	56,0 %	-	-	58,0 %
	Andel ungdomsskoleelever som opplever at det er trygt å ferdes i nærområdet på kveldstid	85,0 %	-	-	76,0 %
	Antall trafikkulykker i Nordre Follo kommune	30	22	18	33
Vi har et levende kulturliv, og en næringsutvikling som gir relevante jobbmuligheter	Antall arbeidsplasser i Nordre Follo	25 257	25 115	25 390	25 427
	Andel lokale arbeidsplasser som innehas av innbyggerne	43,0 %	44,6 %	43,9 %	43,6 %
	Antall yrkesaktive som bor og jobber i Nordre Follo (15-74 år)	10 865	11 198	11 154	11 087
	Antall som pendler til kommunen fra Oslo i forbindelse med arbeid	4 173	3 991	4 143	4 070
	Antall nyetableringer i Nordre Follo	666	727	670	776
	Antall kulturarrangementer med kommunal økonomisk støtte (nytt forslag)	27	53	50	48
	Antall enkeltbarn som har fått tilskudd til deltakelse i kultur, idrett og andre fritidsaktiviteter (nytt forslag)	241	397	423	563
	Antall solgte billetter på kulturhusene (nytt forslag)	39 655	48 749	49 683	49 583
	Antall utlån fra bibliotekene (nytt forslag)	206 392	212 515	218 677	211 822
	Antall fysiske besøk i bibliotekene (nytt forslag)	244 699	275 712	289 794	288 651
	Antall åpne arrangementer i bibliotekene (nytt forslag)	313	371	373	380
Vi tar vare på dyrket og dyrkbar mark	Jordbruksareal i drift (dekar)	39 543	39 639	39 528	36 978
	Omdisponering av dyrka jord til andre formål enn landbruk (dekar)	0,0	0,2	0,0	0,0
	Produktivt skogareal (m2)	112 970	112 970	114 100	114 400

Strategier for å nå hovedmål 3

Strategi	Beskrivelse
Attraktivitet: Kommunen legger til rette for at bedrifter skal ønske å etablere seg eller bli værende i Nordre Follo	Kilde; Temaplan for næringsutvikling 2024-2036
Bidra til kunnskap, formidling og samhandling	Å finne rom for innovativt samarbeid mellom ulike forvaltninger, næringer og miljøer vil være avgjørende for å lykkes med framtidens behov og muligheter innen fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv. Dette vil skje gjennom nettverksbygging, samhandling, kommunikasjon, kunnskapsutvikling og formidling. Kilde; Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2020-2030
Flere skal eie egen bolig	Kilde; Nordre Follo kommunes Boligstrategi 2022-2026
Fortettingsprosjekter har høy kvalitet på arkitektur, møteplasser og uterom og vektlegger universell utforming.	(Kilde; Kommuneplanens samfunnsdel 2025-2040)
Fremtidsrettet næringsvekst basert på nye markedsbehov, våre geografiske fortrinn og innbyggernes høye kompetansenivå	Kilde; Temaplan for næringsutvikling 2024-2036
Følge opp innbyggere i risikosonen for radikalisering og hatkriminalitet	Kilde; Handlingsplan for forebygging av radikalisering og hatkriminalitet
Gi botilbud til innbyggere som trenger det.	Kilde; Nordre Follo kommunes Boligstrategi 2022-2026
Gi innbyggerne mulighet til å bo trygt hjemme så lenge som mulig.	Kilde; Nordre Follo kommunes Boligstrategi 2022-2026
Ha ulike boligtyper som bidrar til balansert befolkningssammensetning.	Kilde; Nordre Follo kommunes Boligstrategi 2022-2026
Legge til rette for boligutvikling med varierte boliger og boformer.	Kilde; Nordre Follo kommunes Boligstrategi 2022-2026
Legge til rette for inkludering og mangfold i boligutviklingen	Kilde; Boligstrategi 2022-2026
Legge til rette for kulturelle møteplasser	Kilde; Kulturstrategi, Nordre Follo - et kulturelt kraftsenter
Legge til rette for sambruk og deleløsninger i boligutviklingen	Kilde; Boligstrategi 2022-2026
Legge vekt på sosiale hensyn når vi planlegger boligområder.	Kilde; Nordre Follo kommunes Boligstrategi 2022-2026
Leie skal være et trygt alternativ	Kilde; Nordre Follo kommunes Boligstrategi 2022-2026
Prioritere trafikksikkerhetstiltak på kommunale veier i tråd med tiltaksplan trafikksikkerhet	Kilde; Temaplan trafikksikkerhet 2025-2028
Samordne og koordinere arbeidet mot radikalisering og hatkriminalitet	Kilde; Handlingsplan for forebygging av radikalisering og hatkriminalitet

Strategi	Beskrivelse
Samskaping: Vi går sammen med næringslivet for å finne nye løsninger på felles utfordringer og utvikle nye, fremtidsrettede tjenester	Kilde; Temaplan for næringsutvikling 2024-2036
Sikre universell utforming i boligutviklingen	Kilde; Boligstrategi 2022-2026
Sosial bærekraft i boligpolitikken	Kilde; Nordre Follo kommunes Boligstrategi 2022-2026
Strategisk kjøp av eiendom	Kilde; Nordre Follo kommunes Boligstrategi 2022-2026
Tilrettelegge for anlegg og områder for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv	Befolkningen skal ha kort vei til tilrettelagte friluftsområder, merkede stier, lokale idretts- og aktivitetsanlegg. Det er en ambisjon at innen 2025 skal innbyggerne i Nordre Follo oppleve bedre anleggsdekning enn i 2020. Kilde; Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2020-2030
Tydelige roller, og nødvendig kunnskap og kompetanse i boligutviklingen	Kilde; Boligstrategi 2022-2026
Vi skal bevare dyrket og dyrkbar mark og ha nullvisjon for tap av matjord.	(Kilde; Kommuneplanens samfunnsdel 2025-2040)
Øke kunnskapen og kompetansen om radikalisering og hatkriminalitet	Kilde; Handlingsplan for forebygging av radikalisering og hatkriminalitet

4. Vi tar ansvarlige valg for klima, natur og miljø

Nordre Follo nå

Verden står i økende grad overfor en klima- og naturkrise som følge av menneskeskapte klimagassutslipp og naturinngrep. Vi vurderes som en av de beste kommunene i Norge til å ta vare på naturen (Naturkampen 2025). Naturkampen gir en oversikt over hvordan fylker og kommuner tar vare på naturen. Vi har likevel flere forbedringsområder.

Klimagassutslippene i Nordre Follo kommer hovedsakelig fra transport, bygg og arealbruksendringer

Utbygging bidrar til store klimagassutslipp. De største utslippene kommer fra produksjon av byggematerialer, byggets strømforbruk og transporten som er knyttet til bygget. Det kommer i tillegg også utslipp fra arealbruksendringer hvis det skal bygges i naturarealer fremfor grå arealer.

Arealendringer er den største trusselen mot naturmangfoldet

Hver gang vi endrer eller gjør inngrep i naturen, påvirker vi levestedet til arter. Ifølge Artsdatabanken har menneskelig inngrep i form av utbygging og skogbruk størst negativ påvirkning på naturmangfoldet.

Det står dårlig til med flere av vannforekomstene våre

Kommunen har store utfordringer med å nå målet i vannforskriften om god økologisk og kjemisk tilstand i ferskvannsforekomstene. Det skyldes blant annet avrenning fra jordbruk og utslipp fra avløp. Vi fortsetter arbeidet med å redusere forurensning.

Tilstanden i Oslofjorden er alvorlig, og utviklingen går i feil retning. Det er behov for betydelig innsats, og vi må samarbeide med nabokommuner og regionale aktører for å følge opp tiltaksplanen for fjorden.

Slik vil vi ha det i Nordre Follo

Vi tar vare på naturen og økosystemene og tar langsiktige, ansvarlige valg som sikrer vårt og naturens livsgrunnlag.

Vi tilrettelegger for en hverdag med ren luft, rent vann og rent hav, samtidig som vi ivaretar folks frihet og næringslivets muligheter.

Vi begrenser klimaendringer og beskytter eksisterende grønne områder og biologisk mangfold.

Vi bruker mindre energi, og det er lett å velge sykkel, gange og kollektivtransport. Vi gjenbruker, deler varer og lokaler og gjenvinner.

Vi bor og jobber i klimavennlige bygninger og bevarer våre naturområder.

Vi har som mål å bli en arealnøytral kommune.

Se hvilke strategier og tiltak vi planlegger for å nå målet i denne tabellen, og i kapitlene som beskriver direktørområdene.

Delmål og indikatorer

Delmål	Indikator	2022	2023	2024	2025
Vi bidrar til lavutslippssamfunnet	Andel bolig- og næringsutbygging innenfor de prioriterte utbyggingsområdene	83,5 %	76,5 %	83,0 %	84,0 %
	Andel husholdningsavfall til materialgjenvinning inklusiv biologisk behandling	43,3 %	43,2 %	44,0 %	42,9 %
	Andel personreiser med kollektiv, sykkel og gange	41,0 %	41,0 %	45,0 %	45,0 %
	Innbyggernes bruk av personbil (millioner km)	371	386	382	401
	Kildesortering i kommunale virksomheter	29,6 %	26,8 %	28,6 %	29,6 %
	Klimautslipp per m2 BRA fra kommunale og private utbyggingsprosjekter	-	-	341	323
	Nettoforbruk elektrisitet i kommunen (GWh)	696	729	733	709
	Reduksjon i utslipp av CO2e sammenlignet med 2009	14,0 %	21,7 %	24,6 %	-
Vi forbedrer miljøet vårt	Andel innsjøer som har god økologisk tilstand	14,0 %	14,0 %	14,0 %	14,0 %
	Badevannskvalitet	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
	Luftkvalitet, andel utsatt over kriterier for fint svevestøv (treårstall)	91,4	91,3	92,4	-

Delmål	Indikator	2022	2023	2024	2025
Vi tar vare på biologisk mangfold og er en arealnøytral kommune	Antall dekar kartlagt natur (i offentlige databaser)	14 300	21 500	16 500	21 500
	Antall nye friskmeldte lokaliteter for kjempebjørnekjeks per år	0	3	0	0
	Nedbygging av areal / Endring i ubebygd areal (måleverktøy er under utvikling)	-	-	-	-
	Positivt naturregnskap (måleverktøy er under utvikling)	-	-	-	-
	Våtmarksareal, km2 (åpen myr)	0,96	0,97	0,96	0,96

Strategier for å nå hovedmål 4

Strategi	Beskrivelse
Arealnøytralitet og arealregnskap	Arealnøytralitet er det viktigste tiltaket kommunen kan gjøre for å ivareta og stanse tapet av naturmangfold. For å følge opp dette må vi utarbeide et arealregnskap. Kilde; Kommunedelplan for naturmangfold
Blågrønne strukturer, viktige naturverdier og økologiske funksjonsområder styrkes og sikres mot nedbygging og fragmentering.	(Kilde; Kommuneplanens samfunnsdel 2025-2040)
Markagrensen endres ikke. Nærturområder, områder for bynært friluftsliv og grønnstrukturene i sentrum ivaretas, prioriteres, styrkes og vi er en arealnøytral kommune.	(Kilde; Kommuneplanens samfunnsdel 2025-2040)
Minst god kjemisk og økologisk tilstand i alle vannforekomstene i tråd med vannforskriften.	Minst god kjemisk og økologisk tilstand i alle vannforekomstene i tråd med vannforskriften. Redusere tilførsler fra avløp og landbruk. (Kilde; Hovedplan vannforsyning, avløp og vannmiljø 2022-2029)
Overvannsnettet inngår som en velfungerende del av den totale hydrologien i kommunen, og bidrar til å forhindre skader forårsaket av overvann og flom.	Kilde; Hovedplan for vannforsyning, avløp og vannmiljø 2022-2029
Private og kommunale bygg er energieffektive og energismarte	Private og kommunale bygg er energieffektive og energismarte. Prosjektene er ikke være i strid med arealnøytralitet og har høy andel lavkarbonmaterialer og/eller høy andel gjenbruk. (Kilde; Eiendomsstrategi, Temaplan for klima og energi 2021-2030, Klimabudsjett)
Redusere miljøpåvirkningen og øke karbonopptaket i landbruket	God gjødselhåndtering, riktig drenering og utslippsfrie anleggsmaskiner. Unngå markbearbeiding etter hogst. Restaurere skog og våtmark for å øke opptak av karbondioksid. (Kilde; Temaplan for klima og energi 2021-2030)
Redusere transportbehovet og øke bruk av miljøvennlig transport	Bruke arealplanleggingen som et virkemiddel for å redusere transportbehov og nå nullvekstmålet. Øke kollektivtrafikkandelen, sykkel og gange. Fremme

Strategi	Beskrivelse
	nullutslippsløsninger, bildeling og flere ladepunkter for tungtransport. Effektivisere varedistribusjon og bylogistikk. (Kilde; Temaplan for klima og energi 2021-2030, Temaplan for mobilitet, Klimabudsjett)
Restaurere økosystemer, naturtyper og økologiske funksjonsområder	Kilde; Kommunedelplan for naturmangfold
Spillvannsnettet fører spillvannet effektivt fra abonnent til renseanlegg uten utslipp til vassdragene, og på en måte som ikke utgjør en helserisiko, skader eiendom eller medfører andre ulemper for innbyggerne.	Kilde; Hovedplan for vannforsyning, avløp og vannmiljø 2022-2029
Veksten foregår på en slik måte at det er attraktivt å bygge, med høyest arealutnyttelse nær jernbanestasjonene i Ski og på Kolbotn. De små tettstedene i kommunen skal ha nødvendig vekst, slik at de kan videreutvikles som bærekraftige lokalsamfunn.	(Kilde; Kommuneplanens samfunnsdel 2025-2040)
Vi har som mål å bli en arealnøytral kommune. Vi vil sørge for klare definisjoner og verktøy for å kunne ta riktige beslutninger knyttet til dette. Tiltak som avbøter, restaurerer eller kompenserer natur skal tas med i vurderingen når et planforslag behandles.	Arealnøytralitet skal ikke være til hinder for at prosjekter som er viktige for utvikling av kommunen realiseres. (Kilde; Kommuneplanens samfunnsdel 2025-2040)
Vi må respektere naturens tålegrenser og ta vare på livsgrunnlaget til andre arter og fremtidige generasjoner.	(Kilde; Kommuneplanens samfunnsdel 2025-2040)

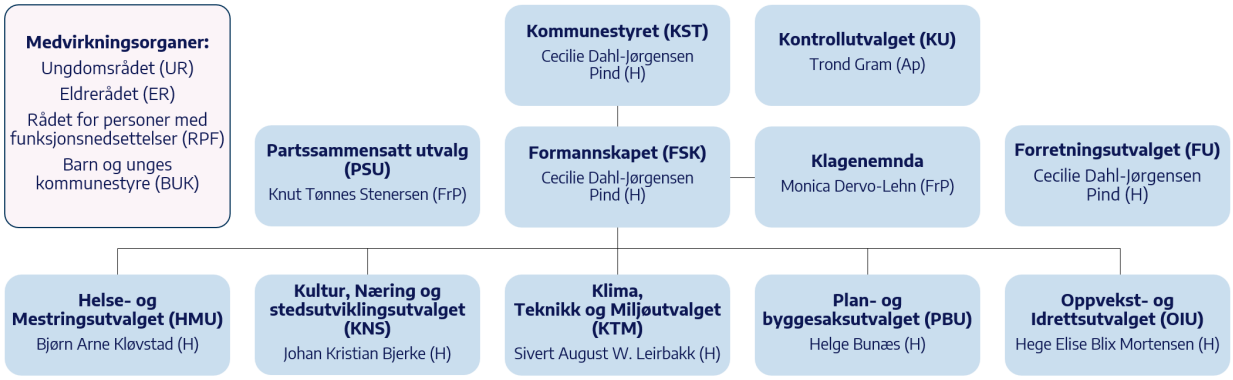
Organisering og ansvarsfordeling

Nordre Follo rådhus
Foto: Nordre Follo kommune

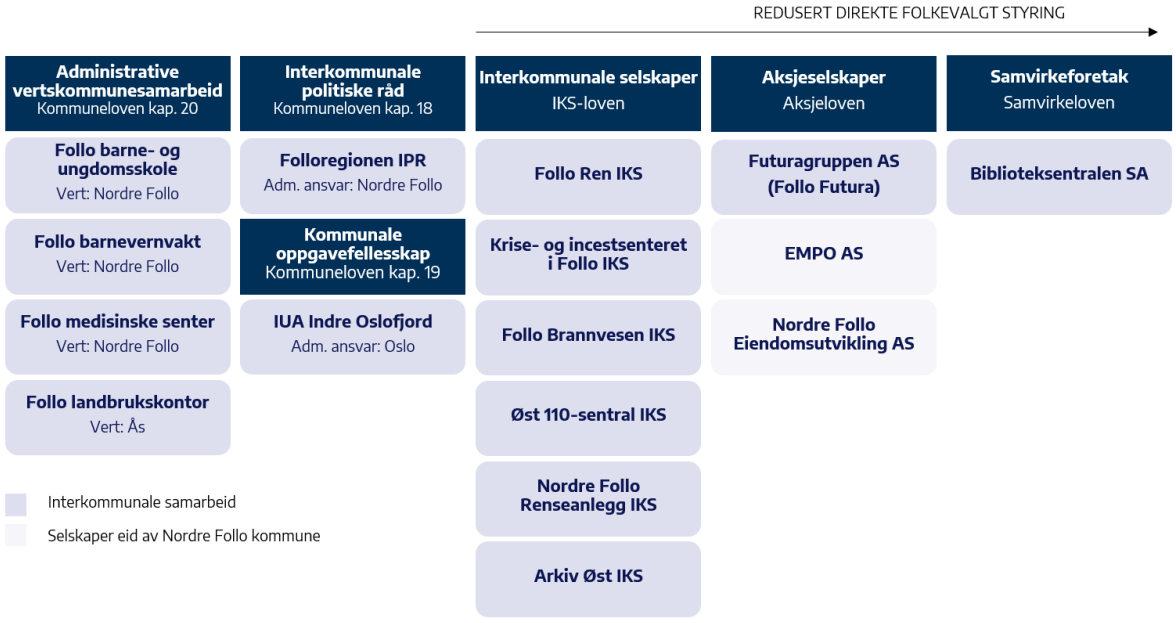
Organisering og ansvarsfordeling

Politisk organisering

Politisk organisering fra 01.11.2026. Ledere per 01.10.2026.

Interkommunale samarbeid og selvstendige selskaper

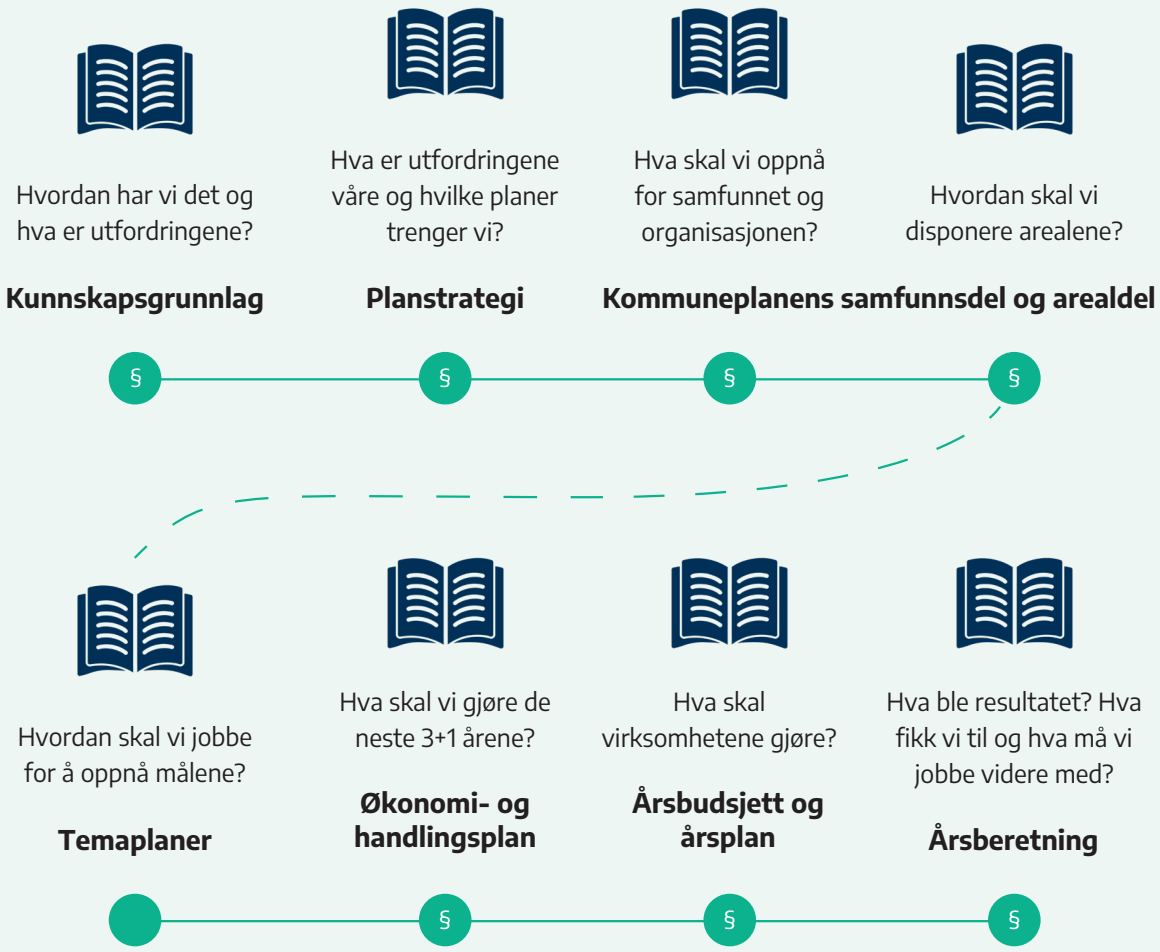
Samarbeid og selskaper per 01.10.2026.

Administrativ organisering

Organisering og ledere per 01.10.2026.

Status kommunale planer

Planarbeid og status kommunale planer

I løpet av de neste fire årene skal kommunen lage en ny folkehelseoversikt, en ny helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) og en ny kommunal planstrategi.

Folkehelseoversikten skal gi et oppdatert bilde av befolkningens helse og påvirkningsfaktorer. ROS-analysen skal identifisere og vurdere risikoer og sårbarheter som kan påvirke kommunen og lokalsamfunnet. Planstrategien skal avklare hvilke planoppgaver kommunen bør prioritere i den kommende valgperioden.

Til sammen skal dette sikre at fremtidige planer, prioriteringer og investeringer bygger på oppdatert innsikt om samfunnsutviklingen, risiko- og sårbarhetsbildet og de viktigste utfordringene kommunen står overfor.

Parallelt viderefører vi arbeidet med Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan (LDIP), og utarbeider en ny tiltaksplan for vannforsyning, avløp og vannmiljø.

LDIP følger opp vedtak i gjeldende planstrategi, der det står at planen skulle rulleres i 2027. I formannskapet 18. mars 2026 (temasak 4/2026) varslet vi at arbeidet forskyves. Behovsanalysene legges frem i 2027, mens planen behandles politisk i 2028.

Planoppgaver

Navn	Planlagt ferdigstillelse
Tiltaksplan vannforsyning, avløp og vannmiljø 2028-2032	2027
Folkehelseoversikt	2027
Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse	2027
Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan, med tilhørende behovsanalyser	2028
Planstrategi, med tilhørende kunnskapsgrunnlag	2028

Reguleringsplaner

Kommuneplanens arealdel definerer utbyggingsområdene våre. De prioriterte utbyggingsområdene er vist i arealdelens temakart nummer 1. De ligger i hovedsak tett på jernbanestasjonene, med Kolbotn og Ski som tyngdepunkt for utviklingen.

Planoversikten viser planer som enten er førstegangsbehandlet, igangsatt eller som forventes satt i gang i første del av perioden. Der beskriver vi også kjente utfordringer som vi må løse i tilknytning til hvert enkelt utbyggingsområde, og behov for kommunale investeringer som kreves for å realisere de enkelte utbyggingsområdene. Oversikten er basert på kommunens egne ressursvurderinger og dialog med forslagsstillere/utbyggere om hva som er en realistisk eller ønsket fremdrift. Det kan komme nye planer i perioden. Samtidig kan planer bli satt på vent av ulike årsaker.

Planoversikten skal være et strategisk verktøy for prioritering. Det er viktig å få avdekket hvilke kommunale investeringer som kreves for å realisere utbyggingsområdene. Nye reguleringer bør bare startes opp i områder der det følger investeringer til teknisk- og sosial infrastruktur som er avklart gjennom økonomi- og handlingsplanen.

Kommunen bør ikke sette i gang planarbeid der forutsetningene for gjennomføring er uavklarte eller ligger langt fram i tid. Planer blir fort utdaterte. For å sikre forutsigbar gjennomføring av byggeprosjektene bør det være kort tid mellom plan og realisering.

Planprosesser krever betydelige ressurser både fra utbyggere og kommunen. For kommunen handler det om å sette av tverrfaglige ressurser til å sørge for nødvendige avklaringer i planprosessen, og å følge ønsket fremdrift.

Vi reviderer oversikten hvert år. For Ski og Kolbotn er det vedtatt egne tiltaks- og finansieringsplaner. De bygger på felles rekkefølgekrav som skal finansieres gjennom utbyggerbidrag og kommunal finansiering.

For vann og avløp er det vedtatt en hovedplan for vannforsyning, avløp og vannmiljø, med tiltaksplan og investeringsbudsjett for utbedring av eksisterende vann og avløpsanlegg Vann og avløp er et eget selvkostområde som gebyrfinansieres. Nye investeringer gir økte gebyrer. Som eksempel vil en ny investering på 100 millioner tilsvare en økning i gebyret på 400 kroner i året for hver abonnent.

Kommunale investeringsbehov er i oversikten merket med grønn, gul eller rød farge. Grønn betyr at realisering av planen ikke krever særskilte investeringer i kommunal infrastruktur fra kommunens side, men forutsetter at infrastruktur dekkes av det enkelte byggeprosjektet. Gult betyr at de kommunale tiltakene er lagt inn på et investeringsbudsjett. Rødt betyr at kommunal finansiering foreløpig er uavklart.

Planoversikt

Reguleringsplaner i Ski sentrum		**Status for teknisk og sosial infrastruktur:** Nødvendig infrastruktur (bortsett fra VA) er definert i områderegulering for Ski sentrum. Konkretiseres videre som rekkefølgekrav i detaljreguleringer.	**Kommunale investeringsbehov:** Egen finansierings- og tiltaksplan. Investeringer til vann og avløp kommer i tillegg.	
1	Hotellkvartalet (Felt S7)	Avløpsnettet nedstrøms frem til Eikeliveien har behov for utbedring. Dette berører flere av utbyggingsområdene i Ski.	Kommunen har startet forprosjekt for nytt ledningsnett mellom Eikeliveien og krysset Jernbaneveien/Sanderveien. Anleggsarbeider er budsjettert sluttført i 2028.	
2	Ski stasjonsområde vest, med Vestveien, nordre halvdel	Utbyggingsområdet må dekke egne behov for vann og avløp, med tilstrekkelig slukkevann.	Investeringsbehov for Vestveien er uavklart.	
3	Holtekvartalet	Utbyggingsområdet må dekke egne behov for vann og avløp, med tilstrekkelig slukkevann.	Planen forutsetter gjennomføring av tiltaks- og finansieringsplanen for Ski sentrum og Ski vest.	

4	Søndre del av Vestveien (kommunal vei)	Teknisk infrastruktur må samkjøres med utbygging i Villenga.	Investeringsbehov er uavklart.	
5	Eikeliveien 1	Planen må ses i sammenheng med regulering for Åsveien.		
6	Åsveien (fylkesvei) fra Jernbaneveien til Vestveien	Planene bør ses i sammenheng med utbedring av rørnett, konsept for Søndre bro og flytting av Østre linje. Det gjelder også alle utbyggingsområder i langs Åsveien på denne strekningen.	Kommunen har startet forprosjekt for nytt ledningsnett mellom Eikeliveien og krysset Jernbaneveien/Sanderveien. Anleggsarbeider er budsjettert sluttført i 2028.	
7	Skorhaugåsen, 2 detaljreguleringer	Barnehage- og skolekapasiteten må økes. Utbyggingen må dekke egne behov for vann- og avløpsledninger, inkludert tilstrekkelig med slukkevann. Deler av Skorhaugåsen drenerer mot Kjeppestadveien i øst. Her må VA-nettet fornyes.	Kommunen må investere i tomt til barnehage, inkludert infrastruktur til VA. Kommunen har startet forprosjekt for nytt ledningsnett mellom Eikeliveien og krysset Jernbaneveien/Sanderveien. Anleggsarbeider er budsjettert sluttført i 2028.	
8	Nordre Finstad gård		Investeringsbehov er uavklart.	
Reguleringsplaner i Ski øst		**Status for infrastruktur:**	**Kommunale investeringer:**	
9	Områderegulering for Ski Øst (Ellingsrudgrenda)	Barnehage- og skolekapasiteten må økes. Sosial infrastruktur utredes og avklares i KVU for østre del av Ski.	Kommunen må investere i tomter til skole og barnehage.	
10	Barneskole i Østre del av Ski		Kommunal investering	
Reguleringsplaner på Kolbotn		**Status for infrastruktur:** Generelt gjelder at barnehagekapasiteten må økes.	**Kommunale investeringsbehov:** Barnehage. Kolbotn har egen tiltaks- og finansieringsplan.	
11	Kolbotnveien 16		Ledningsnettet mellom Strandliveien og Båtsleppa må fornyes. Budsjettert sluttført i 2027.	
12	Edvard Griegs vei 1	Det er utfordringer med overvann og flom.		
13	Perronggården	Det er behov for utbedring av vei og avløpsledning i Theodor Hansens vei.	Det er en mindre VA-kostnad for kommunen, men ikke avklart. Ligger inne i budsjett med usikker oppstart.	

14	Kolbotnveien (fra Skiveien forbi Kolbotn stasjon til Kapellveien)	Investering vei gjennom Program for Kolbotn. Planleggingsmidler fra Byvekstavtalen. Kommunen skal i tillegg bytte ledninger i Kolbotnveien. Oppgradering av VA utføres i samarbeid med Vei og park.	VA-kostnader er uavklart. Kommunal andel til bro over jernbanen er uavklart.	
15	Felt BT3/BT4 (med Villa Venleik)	Prosjektet må avklares nærmere.		
16	Solkollen barnehage		Barnehage som forutsetter investering.	
17	Skrenten/ Skiveien	Prosjektet må avklares nærmere.		
Øvrige reguleringsplaner		**Status for infrastruktur:**	**Kommunale investeringsbehov:**	
18	Anlegg for drikkevannsproduksjon	Dette er et helt nytt anlegg som planlegges bygget 2028–2030.	KVU har beregnet kostnadene til 200 millioner kroner (P50).	
19	Stasjonsveien 10 A, 10 B og 12, Kråkstad	Flomutsatt område (Kråkstadelva) Vann, avløps- og slukkevannkapasitet må utredes.	Kommunale investeringsbehov i VA er uavklart.	
20	St. Hansveien 9, Hebekk omsorgsboliger	Kommunalt byggeprosjekt må dekke egne behov for infrastruktur.	Forutsatt dekket av byggeprosjektet.	
21	Trollåsveien 30, Mastemyr	Mangler fortau fram til Ingierveien.	Finansiering av fortau på kommunal vei er uavklart.	
22	Områderegulering for Fløysbonn	Barnehagekapasitet må vurderes. Gamle, dårlige avløpsledninger nedstrøms frem til Frøyas vei må utbedres.	Kommunen må regne med betydelige VA-kostnader for nye ledninger frem til Frøyas vei.	
23	Vardåsveien 2–8	Vann- og avløpsledning i Vardåsveien må oppgraderes, inkludert tilstrekkelig med slukkevann. Utbyggingen må dekke egne behov.		
24	Kvakestad næringsområde	Utbyggingen må dekke egne behov for vann og avløp, herunder tilstrekkelig slukkevann.		
25	Langhus gård Endring av reguleringsplan	Regulering av frittstående barnehagetomt innenfor planområdet.	Kommunen må investere i barnehagetomt.	

Befolkningsutvikling

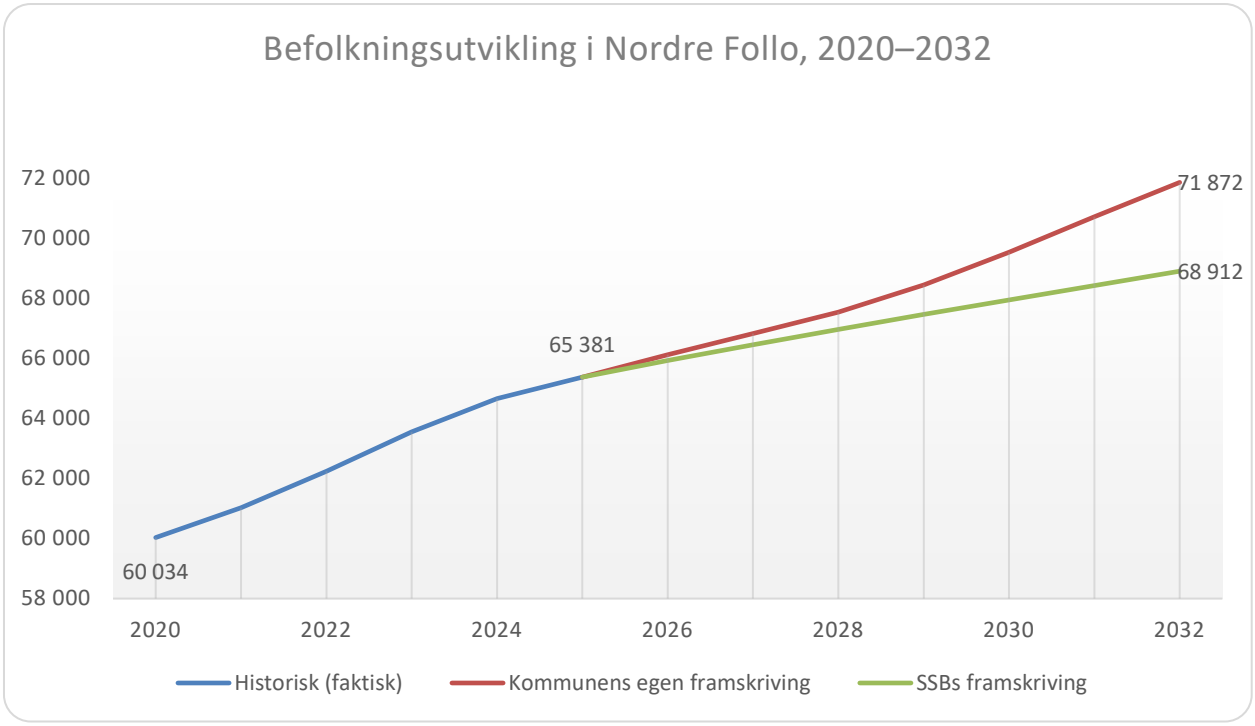

Deltagere på seniormesse
Foto: Nordre Follo kommune

Befolkningsutvikling

Nordre Follo er en kommune som vokser. Befolkningsfremskrivinger (prognoser) gjør det mulig å beregne hvor mange som kommer til å bo her i fremtiden, og hvordan sammensetningen av befolkningen blir. Prognosene hjelper oss med å planlegge økonomien. De viser hva vi kan forvente av inntekter og hvor stort behov det kan bli for tjenester fra kommunen. En prognose er ikke en fasit, men en beregning basert på forventninger om fødsler, dødsfall, flytting og boligbygging.

Statistisk sentralbyrå (SSB) lager også slike beregninger. De bygger på hvordan folk har flyttet og fått barn tidligere, men tar ikke hensyn til planlagt boligbygging i Nordre Follo. De viser heller ikke tall for hver enkelt skolekrets. Derfor lager vi egne beregninger ved hjelp av KOMPAS, et verktøy som bruker detaljerte data om befolkning og boliger i ulike områder av kommunen.

Befolkningsvekst: Kommunens egen framskriving mot SSB. Antall innbyggere per 31.12.

Kommunens egne beregninger viser at det kan bli 71 872 mennesker i kommunen i 2032. Til sammenligning har SSB beregnet at det vil bo 68 912 mennesker her. Det er en forskjell på 2 960 personer. Kommunens beregninger bygger på at boligene som er planlagt, faktisk blir bygget.

For fremskrivingsperioden er det lagt til grunn en gjennomsnittlig boligbygging på 500 boliger per år som langsiktig nivå. For de nærmeste årene, 2026–2032, er nivået lavere, om lag 410 boliger i året, i tråd med det vi konkret kjenner til av planlagt utbygging.

I 2026 har befolkningsveksten blitt lavere enn det beregningene viste. 31. august 2026 var folketallet omtrent 200 lavere enn forventet. Hvis utviklingen fortsetter resten av året, forventer vi at folketallet 31. desember 2026 vil være omtrent 350 personer lavere enn beregnet. Den lavere veksten gjelder flere aldersgrupper, men den gjelder klart flest innbyggere i alderen 19–66 år.

Vi har brukt dette lavere folketallet når vi har beregnet kommunens inntekter for 2027 i dette dokumentet. Hvordan vi har gjort det, forklarer vi i kapittelet om økonomiske rammebetingelser.

Det lavere innbyggertallet har liten betydning for behovet for tjenester og investeringer på kort sikt. Det skyldes at den lavere veksten først og fremst gjelder personer mellom **19 og 66 år**, som bruker færre kommunale tjenester sammenlignet med andre aldersgrupper.

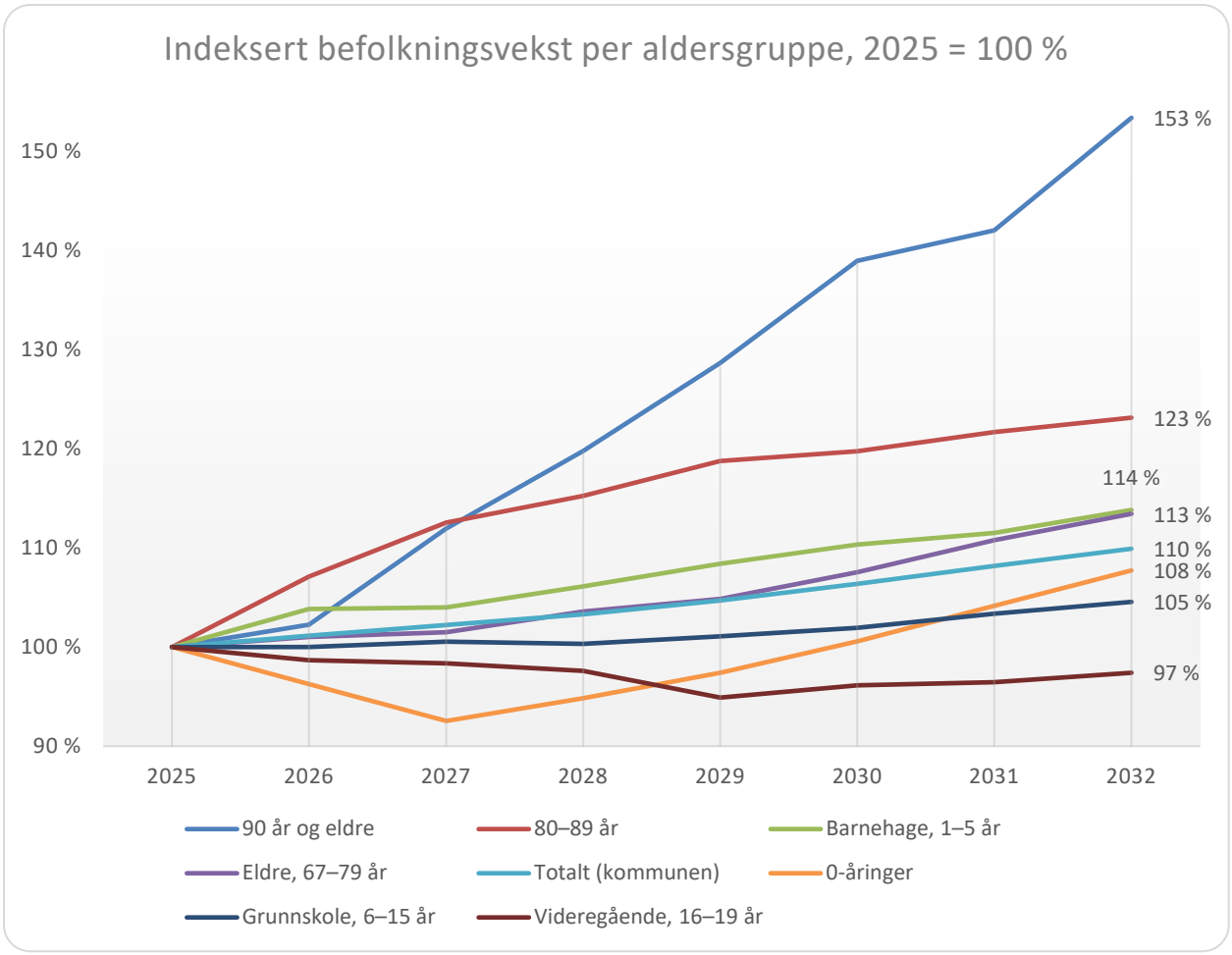
Vi planlegger nok kapasitet i formålsbygg

For å sikre at vi har nok kapasitet i formålsbygg (som skoler, barnehager og sykehjem), må vi planlegge og starte investeringer flere år før byggene skal stå ferdig. Derfor ser vi på hvordan befolkningen kan utvikle seg helt frem til 2032, selv om denne økonomi- og handlingsplanen gjelder for perioden 2027–2030. Det er fordi flere av investeringene – blant annet når det gjelder barnehage og skole – er kapasitetsutvidelser som skal være ferdige i 2031 og 2032.

Befolkning etter aldersgruppe, 2024–2032

	Før ØHP-perioden			ØHP-perioden (2027–2030)				Etter ØHP-perioden	
Aldersgruppe	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**
0-åringer	666	698	672	646	662	680	702	727	752
Barnehage (1–5 år)	3 568	3 577	3 715	3 720	3 796	3 878	3 947	3 989	4 072
Grunnskole (6–15 år)	8 442	8 305	8 306	8 351	8 331	8 396	8 466	8 586	8 684
Videregående (16–19 år)	3 562	3 692	3 643	3 632	3 603	3 504	3 550	3 561	3 597
Voksne (20–66 år)	38 226	38 569	38 956	39 409	39 811	40 420	41 035	41 713	42 332
Eldre (67–79 år)	7 020	7 122	7 194	7 228	7 379	7 469	7 660	7 891	8 080
Eldre (80–89 år)	2 687	2 933	3 142	3 302	3 381	3 484	3 513	3 569	3 612
Eldre (90 år og eldre)	497	485	496	543	581	624	674	689	744
Befolkning per 31.12	**64 668**	**65 381**	**66 125**	**66 832**	**67 545**	**68 456**	**69 546**	**70 727**	**71 872**

Kilde: Kommunens egen framskriving

Kilde: Kommunens egen framskriving

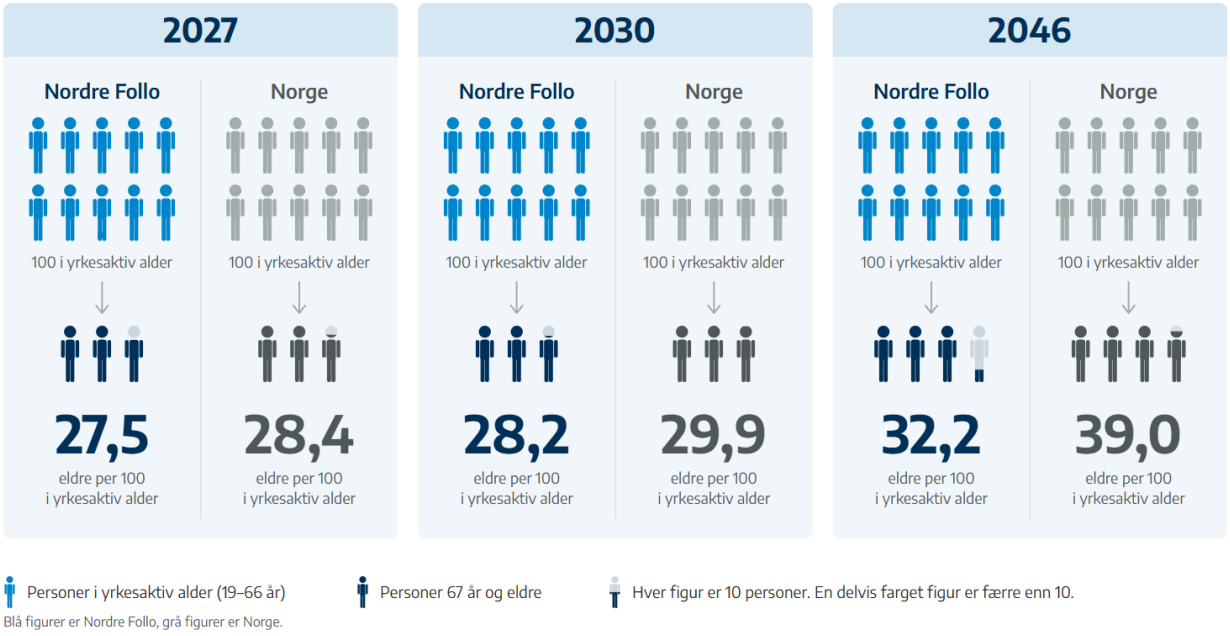
Tabellen og grafen viser at utviklingen er svært ujevnt fordelt mellom aldersgruppene (beregnet fra 2025-nivået):

- Gruppen 90 år og eldre øker til 153 prosent
- Gruppen 80–89 år øker til 123 prosent
- Gruppen 16–19 år synker til 97 prosent (under samlet vekst på 110 prosent)
- Gruppen 6–15 år øker til 105 prosent (under samlet vekst på 110 prosent)

Tallene viser vekst i antall personer, ikke nødvendigvis hvor stor andel av befolkningen gruppene utgjør.

Denne utviklingen kan også beskrives ved å sammenligne antall eldre (67 år og eldre) med antall personer i yrkesaktiv alder (19–66 år).

Illustrasjonen er laget med KI

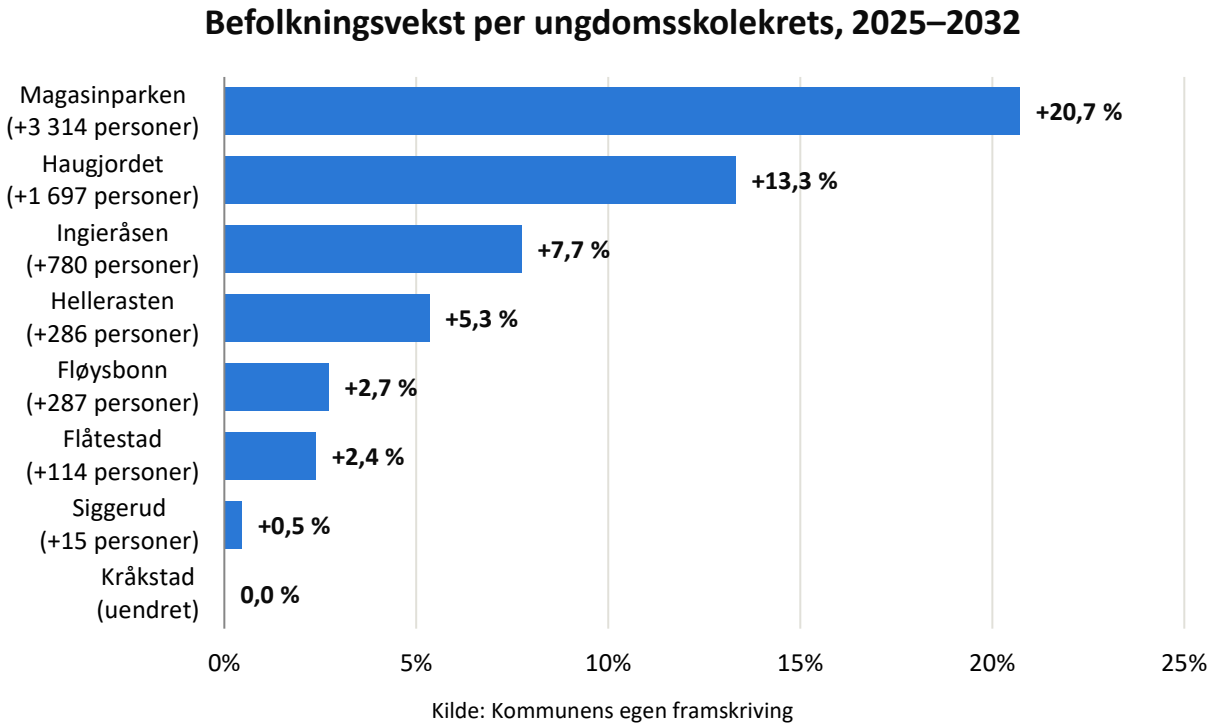
Ved utgangen av året. SSBs tall per 01.01. er ført på året før.
Kilde: Kommunens egen framskriving mot SSB for hele landet, MMMM.

Utvikling i ulike deler av kommunen

Befolkningen vokser ikke like mye i alle deler av kommunen. Der veksten blir stor, har vi planlagt utbygging. Størst vekst venter vi i Magasinparken ungdomsskolekrets (Ski), der det kan bli 21 prosent flere innbyggere i 2032 enn i 2025, og i Haugjordet (Langhus), der veksten kan bli 13 prosent. I Ingieråsen skolekrets (Kolbotn) kan det bli 8 prosent vekst.

I den andre enden av skalaen ligger Kråkstad, der folketallet er ventet å bli uendret. I skolekretsene Siggerud og Flåtestad, forventer vi bare marginal vekst.

Selv om kommunen samlet sett forventes å vokse med 10 prosent fra 2025 til 2032, er det altså store forskjeller mellom de ulike ungdomsskolekretsene. Den ulike fordelingen har betydning for hvordan vi bør planlegge tjenester, kapasitet og investeringer i de ulike delene av kommunen.

Kilde: Kommunens egen framskriving

Økonomiske rammebetingelser

Oversiktsbilde over Oppegård
Foto: Nordre Follo kommune

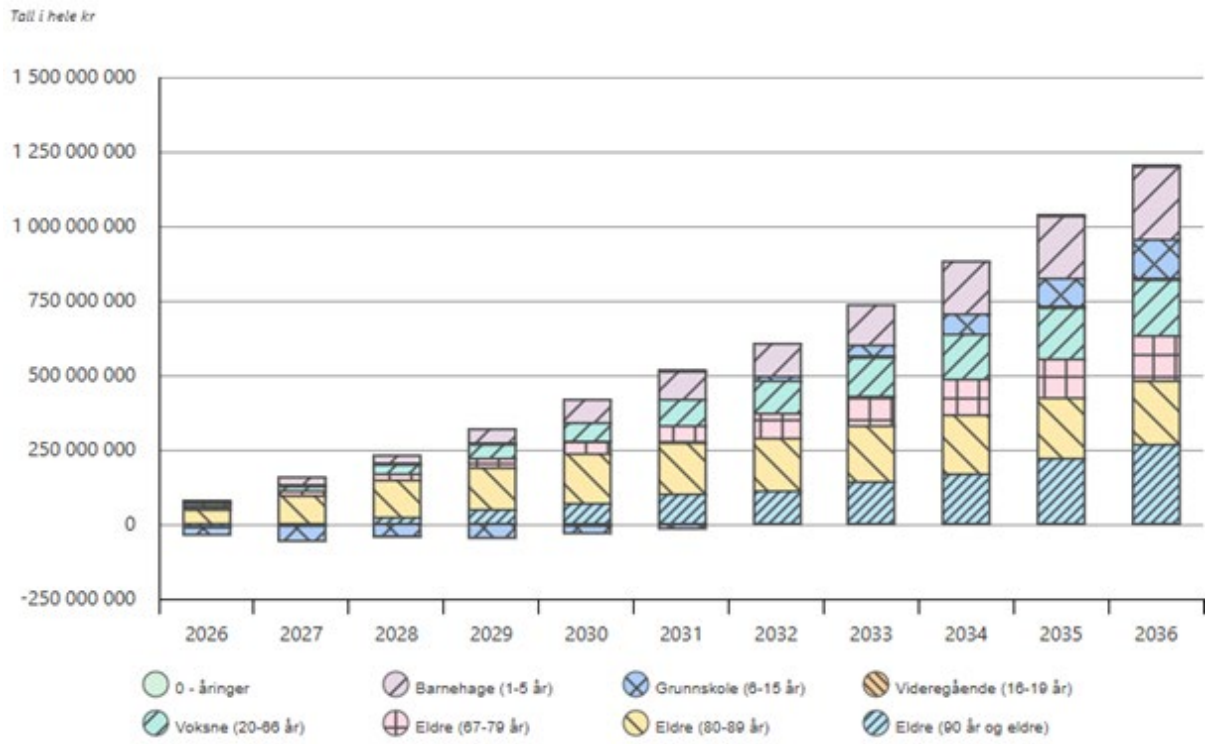
Økonomiske rammebetingelser

Demografiutgifter

Demografiutgifter er endrede utgifter som følge av endret befolkning i ulike aldersgrupper.

Demografiutgiftene vil øke betraktelig fremover, spesielt i aldersgruppen over 80 år. Nye innbyggere gir også økte inntekter for kommunen, men ikke nok til å dekke de økte demografikostnadene. Det er derfor nødvendig å endre tjenestene. Økningen i frie inntekter til kommunesektoren de siste årene har for det aller meste gått med til å dekke opp for økningen i demografiutgiftene.

Frem mot 2036 forventer vi at utgiftene knyttet til alle aldersgruppene øker, sammenlignet med 2025:

GRAF: Beregnet økning i kommunens utgifter, sammenlignet med 2025, basert på kommunens egne befolkningsprognoser justert for lavere vekst i 2026 (hovedalternativet, justert vekst 2026). Kilde: Framsikt

For økonomiplanperioden samlet er det en økning i demografiutgiftene for alle aldersgrupper, bortsett fra for barn i grunnskolealder. Vi forventer en liten nedgang knyttet til barn i grunnskolealder i starten av perioden, før det øker igjen. Demografiutgiftene er beregnet på kommunenivå, og endringer i den enkelte krets fremkommer ikke.

Demografikostnadene øker mest for aldersgruppene barnehagebarn og eldre over 80 år. For økonomiplanperioden samlet forventer vi at demografiutgiftene øker med om lag 345 mill. kroner, og at aldersgruppen 80-89 år står for nesten 50 prosent av økningen.

Befolkningsveksten vil gi økte investeringsbehov innenfor blant annet skole, barnehage, institusjoner, idrett og kultur, i tillegg til teknisk infrastruktur over og under bakken. Hvis det ikke er mulig å investere i tilstrekkelig med infrastruktur, og samtidig opprettholde en bærekraftig kommuneøkonomi, kan det bli nødvendig å utsette eller redusere boligutvikling.

Nordre Follo kommunes Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan (LDIP) er et viktig styringsverktøy for å forberede oss på utfordringer som kommer. Det er lagt opp til rullering av planen hvert annet år, og ny LDIP for 2028-2047 legges etter planen frem i 2028. Her skal vi vurdere hvordan vi kan løse kapasitetsutfordringer og hvilke prosesser vi skal starte for å møte de ulike utfordringene.

Vi må i tillegg vurdere kvalitet på nybygg, levetid på gamle bygg og måten vi vurderer arealbehov på fordi kommuneøkonomien ikke gir rom for den «ideelle» løsningen i overskuelig fremtid.

Fremtidig investeringsbehov og utfordringer

Investeringsbehovet knytter seg til fremtidige arealplaner, som gjenspeiler ønsket om å legge til rette for både forventet befolkningsvekst, utbyggingsaktører og ikke minst egne innbyggere. Kommunen har stor bygningsmasse, og det er gjort omfattende kartlegging av formålsbygg og infrastruktur med tanke på tilstand- og utnyttelsesgrad. Fremtidig behov og eventuell avvikling av arealer er fortsatt viktig.

Investeringsbudsjettet vårt er derfor høyt, og høyere enn det som anses som bærekraftig. Vi legger vekt på gode beslutninger, strategiske og økonomisk forsvarlige løsninger over mange år fremover. Det høye investeringsnivået gir også store konsekvenser for driftsbudsjettet i form av renter og avdrag, og en stadig større andel av kommunens fremtidige frie inntekter (skatteinntekter og rammetilskudd) brukes til å betale finanskostnader.

Kommunesektorens inntektssystem gir ikke kompensasjon for økte finanskostnader. Det betyr at vi må dekke dem ved omprioritering av kommunens samlede frie inntekter.

Isolert sett gir et nytt lånopptak på 100 mill. kroner med dagens rentenivå, en økt årlig rente- og avdragsbelastning på drift med om lag 8,5 mill. kroner. Samtidig gir det en økt gjeldsgrad på rundt to prosentpoeng.

Hvis vi på sikt ikke reduserer investeringsnivået, vil det ikke være midler til å opprettholde eller videreutvikle dagens tjenestetilbud. Det er også en større sårbarhet knyttet til lavere skatteinntekter, økt rentenivå og andre uforutsette utgifter.

Forslag til investeringsbudsjett for økonomiplanperioden 2027-2030 har vært gjennom flere runder med fagmiljøene, kritiske vurderinger, erfaringstall og ikke minst harde prioriteringer. Året 2027 har et forslag til årsbudsjett på om lag brutto 1 433 mill. kroner.

Til sammen er planperioden foreslått oppjustert med om lag 541,7 mill. kroner (brutto) sammenlignet med vedtak for ØHP 2026-2029. Planperiodens investeringsbudsjett beløper seg da til i underkant brutto 5 258 mill. kroner. Det gir et snitt per år på 1,3 mrd. kroner.

Det er også mange spennende utfordringer og muligheter for kommunen vår i årene som kommer, blant annet knyttet til opprettelsen av «Nordre Follo Eiendomsutvikling AS», som er heleid av kommunen. Vi venter også på en beslutning om lokalisering fra Norges Fotballforbund.

Se vedleggene «Forslag til endringer i investeringsbudsjettet for ØHP 2027-2030» og «Formål og fremdrift for investeringer med foreslått budsjettramme i ØHP-perioden» for mer informasjon og omtale av de enkelte investeringsprosjektene.

Renteutvikling og risiko

Finansinntekter og finansutgifter påvirkes av kommunens gjeld, markedsrentene og kommunens likviditet. En renteutvikling som avviker fra forutsetningene i budsjett og økonomiplan innebærer risiko for økte netto renteutgifter, som må dekkes innenfor kommunens driftsbudsjett.

Norges Bank forventer at styringsrenten vil holde seg høy

Styringsrenten lå på 4,0 prosent ved inngangen til 2026, og har blitt satt opp to ganger i løpet av året. I september 2026 ble styringsrenten hevet til 4,5 prosent. I *Pengepolitisk rapport 3/2026* varslet Norges Bank at de forventer at renten blir liggende nær dette nivået en periode fremover. Samtidig ble rentebanen (prognose for hvordan renten vil utvikle seg) oppjustert. Det innebærer forventninger om et høyere rentenivå enn vi tidligere har lagt til grunn.

Økte renter gir høyere rentekostnader

Økte styringsrenter fører til høyere innlånsrenter for kommunen. Dette vil over tid gi høyere gjennomsnittsrente i låneporteføljen, men også noe høyere finansinntekter hvis nivået på kommunens likviditet holder seg.

Samtidig forventer vi at kommunens lånegjeld øker betydelig som følge av de foreslåtte investeringene i *Økonomi- og handlingsplan 2027–2030*. Vi anslår at netto lånegjeld knyttet til investeringer (ekskl. startlån) øker fra om lag 8,9 mrd. kroner ved inngangen til 2027 til om lag 11,1 mrd. kroner ved utgangen av 2030.

Renterisiko

I tillegg til renteutgiftene vi har budsjettert med, er kommunen eksponert for betydelig renterisiko. Risikoen er knyttet til at markedsrentene kan bli høyere enn det som er lagt til grunn i økonomiplanen. Med kommunens låneportefølje per oktober 2026, vil en renteøkning på 1 prosentpoeng gi om lag 33 mill. kroner i økte årlige renteutgifter. En renteøkning på 3 prosentpoeng vil gi nærmere 100 mill. kroner i økte årlige renteutgifter.

Usikkerhet knyttet til renteutviklingen

Det er samtidig stor usikkerhet knyttet til den videre renteutviklingen. Selv om Norges Bank forventer at styringsrenten vil holde seg på et høyt nivå de kommende årene, kan både nasjonale og internasjonale forhold føre til at rentene utvikler seg annerledes enn det som er lagt til grunn i prognosene. Dette kan gi både høyere og lavere renteutgifter enn forutsatt i budsjettet.

Forslag til statsbudsjett 2027

Regjeringen legger opp til en realvekst i kommunesektorens frie inntekter på 3,2 mrd. kroner, noe som tilsvarer en realvekst på om lag 0,5 pst. Veksten er om lag lik det laveste nivået som ble varslet i kommuneproposisjonen for 2027 som var mellom 3,5 - 4 mrd. kroner når man justerer for at Teknisk beregningsutvalg i juni har nedjustert netto økning i demografikostnadene i 2027 med 0,3 mrd. kroner til 2,7 mrd. kroner i 2027. I perioden 2025-2035 forutsetter demografiberegningene på nasjonalt nivå at det skjer en netto omfordeling på 15 mrd. kroner fra grunnskole og videregående skole til først og fremst omsorg.

Av den samlede veksten på 3,2 mrd. kroner foreslår regjeringen en fordeling mellom kommunene og fylkeskommunene med 2,6 mrd. kroner til kommunene og om lag 0,6 mrd. kroner til fylkeskommunene. I kommunenes vekst i frie inntekter er 80 mill. kroner begrunnet med psykisk helse.

	Kommuner
Vekst i frie inntekter	**2,6**
Demografi	2,2
Økt handlingsrom	0,4

Den kommunale lønns- og prisveksten (deflatoren) består av delindeks for lønnsvekst og en delindeks for kjøp av varer og tjenester. Pris- og lønnsvekst for kommunesektoren for 2027 er anslått til samlet 3,8 prosent, fordelt med et anslag for lønnsvekst eksklusiv pensjon på 4,0 prosent og prisvekst på varer og tjenester på 2,9 prosent.

Deflatoren for kommunesektoren utarbeides i Finansdepartementet i forbindelse med statsbudsjettet. Erfaringsvis ligger prisveksten på de varer og tjenester som kommunesektoren etterspør, om lag 0,5 prosentpoeng over konsumprisindeksen (KPI). Fra og med 2026 har kommunene fått kompensert for økte kostnader til pensjon gjennom deflatoren, så sant kommunene årlig bruker alt som eventuelt tilføres deres premiefond fra pensjonsleverandørene.

Økte finanskostnader og demografikostnader kompenseres ikke ut over at dette må prioriteres dekket innen veksten i de frie inntektene. Beregningsforutsetningene for pensjonskostnadene i regnskapsåret 2026 blir fastsatt årlig av departementet.

Fra og med 2026 ble det såkalte forholdstallet mellom diskonteringsrente og lønnsvekst redusert fra 1,0 til 0,88. For 2027 blir dette forholdstallet redusert ytterligere til 0,75 %. Dette vil isolert sett innebære en økning i de regnskapsmessige pensjonskostnadene. Denne økningen er det tatt hensyn til i anslaget på den kommunale deflatoren. Målet med denne endringen er at på sikt vil pensjonskostnadene reflektere nivået på pensjonspremien, og bidra til å redusere det akkumulerte premieavviket.

Den kommunale skattøren angir hvilken andel av skatt på alminnelig inntekt for personlige skatteytere som tilfaller kommunesektoren. For 2027 foreslås den kommunale skattøren økt med 2,05 prosentpoeng til 13,4 prosent. Skatteinntektene anslås etter dette å utgjøre 40 prosent av kommunenes samlede inntekter.

Kommunesektorens inntekter fra skatt på inntekt og formue anslå å utgjøre 313,9 mrd. kroner i 2027 som er en nominell økning på 5,2 prosent fra 2026. Kommunenes andel hele sektorens budsjetterte skatteinntekter i 2027 er på 261,8 mrd. kroner som er en nominell vekst fra 2026 på 5,1 prosent.

Det gis ordinære skjønnsmidler til alle kommuner i Akershus med unntak av Bærum, Asker og Nordre Follo.

Særskilte satsinger og endringer i statsbudsjettet - de viktigste endringene

Helårseffekt av nominell videreføring av maksimal foreldrebetaling i 2026 og maksimal foreldrebetaling i barnehagene videreføres nominelt i 2027

Som kompensasjon for dette er kommunens rammetilskudd økt med om lag 1,6 mill. kroner.

Ressurskrevende helse- og omsorgstjenester

Innslagspunktet økes med kr 23 000 utover lønnsvekst, noe som reduserer ordningen med 152,7 mill. kroner. Dette utgjør en økt utgift for Nordre Follo årlig på om lag 1,7 mill. kroner.

Forslag om å avvikle plikten til leksehjelp på 1.–4. trinn

Kunnskapsdepartementet vil sende på høring et forslag om å oppheve plikten til å tilby leksehjelp på 1.–4. trinn fra høsten 2027. Som følge av dette reduseres rammetilskuddet med 350 mill. kroner, tilsvarende høsteffekten av de beregnede kostnadene ved ordningen.

Økt basistilskudd til fastleger

Basistilskuddet til fastlegene ble økt fra 1.7.2026. Kommunene er forutsatt kompensert for halvårseffekten i 2026 gjennom nysalderingen. I 2027 kompenseres kommunene for helårseffekten, og rammetilskuddet økes derfor med ytterligere 154,7 mill. kroner.

Innlemming av tilskudd til tryggere skoleveier og nærmiljø

Tilskuddet til tryggere skoleveier og nærmiljø foreslås innlemmet i rammetilskuddet. Dette øker rammetilskuddet med 43,1 mill. kroner.

Økte sosialhjelpsutgifter som følge av endringer i stønader til enslige foreldre

Fra 1. juli 2026 er overgangsstønad og stønad til barnetilsyn begrenset til enslige foreldre med barn under 14 måneder eller barn med særlige tilsynsbehov. Det legges til grunn at endringen vil føre til økte utgifter til økonomisk sosialhjelp. Rammetilskuddet økes derfor med 55,2 mill. kroner.

Avvikling av kommunal refusjon for forsterkningstiltak i institusjon

Regjeringen foreslår å avvikle ordningen med kommunal refusjon for forsterkningstiltak i barnevernsinstitusjoner fra 1. januar 2027. Kommunenes utgifter anslås redusert med 70 mill. kroner årlig, og rammetilskuddet reduseres tilsvarende. Dette utgjør om lag 0,6 mill. kroner for kommunen som er trukket ut av kommunens rammetilskudd.

Økonomisk utvikling i planperioden

Bunnefjorden ved Svartskog
Foto: Nordre Follo kommune

Økonomisk utvikling i planperioden

Kommuneloven pålegger alle kommuner å vedta finansielle måltall for utvikling av kommunens økonomi. Måltallene skal benyttes som styringsverktøy. Kommuneloven stiller ikke krav til valg av måltall eller hvilket nivå måltallene skal ligge på. Dette vurderes lokalt av den enkelte kommunen. Måltallene skal fastsettes slik at de gjenspeiler hva som skal til for å oppnå en forsvarlig, langsiktig økonomisk utvikling. Loven krever ikke at de finansielle måltallene skal være bindende for årsbudsjettet og økonomiplanen.

For å sikre en god og bærekraftig økonomiforvaltning er disse økonomiske handlingsreglene vedtatt av kommunestyret:

- Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (resultatgrad)
- Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter (gjeldsgrad)
- Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter

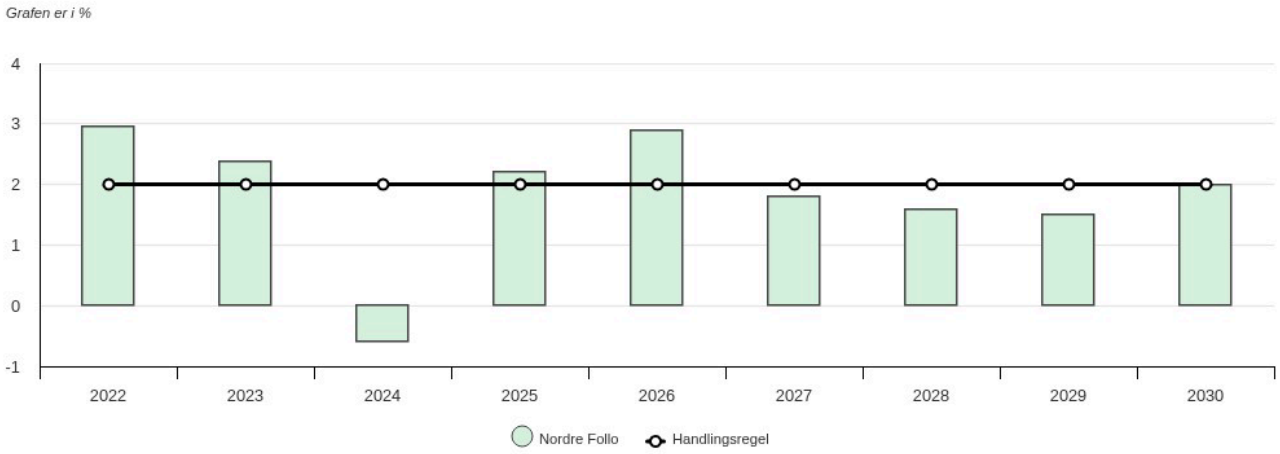
Resultat- og gjeldsgraden anses som spesielt viktige for å sikre Nordre Follo kommunes økonomiske handlingsrom over tid.

Nivå på resultatgrad og gjeldsgrad bestemmer i hvilken grad det økonomiske handlingsrommet må prioriteres for å sikre fremtidig tjenestetilbud. Det vil også forbedre grunnlaget for å kunne gi politisk handlingsrom lokalt.

Alle tall i økonomiplanen er for kommunens budsjett («kassetall» ikke konserntall), mens regnskapstall til og med 2025 er konserntall.

I årets ØHP er det gjort en teknisk endring for å vise realistisk inntektsnivå og økonomiske nøkkeltall i årene 2-4 i perioden (2028-2030), ved at deflatorjusterte inntekter og kostnader er lagt inn på overordnet nivå. Endringen påvirker ikke netto driftsresultat.

Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	KOSTRA 2025	Budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Nordre Follo	3,0 %	2,4 %	-0,6 %	2,2 %	2,9 %	1,8 %	1,6 %	1,5 %	2,0 %
Handlingsregel	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter viser hvor stor andel av kommunens driftsinntekter som gjenstår etter at driftsutgifter og netto finansutgifter er dekket inn. Nøkkeltallet kalles resultatgrad, og er det viktigste nøkkeltallet for å beskrive om kommunen har god økonomisk styring. Et positivt netto driftsresultat skal også være en buffer mot uforutsette utgifter eller inntektssvikt, som også sikrer handlingsrommet til kommunen.

Et godt netto driftsresultat er en forutsetning for gode økonomiske nøkkeltall ellers, men kan ikke brukes isolert sett ett enkelt år som indikator for sunn og bærekraftig økonomisk styring av kommunen.

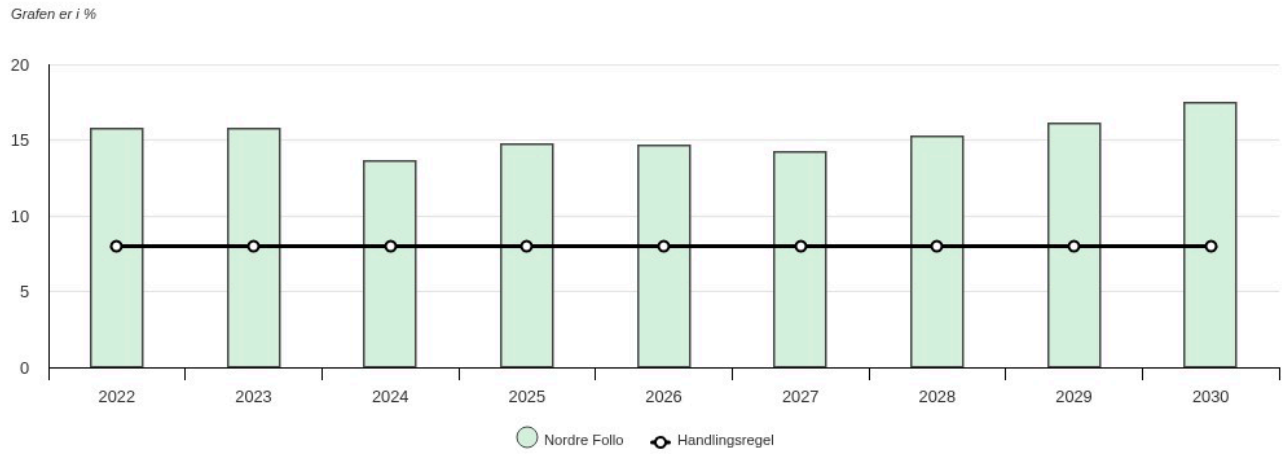
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter fremover er svært utsatt for reduserte inntekter eller kostnadsvekst, for eksempel på grunn av høye finanskostnader som ikke blir kompensert gjennom inntektssystemet.

For å forbedre den økonomiske utviklingen må måloppnåelse prioriteres slik at kommunen kan sette av mer til disposisjonsfond, og helst også årlig kunne overføre midler fra drift til investeringer som egenkapital. Dette vil redusere behovet for låneopptak.

Kommunedirektørens forslag til økonomiplan gir et netto driftsresultat i tråd med kst-sak 33/25. Vedtaket innebar et avvik fra handlingsregelen på 2,0 prosent i perioden 2027-2029, med 0,8 prosent i 2027 og 1,5 prosent resten av perioden. Fra og med 2030 skal måltallet igjen være førende.

Måltallet forutsetter en omstilling på om lag 230 mill. kroner i perioden, inkludert allerede vedtatte omstillingstiltak på 100 mill. kroner. Netto driftsresultat kan forbedres gjennom omstilling, innsparing og stram prioritering i planperioden.

Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	KOSTRA 2025	Budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Nordre Follo	15,7 %	15,8 %	13,6 %	14,8 %	14,6 %	14,2 %	15,2 %	16,1 %	17,5 %
Handlingsregel	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %

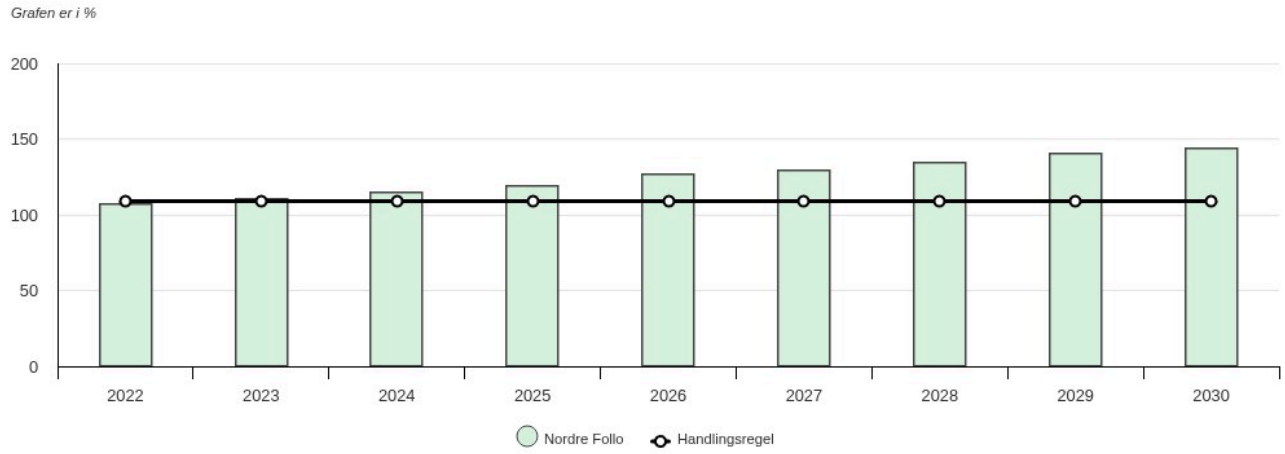
Størrelsen på disposisjonsfondet gjør det mulig for kommunen å ha en stabil tjenesteproduksjon, selv om de økonomiske forholdene skulle svinge. Det er ikke et mål i seg selv at dette fondet skal være så stort som mulig, men stort nok til å tåle dårlige år, og gi kommunen tid og mulighet til omstilling når forholdene krever det.

Regnskapet for 2024 viste et negativt netto driftsresultat, og tydeliggjør viktigheten av å ha mulighet til å bruke av fondsmidler i en økonomiske krevende periode, for å gi rom til omstilling. I 2025 hadde kommunen et positivt netto driftsresultat.

For 2026 er det budsjettert med et positivt netto driftsresultat, men også bruk av fond til egenfinansiering av investeringer på 100 mill. kroner. Dersom resultatet blir som budsjettert, vil det gi en nedgang i nøkkeltallet.

Netto avsetning til disposisjonsfond er budsjettert med en økning fra 2026 til 2027, men siden brutto driftsinntekter øker mer**,** er forholdstallet beregnet å gå litt ned. Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter er budsjettert med en svak nedgang i 2027, og med en økning resten av perioden. I 2030 vil det være på 17,5 prosent dersom omstilling i perioden 2027–2030 gjennomføres som forutsatt.

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	KOSTRA 2025	Budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Nordre Follo	107,0 %	110,1 %	115,0 %	118,7 %	126,5 %	128,9 %	134,3 %	140,1 %	143,5 %
Handlingsregel	109,0 %	109,0 %	109,0 %	109,0 %	109,0 %	109,0 %	109,0 %	109,0 %	109,0 %

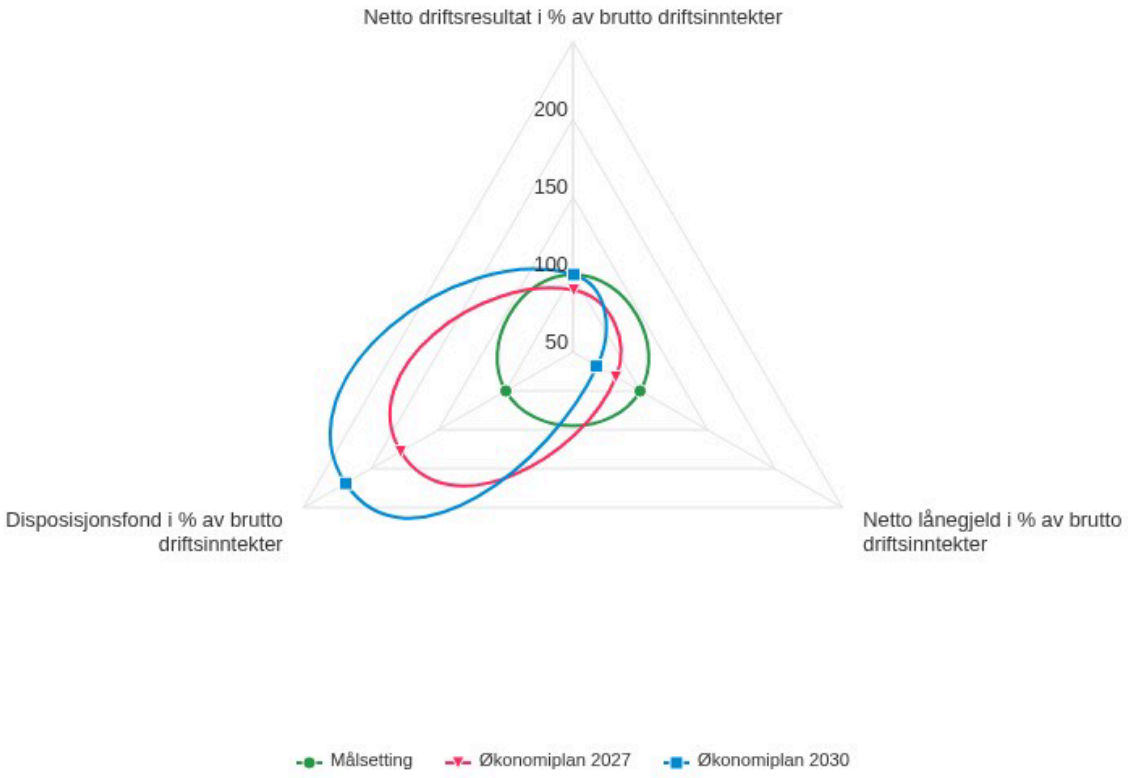
I henhold til kst-sak 22/23 Revidering finansiell handlingsregel – gjeldsgrad, skal netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter (gjeldsgrad) ikke overstige 109 prosent i gjennomsnitt i økonomiplanperioden, og reduseres til 100 prosent innen 2033.

Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter utvikler seg negativt i planperioden som følge av et høyt investeringsbudsjett. Dette vil gi et betydelig mindre handlingsrom fremover. Måltallet kan forbedres ved å redusere lånegjelden ved å redusere planlagte investeringer eller betale ekstra avdrag.

Høyere gjeld gir økte finanskostnader, og binder opp en større den av kostnadene i driftsbudsjettet. Den budsjetterte veksten i gjeldsgrad viser det fortsatt må jobbes med å ta ned netto investeringskostnader, for å redusere låneopptak og dermed gjeldsgraden.

Kommunaløkonomisk bærekraft (KØB)

Grafen viser avviket mellom vedtatte mål for de tre viktigste finansielle indikatorene som skal bidra til kommunaløkonomisk bærekraft (KØB). Verdiene i trekanten er relative, og målet er omregnet til 100 for alle tre indikatorer. Verdi under 100 indikerer behov for ytterligere tilpasning for å nå målsettingen.

Virkelige verdier

Indikatornavn	Målsetting	Økonomiplan 2027	Økonomiplan 2030
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	2,0 %	1,8 %	2,0 %
Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter	109,0 %	128,9 %	143,5 %
Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter	8,0 %	14,2 %	17,5 %

Relative verdier

Indikatornavn	Målsetting	Økonomiplan 2027	Økonomiplan 2030
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	100,0 %	90,0 %	100,0 %
Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter	100,0 %	82,0 %	68,0 %
Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter	100,0 %	178,0 %	219,0 %

Modellen for kommunaløkonomisk bærekraft (KØB) viser den økonomiske bærekraften i økonomiplanperioden når de tre nevnte nøkkeltallene sees i sammenheng. 100 prosent i modellen tilsier ønsket nivå, og relative verdier under 100 prosent er negativt mens relative verdier over 100 prosent er positivt.

Det er veksten i lånegjeld som i størst grad trekker ned utviklingen i økonomisk bærekraft i planperioden. Netto driftsresultat er budsjettert noe lavere enn måltallet for 2026 til 2029, men er på ønsket nivå fra 2030. Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter bidrar positivt inn for utviklingen i hele perioden. Totalt sett viser nøkkeltallene en forbedring av kommunenes økonomiske bærekraft mot 2030.

Budsjettvedtak

Turskilt - alle veier fører til Kloppa
Foto: Nordre Follo kommune

Budsjettvedtak

Forslag til budsjettvedtak bygger videre på økonomi- og handlingsplan 2026-2029, justert for endringer i de økonomiske rammebetingelsene som har kommet frem i løpet av høsten. Dette inkluderer forutsetninger som ligger i forslag til statsbudsjett og lokale prognoser for skattevekst. Bevilgningsoversiktene er satt opp i henhold til Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv.

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd *Beløp i 1000*

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Rammetilskudd	-2 026 617	-2 021 988	-2 223 157	-2 426 708	-2 625 281	-2 842 100
Inntekts- og formuesskatt	-2 909 753	-3 213 907	-3 249 338	-3 266 449	-3 283 767	-3 310 330
Eiendomsskatt	0	0	0	0	0	0
Andre generelle driftsinntekter	-11 782	-11 400	-10 700	-10 100	-10 100	-10 100
Sum generelle driftsinntekter	**-4 948 152**	**-5 247 295**	**-5 483 195**	**-5 703 257**	**-5 919 148**	**-6 162 530**
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	**4 219 762**	**4 571 656**	**4 676 725**	**4 851 441**	**5 037 513**	**5 222 809**
Avskrivninger	447 338	440 492	447 340	447 340	447 340	447 340
Sum netto driftsutgifter	**4 667 100**	**5 012 148**	**5 124 065**	**5 298 781**	**5 484 853**	**5 670 149**
Brutto driftsresultat	**-281 051**	**-235 147**	**-359 130**	**-404 476**	**-434 295**	**-492 381**
Renteinntekter	-134 953	-120 004	-176 004	-190 004	-205 004	-219 004
Utbytter	-52	-22	-22	-22	-22	-22
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	400 534	434 198	516 005	572 005	600 005	604 005
Avdrag på lån	305 177	315 000	330 000	347 000	369 000	393 000
Netto finansutgifter	**570 705**	**629 172**	**669 979**	**728 979**	**763 979**	**777 979**
Motpost avskrivninger	-447 338	-440 492	-447 340	-447 340	-447 340	-447 340
Netto driftsresultat	**-157 685**	**-46 467**	**-136 491**	**-122 837**	**-117 656**	**-161 742**
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	13 683	16 800	115 000	16 000	17 000	18 000
Avsetninger til bundne driftsfond	33 096	3 612	3 612	3 612	3 612	3 612
Bruk av bundne driftsfond	-45 165	-8 675	-8 675	-8 675	-8 675	-8 675
Avsetninger til disposisjonsfond	156 071	71 530	151 554	137 900	122 719	166 805
Bruk av disposisjonsfond	0	-36 800	-125 000	-26 000	-17 000	-18 000
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	**157 685**	**46 467**	**136 491**	**122 837**	**117 656**	**161 742**
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Stab	267 327	279 465	288 417	276 626	274 713	269 533
Oppvekst og læring	1 947 990	2 015 794	2 100 431	2 113 303	2 109 972	2 117 702
Helse og mestring	1 793 336	1 819 028	1 860 714	1 823 540	1 878 120	1 923 280
Eiendom, samfunn og teknikk	452 441	487 119	487 081	482 291	480 127	483 423
Område selvkost	-194 614	-154 220	-191 712	-195 943	-202 833	-214 953
Interkommunale samarbeid	0	0	0	0	0	0
Overordnede områder	-53 795	119 386	126 710	346 540	492 330	638 740
Sum bevilgninger drift, netto	**4 212 685**	**4 566 572**	**4 671 641**	**4 846 357**	**5 032 429**	**5 217 725**
Herav:						
Avskrivinger	447 338	440 492	447 340	447 340	447 340	447 340
Motpost avskrivninger	-447 338	-440 492	-447 340	-447 340	-447 340	-447 340
Netto renteutgifter og -inntekter	-305	-21	-21	-21	-21	-21
Overføring til investering	563	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	29 324	3 612	3 612	3 612	3 612	3 612
Bruk av bundne driftsfond	-45 165	-8 675	-8 675	-8 675	-8 675	-8 675
Avsetninger til disposisjonsfond	8 349	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	157	0	0	0	0	0
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	**4 219 762**	**4 571 656**	**4 676 725**	**4 851 441**	**5 037 513**	**5 222 809**

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Investeringer i varige driftsmidler	1 542 536	1 325 383	1 411 474	1 309 096	1 268 555	1 172 082
Tilskudd til andres investeringer	20 917	5 500	6 800	9 950	8 950	5 075
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	86 816	13 000	15 000	16 000	17 000	18 000
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	**1 650 269**	**1 343 883**	**1 433 274**	**1 335 046**	**1 294 505**	**1 195 157**
Kompensasjon for merverdiavgift	-218 014	-207 569	-215 567	-217 839	-173 147	-193 396
Tilskudd fra andre	-140 345	-38 750	-60 252	-15 673	-7 776	-136 080
Salg av varige driftsmidler	-89 015	-8 000	-21 750	-39 000	16 500	161 000
Salg av finansielle anleggsmidler	-5 743	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-5 200	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-1 178 269	-1 065 788	-1 020 705	-1 046 534	-1 113 082	-1 008 681
Sum investeringsinntekter	**-1 636 586**	**-1 320 107**	**-1 318 274**	**-1 319 046**	**-1 277 505**	**-1 177 157**
Videreutlån	351 115	320 000	320 000	320 000	320 000	320 000
Bruk av lån til videreutlån	-275 387	-320 000	-320 000	-320 000	-320 000	-320 000
Avdrag på lån til videreutlån	32 711	41 750	49 400	61 700	73 800	88 500
Mottatte avdrag på videreutlån	-108 439	-41 750	-49 400	-61 700	-73 800	-88 500
Netto utgifter videreutlån	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Overføring fra drift	-13 683	-16 800	-115 000	-16 000	-17 000	-18 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	-6 976	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	**-13 683**	**-23 776**	**-115 000**	**-16 000**	**-17 000**	**-18 000**
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Sofiemyr barneskole	115 013	44 122	25 000	26 100	0	0
Magasinparken ungdomsskole	123 752	62 978	20 000	0	0	0
Komm. boliger, kjøp, salg og oppgradering	23 562	14 875	29 000	17 000	17 000	15 000
Oppgradering og sikring, uteområder	10 752	10 400	11 125	9 750	7 750	9 000
Kolbotn sentrum, infrastruktur	2 868	16 802	12 373	0	0	0
Biler, maskiner og utstyr	10 720	2 607	2 100	9 300	3 200	2 000
Innsynsløsning, bygge-/delesaksarkiv	0	2 000	1 500	0	0	0
Tiltak, velferdsteknologi	4 865	21 621	16 450	12 750	7 800	6 000
Tiltak, vann- og avløpsnett (VA)	135 503	224 325	217 500	110 500	165 000	150 000
Elektroniske vannmålere (VA)	8 971	500	0	0	0	0
Vannverket, oppgradering (VA)	89 351	23 996	7 000	2 000	191 800	16 100
Biler, maskiner og utstyr (VA)	11 846	11 200	3 000	2 400	5 000	4 000
Tiltak, fritidsaktiviteter	19 016	28 250	1 001	15 000	500	12 500
NF scener, høyttaleranlegg	1 963	0	0	0	0	0
Tiltak, kommunale bygg	96 714	110 000	110 000	110 000	110 000	110 000
Tiltak, vei og park	43 194	19 000	20 800	9 000	9 000	9 000
Tiltak, gang- og sykkelveier	1 957	5 275	1 800	8 000	3 000	3 000
Tiltak, el, brann og energi	18 427	14 000	14 000	12 000	12 000	10 000
Etterarbeider	68	100	100	100	100	100
Mindre utredninger	0	500	500	500	500	500
Hebekk omsorgsboliger og demenslandsby	2 664	28 250	69 500	275 000	120 000	56 500
Vevelstad-Kongslia, avløpstunnel (VA)	14 542	0	0	0	0	0
Langhusbadet	874	1 600	0	0	0	0
Fylkesvei 152 Stenfelt-Greverud, gang-/sykkelvei	1 089	3 600	0	0	0	0
Klima: Ladeinfrastruktur, tjenestebiler	773	3 000	1 000	500	500	0
Magasinparken barnehage	89 891	11 400	5 000	0	17 000	0
Kolbotn, ny barnehage 1	0	0	30 000	100 000	75 000	34 517
Finstadhallen	100 466	16 788	4 000	4 000	0	0
Ski sykehus, legevakt	942	39 000	39 000	0	0	0
Oppegård bru, Byvekstavtale	6 866	79 375	0	0	0	0
NAV, inventar og sikring	0	4 000	0	0	0	0
Parkeringsplasser, ladere og infrastruktur	18	1 500	0	0	0	0
Ski barneskole, rehab.	30 640	25 000	9 500	0	0	0
Finstad barneskole, utvidelse	6 293	30 000	0	0	0	0
Greverud barneskole, utv./rehab.	0	0	3 000	3 000	3 000	6 000
Småhus/tilrettelagte boliger	1 007	18 000	22 500	8 000	28 000	0
Ski sentrum, gågate og torg, utb. omr. 1	154 839	84 010	0	0	0	0
Magasinparken ungdomsskole, inventar	15 196	0	0	0	0	0
Sofiemyr barneskole, inventar	15 575	0	0	0	0	0
IKT utstyr, fellesinnkjøp	29 961	43 000	49 600	41 100	35 700	28 300

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Digitale utviklingsprosjekter	2 624	9 925	8 500	8 500	8 500	8 500
ENØK tiltak	22 380	17 000	16 000	16 300	0	0
Lysneveien 47, forsterkede boliger	3 460	22 000	16 700	0	0	0
Borettslag, døgnbemannet	0	1 000	25 000	44 700	0	0
Solbråtan avlastning, rehabilitering	123 578	13 800	6 500	0	0	0
Strategisk eiendomskjøp	16 410	10 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Ski sentrum, vest	786	6 900	21 846	28 472	3 805	5 065
Greverud sykehjem, utvidelse	0	8 200	3 000	3 000	3 000	80 000
Ski sentrum, tiltaksplan	8 261	15 090	20 490	11 125	11 300	17 200
Sofiemyr, kunstgressarena	5 181	43 585	41 500	0	0	0
Østli skole, utv. klasseromskapasitet	13 251	4 000	0	0	0	0
Klima: Ladestasjon (VA)	0	640	640	0	0	0
Tilfluktsrom, rehab.	0	0	2 000	10 000	0	0
Ski sentrum, Vestråtparken	4 774	0	0	0	0	0
Samlokaliserte, forsterkede boliger	0	1 000	39 000	0	0	0
Magasinparken barnehage, inventar	3 501	0	1 000	0	0	0
Nødgeneratorer, back-up og beredskap	0	5 000	2 000	0	0	0
Solbråtan avlastning, inventar	4 255	0	0	0	0	0
Finstadhallen, inventar	2 412	0	0	0	0	0
Fløysbonn, ny ungdomsskole	17 566	120 000	160 000	260 000	110 300	133 400
Ski øst, KVU	6 349	3 500	0	0	0	0
Lilleskogen, ny barnehage	1 800	1 000	151 500	0	0	0
Adgangsstyring boliger	0	3 500	3 000	0	0	0
Forsterket bolig med personellbase	0	10 000	28 000	10 000	0	0
Solborg, omb. til skjermede plasser	0	1 500	0	0	0	0
Høyås basseng, rehab.	0	0	19 000	0	0	0
NF scener, teleslynge	0	200	0	0	0	0
NF scener, teleskopamfi	0	3 000	0	0	0	0
K23 helsestasjon, oppgradering	4 128	23 470	0	0	0	0
Renholdsmaskiner	0	0	1 000	1 000	1 000	1 000
Åsveien-Jernbaneveien, rehab. ledningsnett (VA)	0	0	47 500	60 000	0	0
Tiltak, kulturhus	0	0	3 000	8 200	2 000	3 100
Midlertidig bhg, inv. og oppgrad. ute	0	0	0	1 500	0	0
Ski, ny barneskole, nord	0	0	5 000	30 000	200 000	300 000
Ski, ny barneskole, sør	0	0	100	100	100	100
Ski, ny ungdomsskole	0	0	10 000	10 000	10 000	10 000
Ski, ny barnehage, nord	0	0	2 000	100	100	100
Ski, ny barnehage, sør	0	0	100	100	100	100
Ski, ny flerbrukshall, øst	0	0	2 000	500	5 000	5 000
Flåtestad ungdomsskole, ombygging	0	0	19 000	0	0	0
Driftsstasjon, samlokalisering, KVU	0	0	5 000	0	0	0
Skorhaugåsen nord, ny barnehage	0	0	200	500	1 500	5 000
Langhus, ny barnehage	0	0	2 000	9 000	80 000	109 000
Solborg, gryte 300 liter	0	0	550	0	0	0
Ski sykehus, utredning	0	0	2 000	0	0	0
Kolbotn, ny barnehage 2	0	0	0	0	0	2 000
Investeringer i varige driftsmidler	**1 430 895**	**1 325 383**	**1 411 474**	**1 309 096**	**1 268 555**	**1 172 082**

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Tiltak, vann- og avløpsnett (VA)	3	0	0	0	0	0
Ski-Haugbro overføringsledning (VA)	56	0	0	0	0	0
Tiltak, gang- og sykkelveier	1 631	0	0	0	0	0
Tilskudd, Nordre Follo kirkelig fellesråd	9 500	5 500	6 800	9 950	8 950	5 075
Momsavtaler og justering av moms	9 727	0	0	0	0	0
Tilskudd til andres investeringer	**20 917**	**5 500**	**6 800**	**9 950**	**8 950**	**5 075**

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Egenkapitaltilskudd, KLP (tom. 2025)	12 963	0	0	0	0	0
Kjøp og salg av aksjer og eiendeler	73 853	0	0	0	0	0
Egenkapitaltilskudd KLP	0	13 000	15 000	16 000	17 000	18 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	**86 816**	**13 000**	**15 000**	**16 000**	**17 000**	**18 000**

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Utlån av egne midler	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Sum del 1-4	**1 538 627**	**1 343 883**	**1 433 274**	**1 335 046**	**1 294 505**	**1 195 157**

Driftsbudsjettet

Oversiktsbilde over Siggerud
Foto: Nordre Follo kommune

Driftsbudsjettet

Budsjettvedtak for drift går frem av bevilgningsoversikt drift etter §5-4 første ledd. Her forklares de ulike summene i bevilgningsoversikten.

Sentrale inntekter

Beløp i 1000

			Økonomiplan			
	Regnskap 2025	Oppr. bud. i fjor 2026	2027	2028	2029	2030
Ordinært rammetilskudd	-2 026 617	-2 021 988	-2 223 157	-2 426 708	-2 625 281	-2 842 100
Skatt på inntekt og formue	-2 909 753	-3 213 907	-3 249 338	-3 266 449	-3 283 767	-3 310 330
Andre generelle statstilskudd	0	-11 400	-10 700	-10 100	-10 100	-10 100
Sum sentrale inntekter	**-4 936 370**	**-5 247 295**	**-5 483 195**	**-5 703 257**	**-5 919 148**	**-6 162 530**

Skatteinntekter og rammetilskudd er sentrale inntekter for kommunen. Dette er midler kommunene i prinsippet fritt kan disponere uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler. De omtales derfor som frie inntekter.

Lokal skatteinngang påvirker nivået på skatteinntektene, mens rammetilskuddet beregnes gjennom det kommunale inntektssystemet. Kommunenes inntektssystem skal bidra til at alle kommuner skal kunne gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne. Skatteinntektene blir derfor delvis utjevnet mellom kommunene gjennom året.

Tilførsel eller trekk gjennom inntektsutjevningen avregnes mot det statlige rammetilskuddet. Rammene for skatt og rammetilskudd må derfor sees i sammenheng. Endelig fordeling av rammetilskudd til kommunene i 2027 vil ikke være klar før i februar 2028, når endelige tall for inntektsutjevningen for 2027 er klare. Anslaget på kommunesektorens skatteinntekter i statsbudsjettet bygger blant annet på en sysselsettingsvekst på 0,4 prosent og en årslønnsvekst på 4 prosent fra 2026 til 2027.

De forutsetningene som legges til grunn ved beregning av frie inntekter for 2027 og videre i planperioden, er basert på forslag til statsbudsjett for 2027 og forventninger om den videre økonomiske utviklingen i Nordre Follo kommune. Prognosemodellen fra Kommunenes Sentralforbund (KS) er lagt til grunn med egne beregninger for befolkningsvekst. I tillegg er det også lagt inn et redusert anslag for skattevekst i 2027 basert på erfaringstall. Dette er gjort etter anbefaling fra KS sine fagøkonomer som utarbeider prognosemodellen.

Posten for andre generelle statstilskudd er knyttet til ordningen for rentekompensasjon for tidligere investeringer ved Reform 94, sykehjem og omsorgsboliger, skoleanlegg og kirkebygg.

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

			Økonomiplan			
	Regnskap 2025	Oppr. bud. i fjor 2026	2027	2028	2029	2030
Renteinntekter	-133 098	-120 000	-176 000	-190 000	-205 000	-219 000
Renteutgifter	400 505	434 193	516 000	572 000	600 000	604 000
Avdrag på lån	305 177	315 000	330 000	347 000	369 000	393 000
Bruk av fond	0	-13 000	0	0	0	0
Netto finansinntekter/finansutgifter	**572 583**	**616 193**	**670 000**	**729 000**	**764 000**	**778 000**
Finansutgifter i direktørområdene	-1 895	-21	-21	-21	-21	-21
Totale finansutgifter	**570 688**	**616 172**	**669 979**	**728 979**	**763 979**	**777 979**

Renteinntekter

Renteinntektene består av avkastning på bankinnskudd og renteinntekter fra kommunens startlån i Husbanken.

Inntekter fra avkastning på kommunens bankinnskudd er beregnet ut fra forventet likviditet og innskuddsrente. Per oktober 2026 har kommunen hatt meget god likviditet, med en gjennomsnittlig likviditet på om lag 2,0 mrd. kroner. Likviditeten forventes å være god også i økonomiplanperioden, og innskuddsrenten forventes å utvikle seg i takt med markedsrenten.

Renteinntekter fra startlån inngår i kommunens samlede renteinntekter. Låntakere av startlån tilbys samme rente som kommunen oppnår i Husbanken, med et tillegg på 0,25 prosentpoeng. Denne merinntekten skal dekke kommunens administrasjonskostnader knyttet til forvaltningen av ordningen.

Renteutgifter

De estimerte renteutgiftene i planperioden er beregnet med utgangspunkt i låneporteføljen vår og foreslåtte låneopptak i investeringsbudsjettet. Eventuelle avvik i gjennomføringen av investeringene kan gi tilsvarende endringer i renteutgiftene i påfølgende år.

Renteutgiftene omfatter alle kommunens lån, inkludert startlån og lån til selvfinansierende områder. Kommunens investeringslån består av ordinære lån med lang løpetid, og sertifikat- og obligasjonslån.

Per andre tertial 2026 besto kommunens låneportefølje av om lag 40 prosent fastrentelån og 60 prosent lån med flytende rente. For startlån var andelen fastrente om lag 36 prosent.

Budsjetterte gjennomsnittsrenter for investeringslån og startlån fremgår av tabellen nedenfor.

	2027	2028	2029	2030
Gjennomsnittsrente investeringslån	4,49 %	4,67 %	4,64 %	4,52 %
Gjennomsnittsrente startlån	4,64 %	4,70 %	4,61 %	4,44 %

Kommunedirektøren har lagt til grunn forventet flytende rente ved opptak av nye investeringslån. Denne er beregnet med utgangspunkt i forventet markedsrente, inkludert bankenes rentepåslag.

Med de foreslåtte investeringene i Økonomi- og handlingsplan 2027–2030 forventes netto lånegjeld knyttet til investeringer, eksklusive startlån, å øke fra om lag 8,9 mrd. kroner ved inngangen til 2027 til om lag 11,1 mrd. kroner ved utgangen av 2030.

Renteutgifter knyttet til startlån følger Husbankens rentebane. Det er lagt til grunn årlige låneopptak på 320 mill. kroner i planperioden.

Avdrag på lån

Utgifter til avdrag på lån er beregnet med utgangspunkt i kommunens samlede gjeld. I beregningene har vi tatt høyde for forventede låneopptak i resten av økonomiplanperioden. Avdrag på startlån belastes investeringsbudsjettet og inngår derfor ikke i disse beregningene.

Det er lagt til grunn estimert minimumsavdrag, som er det minste beløpet kommunen er forpliktet til å betale i avdrag på sine lån hvert år, jf. kommuneloven § 14-18 og forskrift om minimumsavdrag.

Avsetninger og årsoppgjørsdisposisjoner

Beløp i 1000

			Økonomiplan			
	Regnskap 2025	Oppr. bud. i fjor 2026	2027	2028	2029	2030
Bruk av fond	-157	-36 800	-125 000	-26 000	-17 000	-18 000
Overført til investering	13 119	16 800	115 000	16 000	17 000	18 000
Avsetning til fond	147 722	71 530	151 554	137 900	122 719	166 805
Netto avsetninger	**160 685**	**51 530**	**141 554**	**127 900**	**122 719**	**166 805**
Netto avsetninger og årsoppgjørsdisposisjoner i direktørområdene	-6 772	-5 063	-5 063	-5 063	-5 063	-5 063
Totale avsetninger	**157 685**	**46 467**	**136 491**	**122 837**	**117 656**	**161 742**

Per 31. desember 2025 var disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter på 15,1 prosent. I 2026 er det jf. Økonomi- og handlingsplan 2026-2029, justert i 1. og 2. tertial 2026, budsjettert med en netto bruk av disposisjonsfond på om lag 27 mill. kroner i 2026. Basert på anslag i tertialrapporten per 31. august 2026, anslås det at Nordre Follo ved inngangen til 2027 vil ha om lag 1 021 mill. kroner på disposisjonsfond.

Det er viktig å bygge opp reserver for å ha en bærekraftig økonomi og for å kunne håndtere uforutsette hendelser. Det er også viktig for kommunens likviditet at disposisjonsfondene er på det anbefalte nivået. Kommunestyret har vedtatt en handlingsregel om at disposisjonsfondet skal være minimum 8 prosent av brutto driftsinntekter.

Kommunedirektørens overordnede målsetting er fortsatt at det ikke skal brukes av disposisjonsfond for å finansiere driften. De nødvendige tilpasningene til et bærekraftig budsjettnivå må skje ved fortsatt omstilling og stram prioritering av alle tiltak for drift.

I kommunedirektørens forslag til Økonomi- og handlingsplan for 2027-2030 foreslås det en netto avsetning til disposisjonsfond på 26 mill. kroner i 2027.
Bruk av fond er på til sammen 125 mill. kroner, fordelt med 15 mill. kroner til finansiering av egenkapitaltilskuddet i investeringsregnskapet, 10 mill. kroner til finansiering av vedlikeholdsfondet og 100 mill. kroner til egenfinansiering av investeringer.
Avsetning til fond består av budsjettert årsoverskudd drift på 151 mill. kroner.

Bruk av vedlikeholdsfondet vil bare være faktisk bruk til vedlikehold av skoler/barnehager. Dette belastes disposisjonsfondet det enkelte år. Ved positivt netto driftsresultat vil bruk av fond strykes i henhold til regnskapsforskriften.

Omstilling, konsekvensjusteringer og andre økonomiske driftstiltak

Dette underkapittelet gir en samlet oversikt over alle økonomiske driftstiltak - inkludert omstillingstiltak - som ligger i kommunedirektørens forslag. Beskrivelse av de enkelte tiltakene står i kapittelet Kommunens direktørområder. Alle tabeller viser tall i hele tusen kroner.

Omstilling - behov og tiltak

Frem mot fremleggelsen av ØHP 2026-2029 gikk prosessen Bærekraftig økonomi, der både ledere, tillitsvalgte og politikere var involvert. Bakteppet var at kommunen står overfor betydelige utfordringer. Vi har for mange oppgaver som skal løses med høye og detaljerte krav til kvalitet og rapportering, samtidig som vi har for lite penger til å dekke alle utgiftene. I tillegg har vi økende utfordringer med å finne nok folk til å løse oppgavene.

Kommunen kan ikke løse disse store utfordringene kun ved å forbedre dagens tjenester; vi må jobbe systematisk med innovasjon, styring og omstilling. Kommunens tjenester, slik vi kjenner dem, må endres og tilpasses en ny virkelighet. Vi må prioritere hva vi skal gjøre og hva vi må slutte med, eller få andre til å gjøre. Det er nødvendig å mobilisere alle ressurser og tenke nytt om oppgavedeling. I kst-sak 33/25 la kommunedirektøren frem seks tiltakspakker med forslag til omstillingstiltak, basert på arbeidet som var gjort og tilbakemeldinger fra kommunestyret i mars 2025.

I ØHP 2026-2029 ble det etter dette vedtatt omfattende omstillingstiltak for perioden, se tabellen under. Prosessen Bærekraftig økonomi og de vedtatte omstillingstiltakene er premisser for innovasjon og utvikling av fremtidens kommune. Omstillingen er krevende og vil bety endrede eller reduserte tjenester og antall medarbeidere. Den er likevel nødvendig for å opprettholde økonomisk bærekraft fremover.

Mer informasjon og nærmere beskrivelser av vedtatte omstillingstiltak finnes i ØHP 2026-2029, og kst-sak 33/25:

- Kst-sak 33/25 Bærekraftig økonomi_saksprotokoll
- Kst-sak 33/25 Bærekraftig økonomi - retningsvalg_saksfremlegg
- Kst-sak 33/25 Vedlegg_Bærekraftig økonomi 2026–2029
- Økonomi- og handlingsplan 2026 - 2029 (tiltakstekster finnes under det enkelte direktørområde)
- ØHP 2026-2029 - kapittel Bærekraftig økonomi
- ØHP 2026-2029_Politiske spørsmål og svar

Det foreslås å korrigere den vedtatte omstillingen med å reversere tiltaket utleie av Gamle Oppegård rådhus. Utleie er ikke mulig å realisere, blant annet fordi det vil medføre tilbakebetaling av tidligere mottatt momskompensjon. Vi vil jobbe med å utnytte bygget bedre.

Omstilling i ØHP 2026-2029	***2026***	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	
Vedtatte omstillingstiltak ØHP 2026-2029	*-71 759*	-133 897	-167 712	-182 902	-182 902	
Reversering utleie Gamle Oppegård rådhus	-	4 000	8 000	10 000	10 000	
Vedtatte omstillingstiltak	***-71 759***	**-129 897**	**-159 712**	**-172 902**	**-172 902**	
Nytt omstillingsbehov i planperioden				**-72 231**	**-129 061**	
Netto driftsresultat i % i perioden		**1,8**	**1,6**	**1,5**	**2,0**	

Samlet omstillingsbehov er endringen mellom årene i perioden:						Sum
Vedtatte tiltak i ØHP 2026-2029		-58 138	-29 815	-13 190	-	-101 143
Nytt omstillingsbehov fra 2029				-72 231	-56 830	-129 061
Sum per år		**-58 138**	**-29 815**	**-85 421**	**-56 830**	**-230 204**

Med en forutsetning av at omstillingstiltakene gir vedtatt effekt, har vi i ØHP 2027-2030 ikke lagt inn nye omstillingstiltak før mot slutten av perioden. For å oppnå vedtatt nivå på netto driftsresultat i perioden, kreves nye omstillingstiltak fra 2029. Kommunedirektøren vil komme tilbake med konkretisering av disse tiltakene i økonomiplan for 2028-2031. Samlet omstilling i planperioden er 230 mill. kroner.

Vedtatte omstillingstiltak med endringer i planperioden

Mange av de vedtatte omstillingstiltakene fra ØHP 2026-2029 har endringer i planperioden. I rammeoversikten under hvert direktørområde er disse endringene inkludert i linjen Sum vedtak forrige periode. I tabellen under viser vi derfor en oversikt over disse tiltakene fordelt på direktørområdene. For detaljer om oppfølging og status for arbeidet med omstillingen, viser vi til første og andre tertialrapport 2026.

I kapittelet Kommunens direktørområder beskriver vi også hvordan arbeidet med de største omstillingstiltakene henger sammen på tvers i organisasjonen.

Omstillingstiltakene må ses i sammenheng

Omstillingstiltakene innenfor areal og eiendom, anskaffelser, strategisk bemanning og økt lederspenn og redesign av direktørområder er i tabellen under fordelt på det enkelte direktørområde. Fordelingen er nødvendig for budsjettstyringen, men gevinstene tar vi ut samlet på tvers av organisasjonen.

Flere av tiltakene henger sammen. Areal og bemanning er tettest koblet: hvis arealene ikke blir frigjort som planlagt, må en større del av innsparingen komme fra bemanning. Kravet for anskaffelsestiltakene ligger hos direktørområde Stab, men gevinsten oppstår der innkjøpene gjøres, og tas ut som nedtrekk i innkjøpsbudsjettene når nye avtaler er i bruk i hele organisasjonen. Frigjort tid, blant annet som et resultat fra prosjekter i KI-løftet, gir økonomisk effekt først når en stilling ikke fylles på nytt. For KI-tiltakene er det nettogevinsten, etter lisenser og drift, som går inn i innsparingen.

Vi følger opp anskaffelsesgevinstene for hver inngått avtale. Ledige stillinger vurderes på tvers av virksomheter og direktørområder i omstillingsutvalgene, og stillinger som holdes ledige, dokumenteres med beslutningsnotat.

Direktørområdene rapporterer status månedlig i den ordinære økonomioppfølgingen. Vi er i gang med å etablere et felles opplegg for å registrere uttaket, slik at realisert innsparing kan følges opp mot kravet per tiltak og område. Naturlig avgang og ledige stillinger er det vi bygger på. Der dette ikke strekker til, drøfter vi andre grep med tillitsvalgte. Vi tar ut gevinstene der de oppstår, uavhengig av hvor tiltaket er budsjettert.

Direktørområde	Tiltak	*Øk.plan 2026.*	Øk.plan 2027.	Øk.plan 2028.	Øk.plan 2029.
Stab	Avvikle intranett	*-250*	-500	-500	-500
	Flere og større rammeavtaler, felles innkjøpskontor i Follo	*-500*	-2 000	-9 500	-11 000
	GAT kun for turnusarbeid / turnusvirksomheter	*-500*	-1 000	-1 000	-1 000
	Gevinster av ny sak- og arkivløsning og KI på postmottak	*-1 845*	-1 845	-1 845	-1 845
	Reduksjon av bemanning gjennom omlegging og prioritering av oppgaver og arbeidsprosesser	*-970*	-1 370	-1 370	-1 370
	Redusert og endret tilbud om varmtvannsbasseng	*250*	500	500	500
	Reduserte lisensutgifter etter kritisk gjennomgang av behov, med mere	*-1 790*	-1 870	-1 870	-1 870
	Sentral kontraktsoppfølging, innkjøpskontroll og avtalelojalitet	*0*	-2 450	-2 450	-2 450
	Strategisk bemanning	*-1 560*	-2 810	-4 310	-5 610
	Utskriftskostnader	*0*	-500	-500	-500
	Øke lederspenn - og redesign av direktørområder	*-1 570*	-3 720	-3 720	-3 720
	Økt effektivisering og omstilling - vedtatt økning i ØHP 2024-2027 innbakes i tiltaket Økt lederspenn	*5 000*	10 000	10 000	10 000
	Ny fordeling Frigjøre areal med netto innsparing /Kulturskolen samlokalisering av lokaler		-216	-117	-90
Stab Totalt		***-3 735***	**-7 781**	**-16 682**	**-19 455**
Oppvekst og læring	Automatisk tildeling av tjenester	*-450*	-750	-1 000	-1 000
	Fra Newtonrom til realfagsatsning	*-485*	-1 125	-1 125	-1 125
	KI som pedagogisk beslutningsstøtte	*0*	-1 000	-2 500	-3 000
	Kulturskolen finansieres med større grad av egenbetaling	*-400*	-800	-800	-800
	Nordre Follo gatekunst avvikles	*-700*	-1 100	-1 100	-1 100

Direktørområde	Tiltak	*Øk.plan 2026.*	Øk.plan 2027.	Øk.plan 2028.	Øk.plan 2029.
	Omstilling psykisk helsetilbud for barn og unge	*0*	-2 000	-2 000	-2 000
	Pilot: Samarbeid lokalt barnevern og barnevernvakt	*-200*	-400	-400	-400
	Samordning gjennom tverrfaglig team	*0*	-1 000	-1 000	-1 000
	Strategisk bemanning	*-5 000*	-9 900	-14 900	-19 100
	Øke lederspenn - og redesign av direktørområder	*0*	-3 700	-3 700	-3 700
	Ny fordeling Frigjøre areal med netto innsparing /Kulturskolen samlokalisering av lokaler		-1 300	-870	-670
Oppvekst og læring Totalt		***-7 235***	**-23 075**	**-29 395**	**-33 895**
Helse og mestring	Avslutte vertskommunesamarbeid om KAD	*-6 677*	-7 577	-7 577	-7 577
	Brukerbetaling helse og omsorgstjenester	*-150*	-300	-300	-300
	Fact team voksen	*0*	0	-3 700	-3 700
	Kantinen på Rådhuset	*0*	-1 000	-1 000	-1 000
	Konkurranseeksponere omsorgsboliger og sykehjem	*0*	-3 006	-4 100	-4 100
	Omstille Frisklivssentralen	*-1 400*	-2 800	-2 800	-2 800
	Omstille Seniorkontakter	*0*	-800	-800	-800
	Omstille seniorsentrene	*-1 000*	-2 800	-2 800	-2 800
	Redusere serviceutgifter Trygghetsalarm	*-300*	-600	-600	-600
	Regionalt samarbeid om samfunnshelse	*0*	-300	-600	-600
	Restrukturere fagstruktur Utviklingsteamet i Helse og Mestring	*-500*	-1 000	-1 000	-1 000
	Restrukturering av samfunnshelse	*-500*	-1 000	-1 000	-1 000
	Samle alle korttidsplasser på en lokasjon	*0*	-2 000	-2 000	-2 000

Direktørområde	Tiltak	*Øk.plan 2026.*	Øk.plan 2027.	Øk.plan 2028.	Øk.plan 2029.
	Selge norskkurs til Nav-kontorer i omliggende kommuner	*-150*	-200	-200	-200
	Strategisk bemanning	*-4 350*	-8 800	-13 600	-17 600
	Øke lederspenn - og redesign av direktørområder	*0*	-500	-500	-500
	Ny fordeling Frigjøre areal med netto innsparing /Kulturskolen samlokalisering av lokaler		-1 240	-810	-620
Helse og mestring Totalt		***-15 027***	**-33 923**	**-43 387**	**-47 197**
Eiendom, samfunn og teknikk	Avslutte leieavtale i Jernbaneveien 4	*-825*	-3 200	-3 200	-3 200
	Brøyting av uteområder og kommunale veier	*0*	-2 000	-2 000	-2 000
	Effektivisering av kjøretøykontoret	*-1 000*	-3 000	-5 000	-5 000
	Effektivisering av renhold	*-2 070*	-2 920	-3 020	-3 020
	Ett beredskapsvaktlag	*-125*	-300	-300	-300
	Frigjøre arealer med netto innsparing	*-1 100*	-856	-2 456	-3 113
	Innsynsløsning eiendomsarkiv	*0*	-800	-800	-800
	Kulturskolen - samlokalisering av lokaler og bedre arealutnyttelse	*0*	0	0	0
	Legge naturis på isflaten i Ski idrettspark	*0*	-80	-80	-80
	Nedtrekk av driftsrammer til Forvaltning, drift og vedlikehold Eiendom (FDV kostnader)	*-3 725*	-2 035	-2 135	-2 135
	Private aktører (eller idrettslag) overtar drift og ansvar av idrettshaller og utendørs idrettsanlegg	*-100*	-2 300	-2 300	-2 300
	Privatisere de minste kommunale veiene	*0*	-1 000	-1 000	-1 000
	Reduksjon av strømbudsjett	*-7 600*	-11 700	-11 900	-11 900
	Redusert og endret tilbud om varmtvannsbasseng	*-575*	-1 125	-1 125	-1 125

Direktørområde	Tiltak	*Øk.plan 2026.*	Øk.plan 2027.	Øk.plan 2028.	Øk.plan 2029.
	Reklamepunkter på kommunale eiendommer	*0*	-500	-1 000	-1 000
	Restrukturering av kommunalsjefområde Samfunn, klima og miljø	*-740*	-740	-740	-1 480
	Restrukturering av kommunalsjefområde Teknikk	*0*	-2 200	-2 200	-2 200
	Strategisk bemanning	*-610*	-1 010	-1 710	-2 210
	Strøkslekeplasser og løkker	*0*	-50	-50	-50
	Ta betalt for renhold/materialer etter arrangementer i formålsbygg	*0*	-270	-270	-270
	Utføre årskontroll på brannsentralen i egen regi	*-100*	-200	-250	-250
	Øke lederspenn - og redesign av direktørområder	*0*	-1 000	-1 000	-1 000
	Ny fordeling Frigjøre areal med netto innsparing /Kulturskolen samlokalisering av lokaler		-340	-220	-170
Eiendom, samfunn og teknikk Totalt		***-18 570***	**-37 626**	**-42 756**	**-44 603**
Overordnede områder	Oppsigelse av barnehage- og SFO plass ved utestående foreldrebetaling	*-200*	-500	-500	-500
Overordnede områder Totalt		***-200***	**-500**	**-500**	**-500**
Totalsum		***-44 767***	**-102 905**	**-132 720**	**-145 650**

Oversikt over konsekvensjusteringer og andre økonomiske driftstiltak

Alle økonomiske driftstiltak for planperioden står i rammeoversikten i ansvarlig direktørområde. Noen tiltak kan være fordelt på flere direktørområder. I tabellene under viser vi en samlet oversikt over alle konsekvensjusteringer og andre økonomiske driftstiltak fordelt per direktørområde.

Konsekvensjusteringer	Direktørområde.	Tiltak	2027	2028	2029	2030
Interkommunale samarbeid	Eiendom, samfunn og teknikk	Follo Landbrukskontor inkl. veterinærvakt i Follo - tilskudd	445	445	445	445
	Helse og mestring	Tilskudd til EMPO AS	270	270	270	270
		Tilskudd til Follo legevakt	2 800	2 800	2 800	2 800
		Tilskudd til Krise- og incestsenteret IKS	310	310	310	310
	Oppvekst og læring	Tilskudd til Follo barne- og ungdomsskole	930	930	930	930
		Tilskudd til Follo barnevernvakt	150	150	150	150
	Overordnede områder	Folloregionen IPR - økt tilskudd per innbygger	70	70	70	70
		Kontroll og revisjon - pris- og lønnsjustering	80	80	80	80
		Tilskudd til Nordre Follo Kirkelige fellesråd	1 440	1 870	1 870	1 870
		Økt eiertilskudd til Alarm Øst IKS	500	500	500	500
		Økt tilskudd til Follo Brannvesen IKS	3 670	3 670	3 670	3 670
	Stab	Økt eiertilskudd til Arkiv Øst IKS	45	45	45	45
Interkommunale samarbeid Totalt			**10 710**	**11 140**	**11 140**	**11 140**
Lov, avtaleverk og vedtak	Eiendom, samfunn og teknikk	Etablering av midlertidige barnehageavdelinger - modulleie og etableringskostnader	900	2 200	700	0
		Utredningsmidler Vevelstadåsen	300	0	0	0
	Helse og mestring	Basistilskudd leger og tilskudd næringsdrivende fysioterapeuter	7 400	7 400	7 400	7 400
		Digital hjemme oppfølgning (DHO)	700	420	420	420
		Forlenget avtale med Generasjon M	1 800	0	0	0

Konsekvensjusteringer	Direktørområde.	Tiltak	2027	2028	2029	2030
		Kompetansestige leger og endring av arbeidstid for fysioterapeuter	800	800	800	800
		Opplæring ny elektronisk pasientjournal (EPJ)	4 500	0	0	0
		Refusjon for ressurskrevende tjenester	14 200	14 200	14 200	14 200
	Oppvekst og læring	Tilskudd til private barnehager - prisjustering og ny forskrift	7 500	7 500	7 500	7 500
		Leksehjelp	-100	-238	-238	-238
	Overordnede områder	Godtgjørelse folkevalgte	400	400	400	400
		Lønnsoppgjør 2027	50 000	90 000	90 000	90 000
		Sivilforsvarslager - distriktslager og avdelingslager	90	90	90	90
	Stab	Ny elektronisk pasientjournal (EPJ) - lisenser	3 100	5 900	6 700	7 500
		Utgifter til valg 2027 og uttrekk av rammen for 2030	-280	0	-280	-3 680
Lov, avtaleverk og vedtak Totalt			**91 310**	**128 672**	**127 692**	**124 392**
Endring inntekter	Eiendom, samfunn og teknikk	Innleie av lokaler til kommunale tjenester	-420	-400	-400	-400
Endring inntekter Totalt			**-420**	**-400**	**-400**	**-400**
Annet	Eiendom, samfunn og teknikk	Kommunale eiendomsgebyrer - økning	2 600	2 600	2 600	2 600
		Strøm	13 000	13 000	13 000	13 000
	Oppvekst og læring	Kjøp av plasser i andre kommuner	1 600	1 600	1 600	1 600
		Finansiering av individuell tilrettelagt opplæring i private skoler	3 850	3 850	3 850	3 850
		Skoleskyss	700	700	700	700

Konsekvensjusteringer	Direktørområde.	Tiltak	2027	2028	2029	2030
	Overordnede områder	Innsparing pensjon i 2027	-20 000	0	0	0
	Stab	Follo Pride	-200	-200	-200	-200
		KS-kontingent inkl FOU og OU-midler	-230	-230	-230	-230
		Økt premie til yrkesskadeforsikring og personforsikringer	700	700	700	700
Annet Totalt			**2 020**	**22 020**	**22 020**	**22 020**
Bidrag selvkost	Område selvkost	Selvkost saksbehandlingsområdene - rammeendring	94	117	136	80
		Selvkost vann, avløp, renovasjon, feing, slam - rammeendring	-23 789	-15 612	-5 896	-17 960
Bidrag selvkost Totalt			**-23 695**	**-15 495**	**-5 760**	**-17 880**
Totalsum			**79 925**	**145 937**	**154 692**	**139 272**

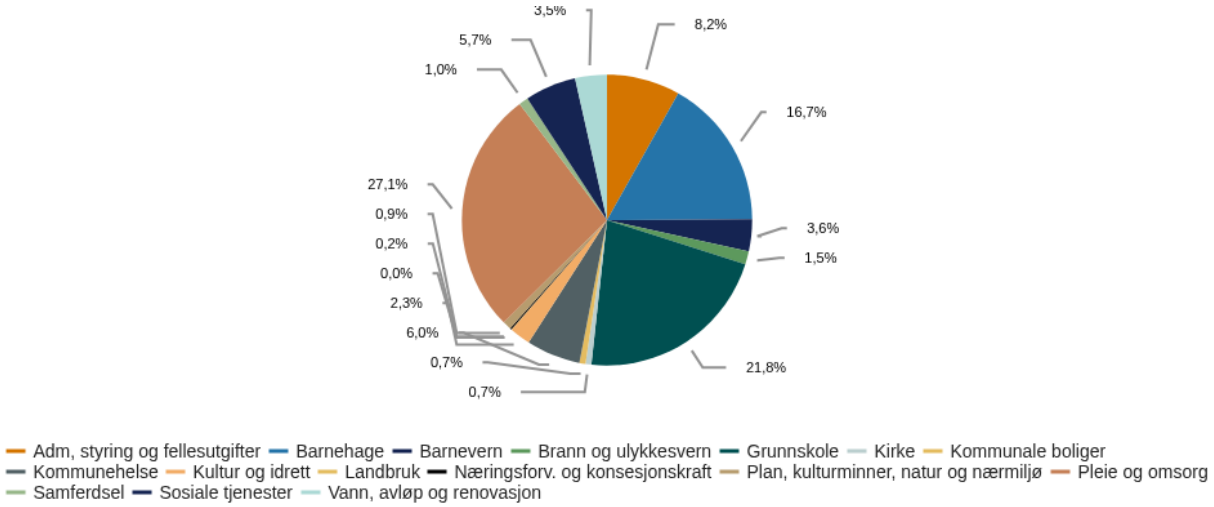
Andre økonomiske driftstiltak	2027	2028	2029	2030
Driftskonsekvens av investeringer	**32 313**	**40 826**	**78 434**	**135 980**
Eiendom, samfunn og teknikk	**3 113**	**4 826**	**10 134**	**15 480**
Arealjustering bygg - ØHP 2027-2030	715	545	275	170
Arealjustering uteområder - ØHP 2027-2030	-32	-44	-62	-67
Arealjustering veier - ØHP 2027-2030	390	390	390	390
Driftskonsekvenser bygg, Langhusbadet, revurdering	1 000	1 000	1 000	1 000
Driftskonsekvenser bygg, Lilleskogen barnehage	1 040	2 935	2 935	2 935
Driftskonsekvenser bygg, nye Fløysbonn ungdomsskole	0	0	4 556	4 117
Driftskonsekvenser bygg, Solkollen barnehage	0	0	1 040	2 935
Driftskonsekvenser bygg, Hebekk omsorgsboliger og demenslandsby, helårsvirkning	0	0	0	4 000
Helse og mestring	**0**	**0**	**16 800**	**55 600**
Driftskonsekvens tjenester, nye leiligheter «borettslagsmodellen»	0	0	16 800	33 600
Driftskonsekvenser tjenester, Hebekk omsorgsboliger, helårsvirkning	0	0	0	22 000

Oppvekst og læring	**29 200**	**36 000**	**51 500**	**64 900**
Barnehage - økt bemanning og flere småbarnsplasser	25 000	25 000	25 000	25 000
Driftskonsekvenser tjenester, Lilleskogen barnehage	4 200	11 000	18 000	21 200
Driftskonsekvenser tjenester, Solkollen barnehage	0	0	8 500	18 700
Omstilling- og innsparingstiltak	**4 000**	**8 000**	**10 000**	**10 000**
Eiendom, samfunn og teknikk	**6 756**	**9 797**	**11 380**	**11 380**
Ny fordeling av omstillingstiltakene «Frigjøre areal med netto innsparing» og «Kulturskolen - samlokalisering av lokaler»	2 756	1 797	1 380	1 380
Reversere del av omstillingstiltak «Frigjøre arealer med netto innsparing»	4 000	8 000	10 000	10 000
Helse og mestring	**-1 240**	**-810**	**-620**	**-620**
Ny fordeling av omstillingstiltakene «Frigjøre areal med netto innsparing» og «Kulturskolen - samlokalisering av lokaler»	-1 240	-810	-620	-620
Oppvekst og læring	**-1 300**	**-870**	**-670**	**-670**
Ny fordeling av omstillingstiltakene «Frigjøre areal med netto innsparing» og «Kulturskolen - samlokalisering av lokaler»	-1 300	-870	-670	-670
Stab	**-216**	**-117**	**-90**	**-90**
Ny fordeling av omstillingstiltakene «Frigjøre areal med netto innsparing» og «Kulturskolen - samlokalisering av lokaler»	-216	-117	-90	-90
Prioriteringer	**6 300**	**9 850**	**10 300**	**10 300**
Helse og mestring	**4 550**	**8 850**	**9 300**	**9 300**
Demografi: Drift av nye forsterkede, skjermede plasser Solborg sykehjem	1 250	5 000	5 000	5 000
Demografimidler: Jobbfabrikken	3 300	3 300	3 300	3 300
Prioritering: Ny fastlegehjemmel	0	550	1 000	1 000
Oppvekst og læring	**1 750**	**1 000**	**1 000**	**1 000**
Demografi: Helsesykepleier	1 000	1 000	1 000	1 000
Prioritering: Åpen barnehage	750	0	0	0
Totalsum	**42 613**	**58 676**	**98 734**	**156 280**

Budsjett per KOSTRA-tjenesteområde

Økonomiplan per tjenesteområde (KOSTRA)

Prosentvis fordeling

Figuren viser økonomiplan 2027 fordelt på KOSTRA sine tjenesteområder. Under er fordelingen i tabellformat.

Tjenesteområde	Andel (%)
Pleie og omsorg	27,1
Grunnskole	21,8
Barnehage	16,7
Adm., styring og fellesutgifter	8,2
Kommunehelse	6,0
Sosiale tjenester	5,7
Barnevern	3,6
Vann, avløp og renovasjon	3,5
Kultur og idrett	2,3
Brann og ulykkesvern	1,5
Samferdsel	1,0
Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	0,9
Kirke	0,7
Kommunale boliger	0,7
Næringsforv. og konsesjonskraft	0,2
Landbruk	0,0

Investeringsbudsjettet

Oversiktsbilde over Langhus
Foto: Nordre Follo kommune

Investeringsbudsjettet

Slik vil vi investere

Det er mange og store investeringsbehov og Nordre Follo kommune er opptatt av å imøtekomme disse behovene, samtidig som vi ønsker en mest mulig bærekraftig og klimariktig investeringsplan. Kommunen har stram økonomi, og må holde igjen der det er mulig, men samtidig legge frem et forsvarlig budsjett. Vi er fornøyde med at flere store byggeprosjekter er avsluttet det siste året innenfor styringsrammen, noe som viser god prosjekt- og økonomistyring.

I neste planperiode prioriterer vi å rehabilitere formålsbygg som det er mulig å bruke i noen år til, inkludert flere skoler. Det er likevel planlagt bygging av ny ungdomsskole på Fløysbonn, ny barneskole på Skorhaugåsen i Ski, tre nye barnehager på Lilleskogen (Ski), Solkollen (Kolbotn) og på Langhus i tillegg til flere typer omsorgsboliger med heldøgns bemanning.

Alle prosjektene har store investeringskostnader i planperioden, og vil også få høye driftsutgifter til personale og til forvaltning, drift og vedlikehold av byggene. Det er også stor satsing på digitale tjenester og e-helse, og utskifting av infrastruktur under bakken.

Vi har vedtak på at netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter ikke skal overstige 109 prosent i gjennomsnitt i gjeldende økonomiplanperiode, og den skal reduseres til 100 prosent innen 2033. Vi jobber kontinuerlig for å oppnå et bærekraftig investeringsnivå basert på disse prinsippene:

- Bremse opp, prioritere og redusere bygging av nye formålsbygg, utrede nullalternativ.
- Bygge billigere (modulbygg) der det er kostnadseffektivt, og eventuelt nedskalere krav fra interne/eksterne.
- Bruke byggene våre så lenge det er mulig, og rive bygg som er i svært dårlig stand.
- Utarbeide gode behovsanalyser.
- Redusere kommunens eiendomsmasse gjennom avhending og salg.
- For investeringer med politisk beslutningspunkt 2 (B2) flyttes beregnet reservepott (P85) ut til første året etter økonomiplanperioden, uansett ferdigstillelsestidspunkt. Her står midlene til disposisjon inntil prosjektet er ferdig og overtatt. Det betyr at finanskostnader kun beregnes av prosjektets styringsramme. Verken ferdigstillelsestidspunkt eller total prosjektramme endres.
- Beregne finanskostnader på 90 prosent av opprinnelig budsjett, basert på historisk og faktisk forbruk tidligere år.
- Øke bevisstheten rundt driftskonsekvenser.

For mange av våre investeringsprosjekter, og spesielt for bygge- og anleggsprosjekter, er det flere usikkerhetsmomenter. Som et utgangspunkt vises alle investeringsprosjekter uten prisjustering for inneværende år, bortsett fra prosjekter med politisk beslutningspunkt 2 (B2).

Prisjustering er derfor beløpsmessig ikke tatt med i budsjettforslaget, men innarbeides i prosjektene etter hvert som de nærmer seg i tid. Vi antar at mange av kommunens investeringsprosjekter fremover kan bli vesentlig dyrere enn først estimert. Prisstigning isolert sett kan bety betydelig høyere finansutgifter.

Oversikt Investering og finansiering

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Investeringer i varige driftsmidler	1 411 474	1 309 096	1 268 555	1 172 082
Tilskudd til andres investeringer	6 800	9 950	8 950	5 075
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	15 000	16 000	17 000	18 000
Sum finansieringsbehov	**1 433 274**	**1 335 046**	**1 294 505**	**1 195 157**
Kompensasjon for merverdiavgift	-215 567	-217 839	-173 147	-193 396
Tilskudd fra andre	-60 252	-15 673	-7 776	-136 080
Salg av varige driftsmidler	-21 750	-39 000	16 500	161 000
Bruk av lån	-1 020 706	-1 046 534	-1 113 082	-1 008 681
Videreutlån	320 000	320 000	320 000	320 000
Bruk av lån til videreutlån	-320 000	-320 000	-320 000	-320 000
Avdrag på lån til videreutlån	49 400	61 700	73 800	88 500
Mottatte avdrag på videreutlån	-49 400	-61 700	-73 800	-88 500
Overføring fra drift	-115 000	-16 000	-17 000	-18 000
Sum finansiering	**-1 433 274**	**-1 335 046**	**-1 294 505**	**-1 195 157**
Sum finansieringsbehov	**1 433 274**	**1 335 046**	**1 294 505**	**1 195 157**
Sum finansiering	**-1 433 274**	**-1 335 046**	**-1 294 505**	**-1 195 157**
Udekket finansiering	**0**	**0**	**0**	**0**

Investeringenes budsjettvedtak

Budsjettvedtak for investeringene går frem av bevilgningsoversikt investering etter §5-5 første ledd. Her forklares de ulike summene i bevilgningsoversikten.

Sum investeringsutgifter

Investeringer i varige driftsmidler, inkludert avgiftsfinansierte investeringer, utgjør samlet for økonomiplanperioden i underkant av 5,26 mrd. kroner (brutto). Dette er inkludert investeringstilskudd til andres investeringer (Nordre Follo kirkelig fellesråd) og egenkapitaltilskudd (KLP). Investeringer i varige driftsmidler utenfor kompensasjonsordningen for merverdiavgift utgjør i underkant av 1,3 mrd. kroner i fireårsperioden, og er hovedsakelig knyttet til selvkostområdet vann og avløp. Årsbudsjett for 2027 er foreslått til om lag 1,43 mrd. kroner, og regnes fortsatt som relativt høyt i forhold til et bærekraftig nivå.

Tilskudd til andres investeringer, utgjør 30,8 mill. kroner i fireårsperioden og er tilskudd til Nordre Follo kirkelig fellesråd. Dette er om lag 10 mill. kroner mer enn i forrige planperiode. Tilskuddet skal omfatte oppgradering av middelalderkirkene i Ski og på Kråkstad, der vi har mulighet til å oppnå 75 prosent refusjon av kirkens kostnader, fra Kirkebevaringsfondet (tidligere Opplysningsvesenets fond).

Investeringer i aksjer og andeler i selskaper utgjør 66 mill. kroner i fireårsperioden og gjelder pliktig egenkapitaltilskudd til KLP, som er en av våre to pensjonsleverandører. Dette skal etter forskriften belastes investeringsbudsjettet ved overføring fra drift. Det er ikke anledning til å lånefinansiere dette.

Sum investeringsinntekter

Vi har flere inntektsmuligheter som bidrar til finansiering av investeringene, og som i stor grad reduserer kommunens lånebehov.

Merverdiavgiftskompensasjon på investeringer er inntekter knyttet til momskompensasjonsordningen for investeringer og gir kommunen en betydelig inntekt. Beløpet varierer i takt med utgiftene.

Tilskudd fra andre er inntekter i form av ulike tilskudd, som anleggs-/utbyggerbidrag, byvekstmidler, klimasatsmidler, spillemidler/nærmiljømidler fra staten med mer. Midlene inntektsføres overordnet og vises her som en delfinansiering. Det er ofte usikkerhet knyttet til hvilket år midlene mottas, og derfor forskutterer vi slike midler ved bruk av lån.

Vi forventer inntekter på om lag 220 mill. kroner i hele planperioden, litt over 60 mill. kroner er forventet i 2027. Inntektene i 2027 knytter seg hovedsakelig til bygging av den nye Finstadhallen, oppgradering av friidrettsanlegg i Ski og på Sofiemyr, byvekstmidler til Ski sentrum vest, boliger med døgnbemanning og forsterket bolig i Lysneveien, og enkelte småbeløp.

Kjøp/salg av varige driftsmidler er en post som viser utgifter og inntekter fra kjøp og salg av eiendommer og tomter. Vi forventer netto kostnad for kjøp/salg av eiendommer og tomter for til sammen 116,8 mill. kroner i planperioden. Inntektene er knyttet til eiendommene Arnestadjordet, eneboligtomt ved Haugbro terrasse, Liaveien 25 og feltene BBB1 og BKB ved Oppegård lokalsenter.

Det er også budsjettert med forventede utgifter til tomtekjøp i Ski øst, Skorhaugåsen og på Langhus til sosial infrastruktur. Det medfører at det samlet budsjetteres med en kostnad fremfor inntekter i perioden. Budsjetterte kjøpesummer er tidlige estimater, og er derfor usikre fordi verdifastsettelse og forhandlinger foreløpig ikke er gjennomført.

Betalingstidspunkt for inntekter fra arealer som inngår i private utbyggingsprosjekter knyttes som regel til milepæler i utviklingen, ofte ved igangsettelsestillatelsen eller senere. Det er også avhengig av hvordan kontantstrømmen i prosjektene blir. Dette gir en usikkerhet for når inntektene forfaller til betaling, både for inngåtte og fremtidige kontrakter.

Kjøpekontraktene for Arnestadjordet og felt BKB ved Oppegård lokalsenter inneholder vilkår som må oppfylles før kjøpesummen forfaller til betaling. Det gir usikkerhet for betalingstidspunktet, og hvis vilkårene ikke oppfylles eller frafalles kan det føre til at salget ikke gjennomføres.

De større og mest inntektsbringende eiendommene overføres til Nordre Follo Eiendomsutvikling AS. Derfor har vi nedjustert forventede salgsinntekter på posten tilsvarende. Som eier av selskapet kan kommunen derimot motta utbytte.

Bruk av lån for planperioden 2027-2030 er estimert til om lag 4,19 mrd. kroner, og om lag 1,02 mrd. kroner gjelder 2027. Det er lagt til grunn bruk av disposisjonsfond med 100 mill. kroner i 2027. Startlånsopptak kommer i tillegg.

Netto utgifter videreutlån

Videreutlån omfatter boligsosiale virkemidler som startlån og bostøtte fra Husbanken. I tillegg får kommunen tilskudd til etablering og tilpasning av bolig. Startlån gis til personer med langvarige boligfinansieringsproblemer, og er behovsprøvd i tråd med Husbankens forskrift og veileder. Boligmarkedet i kommunen er preget av høye boligpriser, og vi mottar rundt 450 søknader om startlån og tilskudd årlig. I Nordre Follo brukes startlån som hovedregel til fullfinansiering.

Mulighet for flytende eller fast rente og fleksibel nedbetalingstid gjør det enklere for mange å komme inn på boligmarkedet. For økonomiplanperioden 2027-2030 budsjetterer vi med videreutlån av startlån

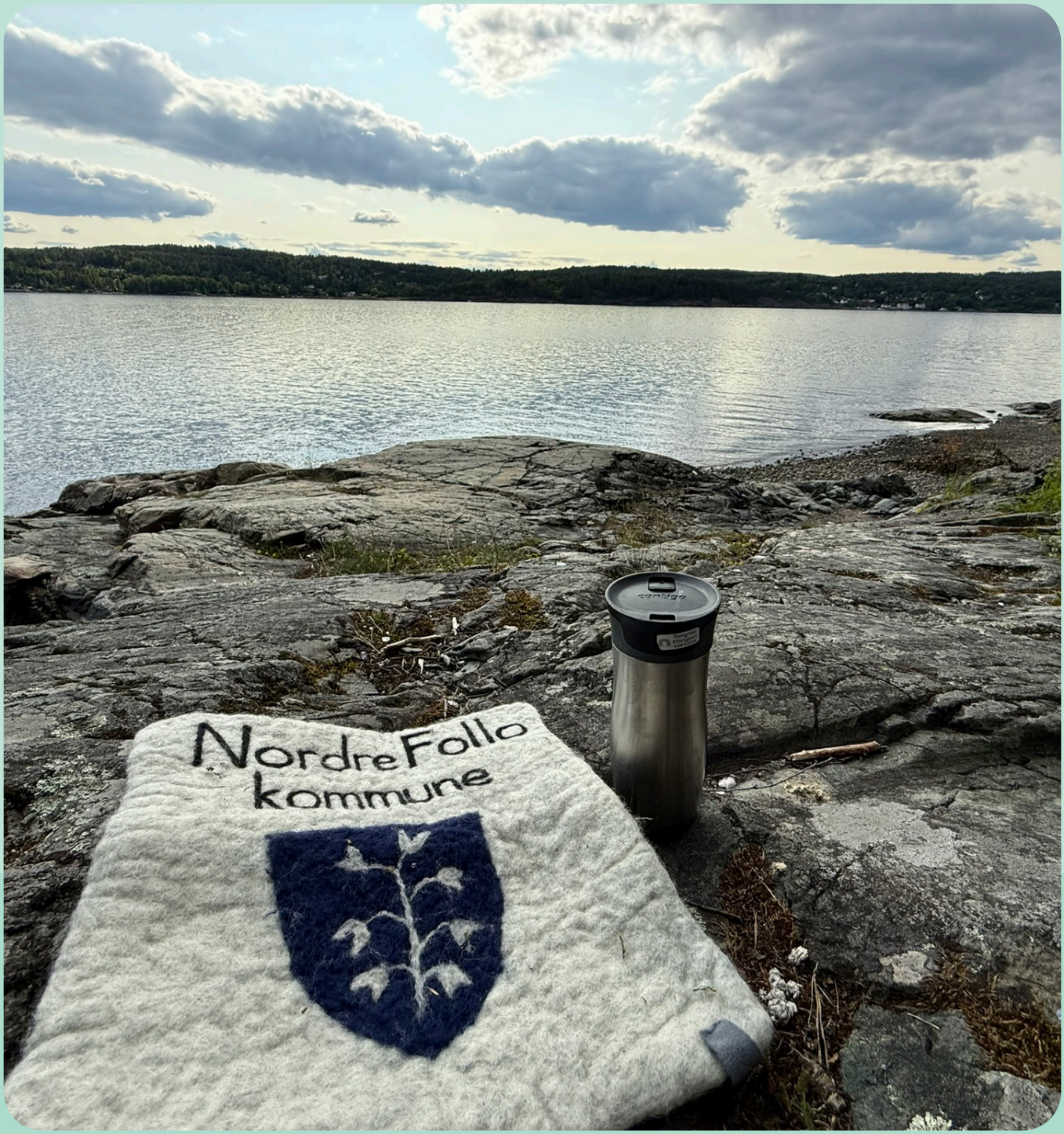
på til sammen 1,28 mrd. kroner, fordelt med 320 mill. kroner årlig, inkludert startlån til førstegangsetablerere.

Ubenyttede lånemidler fra tidligere år kan også lånes ut, og ekstraordinære avdrag og innfrielser kan brukes til nye startlån.

Sum overføring fra drift og netto avsetninger

Overføring fra drift til investeringsregnskapet viser blant annet inntekter til å dekke betaling av egenkapitaltilskudd til KLP. Til sammen i planperioden utgjør overføringene 166 mill. kroner, inkludert bruk av disposisjonsfond med 100 mill. kroner i 2027. Det er ikke budsjettert med annen bruk av, eller avsetning til, bundne eller ubundne investeringsfond i perioden.

Klima- og miljøbudsjettet

Bunnefjorden
Foto: Nordre Follo kommune

Klima- og miljøbudsjettet

Nordre Follo har ambisiøse mål for arbeidet med klima og miljø gjennom kommuneplanens areal- og samfunnsdel, kommunedelplan for naturmangfold, temaplan for klima og energi og temaplan for mobilitet.

Klima- og miljøbudsjettet er kommunens handlingsplan for klima- og miljøarbeid.

I Temaplan for klima og energi har vi satt mål for klima- og miljøarbeidet for 2021–2030. Det er fire klimamål, fordelt på indirekte og direkte utslipp for kommunen som samfunn, og for kommunen som organisasjon. Målene bygger opp under internasjonale avtaler (Parisavtalen) som Norge har forpliktet seg til å oppfylle.

	Nordre Follo som organisasjon	Nordre Follo som samfunn
Direkte utslipp	50 prosent utslippsreduksjon innen 2025 sammenlignet med 2020	55 prosent utslippsreduksjon innen 2030 sammenlignet med 2009 (reduksjon av utslipp innenfor kommunens grenser)
Indirekte utslipp	Klimafotavtrykket fra kommunal virksomhet er lavere i 2025 sammenlignet med 2020	20 prosent utslippsreduksjon innen 2030 sammenlignet med 2020 (reduksjon i klimafotavtrykket til innbyggerne i kommunen)

Tabell: Nordre Follo kommunes fire klimamål.

Dette skal vi gjøre i 2027-2030 for å nå målene

For å nå målene har vi laget et klimabudsjett. Vi setter av penger fordelt på hovedkategorier. Det gir større fleksibilitet og mulighet til å legge innsatsen der den gir størst effekt.

Tabellen viser hovedkategoriene og eksempler på tiltak for 2027–2030.

Tema	2027	2028	2029	2030	Eksempel på tiltak
Klimavennlig mobilitet	1	1,2	1,2	1,2	Ladepunkter Merkostnad for nullutslippskjøretøy Tiltak for redusert transportbehov Tiltak for klimavennlig mobilitet
Klimavennlig arealbruk	0,141	0,141	0,141	0,141	Restaurering av myr (midler fra annet budsjett)
Klimavennlige bygg og anlegg	1	1	1	1	Merkostnader for klimavennlige materialer Redusert byggesaksgebyr for FutureBuilt-prosjekter Torvfri jord Merkostnad for utslippsfri anleggsplass
Ombruk og gjenbruk	0,52	0,52	0,52	0,52	Gjenbrukslager
Klimavennlig mat	0,06	0,06	0,06	0,06	Grønnsaksdyrking i barnehager og skoler Matsvinn
SUM	**2,921**	**2,921**	**2,921**	2,921	

Tabell: Prioriterte temaer og eksempler på tiltak for perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner.

Stille klima- og miljøkrav i kommunale anskaffelser

Dette er et av kommunens viktigste virkemidler for å redusere klimagassutslippene.

Nordre Follo har hatt en miljørådgiver på engasjement i 2,5 år, fra våren 2024 til september 2026. Rådgiveren har bidratt til å utvikle klima- og miljøkrav i anskaffelser, følge opp kontrakter og rapportere klimagevinster. Rådgiveren har også bidratt til å øke kompetansen på klima- og miljøfeltet hos de andre medarbeiderne i anskaffelsesavdelingen.

Potensial for klimagasskutt: Høyt potensial, flere tusen tonn CO_2e (CO_2-ekvivalent er enhet som brukes i klimagassregnskap)

Indikator/rapportering: Klimagassreduksjon fra kommunale anskaffelser hvert år.

Jobbe med tiltak som gir mer klimavennlig mobilitet

Veitrafikken er en stor kilde til klimagassutslipp i Nordre Follo. På grunn av blant annet høye merkostnader og høyere effektbehov ved lading, er det en utfordring å elektrifisere tunge kjøretøy. Enova og klimasats støtter 40–75 prosent av merkostnader for dette. Penger som er avsatt i denne kategorien, skal dekke resterende merkostnader.

Tiltak som reduserer transportbehov eller øker kollektiv, sykkel og gangandelen vil også være aktuelle. Et eksempel er Transporttjenestens merkostnader for anskaffelse av elektriske minibusser.

Potensial for klimagasskutt: Middels til høyt potensial, høyest potensial ligger i å endre reisevanene til innbyggerne og er et tiltak vi følger opp i kommunens arealplanlegging.

Indikator/rapportering: Effekter av tiltaket vil fanges opp i klimaregnskap som lages årlig.

Sikre klimavennlig arealbruk

Klimavennlig arealbruk vil lede til økt opptak av karbondioksid, og at vi unngår økte utslipp som følge av nedbygging av natur. Kommunen har store arealer som både tar opp og lagrer karbon. Arealnøytralitet er derfor et viktig virkemiddel for å fremme økt opptak av karbon og klimavennlig arealbruk, i tillegg til å ta vare på naturen. Eksempler på tiltak i denne kategorien er restaurering av myr.

Potensial for klimagasskutt: Middels potensial

Indikator/rapportering: Arealregnskap og rapportering av myrrestaurering hvert år.

Jobbe for klimavennlige bygg og anlegg

Midlene skal brukes for å kompensere for kommunale virksomheters merkostnader for klimavennlige byggematerialer og utslippsfrie anleggsmaskiner, og energitiltak og redusert byggesaksgebyr for FutureBuilt-prosjekter er også aktuelle tiltak.

I 2027 er det forventet at kvartal S7 i Ski sentrum vil starte opp som et FutureBuilt-forbildeprosjekt. Det vil dermed utløse redusert byggesaksgebyr.

Potensial for klimagasskutt: Høyt potensial, flere tusen tonn CO2e.

Indikator / rapportering: Klimagasskutt fra bruk av lavkarbonmaterialer, gjenbruksgrad i kommunale bygg- og anleggsprosjekt og strømforbruk i kommunale bygg / Hvert år.

Styrke arbeidet med ombruk og gjenbruk

Det er store miljøgevinster innenfor ombruk og gjenbruk. Et generelt tall er at ombruk av byggematerialer reduserer klimagassutslipp med 90 prosent. I kommunens anskaffelsesstrategi er et av satsningsområdene miljø og klima og sirkulære anskaffelser.

Penger som er satt av til dette tiltaket skal vi bruke til å fortsette samarbeidet med «Utafor boksen» for drift av gjenbrukslageret. Kommunen er i gang med å arealeffektivisere kommunens bygg, der målet er å redusere både antallet kvadratmeter og øke utnyttelsen av tilgjengelige bygg. Ombruk av møbler og inventar gir miljøgevinster og reduserer behov for kjøp av møbler.

Potensial for klimagasskutt: Høyt potensial ved gjenbruk av materialer med høyt fotavtrykk, flere tusen tonn CO_2e (CO_2-ekvivalent er enhet som brukes i klimagassregnskap)

Indikator/rapportering: Klimagassbesparelse for bruk av gjenbrukslager hvert år.

Jobbe holdningsskapende for klimavennlig mat

Matvarer er av de produktene som har høyest klimapåvirkning. Overgang til mer plantebasert kosthold vil gi store indirekte utslippskutt.

I 2025 startet prosjektet «Fra jord til bord» som er et holdningsskapende arbeid blant skoleelever og barnehagebarn for å redusere klimafotavtrykket fra produksjon og forbruk av mat. 15 barnehager og en skole er med i prosjektet. Tilbakemeldinger fra barnehager som har jobbet med dette over tid, viser at barna er mer villig til å smake på mer variert mat, maten smaker bedre og det gir redusert matsvinn.

I tillegg samarbeider barnehagene og skolene med NMBU om førskole- og skolehage. Målet er at dette skal gi kunnskap, ferdigheter, ideer og et nettverk for erfaringsutveksling.

Potensial for klimagasskutt: Middels til høyt potensial, høyest potensial ligger i å redusere matsvinn og øke plantebasert kost blant innbyggere.

Indikator/rapportering: Klimagassreduksjon fra kommunale anskaffelser hvert år.

Videreutvikle og følge opp andre tiltak og prosesser som har betydning for klimaet

- Vi skal følge opp arealstrategiene i ny kommuneplan ved gjenbruk av arealer, arealnøytralitet og bevaring av skog, våtmarker, myrer og landbruksområder. Skogen har det høyeste opptaket av klimagasser, og vern av skog bidrar til reduserte utslipp. Myr inneholder store mengder karbondioksid, og restaurering av myr er derfor viktig for å begrense både klimaendringene og unngå naturtap.
- Kommuneplanen setter krav til klima i reguleringsarbeidet, og utbyggere skal levere klimagassregnskap og redegjøre for tiltak som kan minimalisere klimautslipp knyttet til de ulike delene av byggeprosjektet med 20–35 prosent lavere utslipp sammenlignet med et TEK17-bygg.
- Vi skal bruke spisskompetansen i FutureBuilt. Vi søker kontinuerlig etter nye forbildeprosjekter, både kommunale og private.
- Vi skal jobbe for utslippsfrie bygg- og anleggsplasser. I 2025 startet arbeidet med å lage et forslag til lokal forskrift om utslippsfrie bygg- og anleggsplasser i kommunen. Teknologien er i rask utvikling, og de fleste maskintyper finnes nå som elektriske. Erfaringer fra Oslo og Stavanger kommune er at merkostnadene for utslippsfrie bygg og anleggsplasser er synkende. I disse kommunene har flere prosjekter blitt gjennomført til lave eller ingen merkostnader.
- Både regionale og nasjonale beslutninger kan påvirke kommunens klimagassutslipp. Fylkeskommunale eller statlige klimatiltak er ikke tatt med i klimabudsjettet vårt.
- Gjennom Klima- og energinettverket i Follo jobber vi med å øke forståelsen for å ivareta klimaet blant utbyggere. Vi jobber også med å sikre at klimaarbeidet i Follo-kommunene blir mer likt. Det er ansatt en klimakoordinator til nettverket med støtte fra Fylkeskommunen og forskningsrådet i 2026.

Direktørområdene

Åkerlandskap langs Eikjolveien
Foto: Nordre Follo kommune

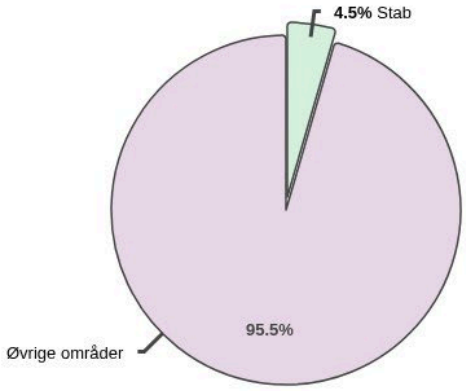
Stab

Ansatte i Nordre Follo
Foto: Nordre Follo kommune

Stab

Brutto utgifter i % av kommunens totale brutto utgifter

Beskrivelse av direktørområdet

Organisering og ledere per oktober 2026

Organisering og ledere per oktober 2026

Staben har et helhetlig ansvar for kommunens strategiske støtte, styrings- og utviklingsfunksjoner. Vi ivaretar både sentrale fellestjenester og utviklingsfunksjoner som understøtter hele organisasjonen og utadrettede oppgaver overfor innbyggere, næringsliv og frivillighet.

Funksjoner som blir ivaretatt i staben er blant annet samfunnssikkerhet og beredskap, personvern, økonomi- og eierstyring, kommunikasjon, politisk sekretariat, innbyggerdialog, juridiske tjenester,

anskaffelser, lønn og regnskap, digital transformasjon, arbeidsgiverstrategi, organisasjonsutvikling, innovasjon og virksomhetsstyring, kultur, kulturminneforvaltning, næringsutvikling, kino og bibliotek.

Kommuneadvokatkontoret består av frittstående advokater og er organisatorisk tilordnet kommunedirektøren.

Utviklingstrekk

Sikkerhet, beredskap og totalforsvar stiller nye krav til kommunen

En skjerpet sikkerhetspolitisk situasjon, flere digitale trusler og økt oppmerksomhet om egenberedskap gjør samfunnssikkerhet til en tydeligere del av kommunens samlede styring.

Vi må følge opp helhetlige ROS-analyser, styrke krisehåndtering, være forberedt på digitale trusler og se kommunens rolle i totalforsvaret i sammenheng med planlegging og drift.

Kunstig intelligens og digitalisering gir muligheter, men krever styring og gevinstrealisering

Utviklingen innenfor kunstig intelligens går raskt, og stadig flere offentlige virksomheter tar teknologien i bruk. Kommunene må prioritere de riktige bruksområdene, sikre datakvalitet, bygge kompetanse og ha tydelig styring. Det er avgjørende for at teknologien faktisk bidrar til bedre tjenester, effektivisering og økonomisk handlingsrom.

Økt satsing på teknologi og KI krever finansieringsmodeller som sikrer at utvikling og bruk av teknologi skjer på tvers av virksomhetsområder med innbyggeren i sentrum, og ikke det enkelte fag- eller virksomhetsområdet. For å hente ut gevinster fra kunstig intelligens må vi prioritere strukturert arbeid med tverrfaglige arbeidsprosesser, datagrunnlag og integrasjoner, fremfor enkeltstående pilotprosjekter.

Det er ikke bare offentlig sektor som blir bedre til å utnytte de teknologiske mulighetene. Innbyggere, media og andre samfunnsaktører bruker KI i utstrakt grad. For oss betyr det en radikal økning av innsynsbegjæringer og kompliserte og tidkrevende klagesaker.

Økende digital sårbarhet krever sterkere informasjonssikkerhet og personvern

Økt digitalisering av tjenester og arbeidsprosesser gjør kommunen mer sårbar for dataangrep, systemfeil og feil bruk av data. Samtidig viser utviklingen at bruk av KI og deling av data reiser nye spørsmål om blant annet personvern, kvalitetssikring og tillit. Dette gjør informasjonssikkerhet, digital beredskap og ansvarlig teknologibruk til sentrale oppgaver for stabsfunksjonene.

Internasjonalt og nasjonalt er det mange initiativer for å håndtere digital suverenitet og utnyttelse av det digitale handlingsrommet for økt leverandøruavhengighet. Vi jobber aktivt med å minske digital avhengighet til våre største leverandører. Dette vil over tid gjøre oss mer motstandsdyktig og minske sårbarheten. På den annen side krever det ny kompetanse og ressurser i organisasjonen.

Nasjonale sikkerhetsmiljøer har i 2025 og 2026 kartlagt digital sikkerhet i norske kommuner innenfor tekniske miljøer som vann og avløp. Informasjonssikkerhet og herding av kommunens tekniske operative miljøer i en ny sikkerhetspolitisk situasjon vil kreve ekstra oppmerksomhet og samarbeid internt for å opprettholde sikkerhet og beredskap i tjenestene.

Mangel på arbeidskraft og økte kompetansekrav forsterker behovet for omstilling

Kommunene må løse flere oppgaver med knappere tilgang på arbeidskraft. Samtidig endrer teknologi, nye forventninger og mer komplekse oppgaver kravene til ledelse, kompetanseutvikling, organisering og arbeidsgiverpolitikk.

For stabsfunksjonene betyr dette at resten av organisasjonen trenger mer støtte i sitt omstillingsarbeid og når de utvikler nye arbeidsformer som skal bidra til at vi bruker kompetansen på tvers av de ulike fagområdene.

Vi må bruke planlegging, innkjøp og virksomhetsstyring som aktive virkemidler

Strammere økonomi og nasjonale forventninger til klimaomstilling og bærekraft gjør at vi må koble økonomi, anskaffelser, samfunnsutvikling og miljøhensyn tettere sammen i prioriteringer og beslutninger.

Kampen om arbeidsplasser, kompetanse og attraktivitet skjerpes

Kommuner konkurrerer om kompetansearbeidsplasser, investeringer, gründere og innbyggere. God infrastruktur, tilgang på næringsarealer, attraktive sentrumsområder og et godt samspill mellom kommune, næringsliv og kunnskapsmiljøer blir stadig viktigere konkurransefortrinn.

For Nordre Follo innebærer dette et økt behov for strategisk næringsutvikling, regionalt samarbeid og målrettet arbeid med attraktivitet og arbeidsplassvekst.

Vi må mobilisere hele samfunnets ressurser

Nordre Follo står overfor en periode med radikal omstilling og store endringer. Kommunen vil ikke klare å løse samfunnet utfordringer på egen hånd. Vi må prioritere, effektivisere og koordinere arbeidet best mulig, og mobilisere krefter i samfunnet som kan bidra mer til fellesskapet.

Vi må i større grad legge til rette for mer innovasjon og samskaping mellom kommunen, innbyggerne, frivilligheten og næringslivet og samarbeid på tvers av sektorer. Kultur, næringsutvikling, møteplasser og deltakelse blir stadig viktigere for å styrke tilhørighet, livskvalitet, verdiskaping, inkludering og demokratisk deltakelse i lokalsamfunnene.

Dette skal vi få til sammen

For å nå målene og tilpasse oss utviklingen skal vi i perioden prioritere dette:

Styrke beredskap og samfunnssikkerhet

Vi skal følge opp Statsforvalterens forventningsbrev for 2025, som understreker behovet for at kommunene følger opp nasjonale styringssignaler og integrerer samfunnssikkerhet i planlegging og budsjettarbeid.

Slik skal vi gjøre det:

- Bruke oppdaterte og helhetlige ROS-analyser som grunnlag for planverk og tiltak
- Øke øvingsaktivitet og kompetanseheving i alle sektorer, internt og eksternt

- Sikre robust infrastruktur og sikkerhetstiltak innenfor samfunnskritiske tjenester
- Samarbeide lokalt og regionalt med aktuelle beredskapsaktører, også frivillige organisasjoner
- Bidra til befolkningens egenberedskap gjennom blant annet informasjonskampanjer

Bruke teknologi som gjør oss mer effektive

Nordre Follo satser målrettet på digitalisering, automatisering og kunstig intelligens for å møte strammere økonomiske rammer og økende tjenestebehov. Gjennom KI-løftet jobber vi nå strukturert med å gjennomgå arbeidsprosesser. Målet er å forenkle og automatisere prosessene og kutte kostnader.

Slik skal vi gjøre det:

- Sette tydelige, langsiktige mål for effektiv ressursbruk, og jobbe i korte «utviklingssprinter» for å levere raskt, lære underveis og justere kursen
- Støtte endringsledelse og tverrfaglig samarbeid mellom ledere, ansatte og IT-miljøer
- Hente ut gevinster i samspillet mellom fag og teknologi, der felles forståelse for mål og prioriteringer er avgjørende
- Sørge for god datakvalitet, struktur og koordinert innsats på tvers av organisasjonen

Sikre systematisk og god informasjonssikkerhet og digital beredskap

Digitalisering av kommunale tjenester stiller høye krav til informasjonssikkerhet og personvern. Fordi vi er en stor kommune med omfattende digitale systemer, er det avgjørende at sikkerhetsarbeidet er systematisk og godt forankret.

Slik skal vi gjøre det:

- Sørge for at sikkerhetsarbeidet bygger på Nasjonal sikkerhetsmyndighets grunnprinsipper for IKT-sikkerhet og sikkerhetsstyring, med søkelys på å identifisere risiko, beskytte tjenester, oppdage trusler og håndtere hendelser
- Sikre døgnkontinuerlige sikkerhetstjenester i samarbeid med kommunens sikkerhetsleverandørfor å styrke kommunens digitale beredskap og samspillet med lokal krisehåndtering
- Sørge for nødvendig kompetanse hos ansatte og oppdaterte og solide rutiner og systemer

Styrke tverrfaglig samarbeid for å sikre effektiv bruk av ressurser

Vi skal fortsette å bidra til å styrke det tverrfaglige samarbeidet i kommunen for å løse komplekse samfunnsutfordringer på en helhetlig, effektiv og bærekraftig måte. Når fagmiljøer jobber sammen på tvers i organisasjonen, øker kvaliteten på tjenestene til innbyggerne – samtidig som vi oppnår økonomiske gevinster.

Slik skal vi gjøre det:

- Videreutvikle innovasjons- og utviklingsmiljøet som skal være en drivkraft for omstilling og nyskaping – både internt og eksternt
- Samordne innsats, redusere dobbeltarbeid og utnytte kompetanse på tvers av direktørområdene
- Utvikle prosjektporteføljen og det tverrfaglige samarbeidet i organisasjonen videre – det gir nødvendig forankring og gjennomføringsevne og effektiv bruk av ressurser

- Støtte utvidelse av Fremtidsforsøket, Jobbfabrikken og andre nødvendige tiltak som vil bidra til å sikre nok ressurser i prioriterte innbyggertjenester i fremtiden

Gjennomføre målrettet organisasjonsutvikling, med ledelse, kompetanse og kultur i samspill

For å møte fremtidens behov og sikre en stabil drift, må vi utvikle organisasjonen målrettet. Økende krav til effektivitet, digitalisering og kompetanse krever at vi utvikler både strukturer, arbeidsformer, lederskap og organisasjonskultur.

I planperioden skal vi trappe opp omstillingsarbeidet for å støtte direktørområdenes satsinger.

Slik skal vi gjøre det:

- Sikre at fremtidens velferdssamfunn blir den røde tråden i all lederutvikling
- Videreføre arbeidet knyttet til omstilling og omorganisering, med tilpasset opplæring for ledere og tett involvering av ansatte, fagorganisasjoner og vernetjenesten
- Videreføre satsingen på fremtidens ledere gjennom en intern lederskole med modulbasert opplæring og utvikling, inkludert et oppgradert introduksjonsprogram for nye ledere
- Etablere en digital kompetanseplattform for utvikling og deling av opplæring på tvers av fagområder og kommuner
- Ferdigstille en overordnet kompetanseplan for organisasjonen slik at det støtter opp under arbeidet med strategisk bemanning
- Være en strategisk partner for direktørene, med tilpassede løsninger og bruk av datadrevet HR
- Jobbe aktivt med profilering av Nordre Follo som en attraktiv arbeidsgiver og oppgradere dagens rekrutteringssystem
- Samarbeide med OsloMet om forskningsbasert innsikt i arbeidet med å redusere sykefraværet
- Etablere «dashboard» for alle områder slik at ledere enklere kan ha oversikt over sykefravær, avvik og overtidsbruk og sette inn raske tiltak
- Utvikle oppgavedeling som inkluderer flere i arbeidslivet, både for å redusere utenforskap og øke kapasitet i tjenestene

Sikre stram og trygg økonomistyring

Nordre Follo står overfor store økonomiske utfordringer. Vi må holde økonomien i balanse og sikre at den forblir solid over tid. Samtidig må vi vedlikeholde og noen ganger bygge nødvendig infrastruktur for å være i stand til å gi nødvendige kommunale tjenester til den befolkningsveksten som vil komme frem mot 2040.

I planperioden skal vi jobbe med god porteføljestyring, gjennomføre prosjekter raskere og være mer oppmerksom på å realisere gevinster i prosjektene for å møte kommunens økonomiske omstillingsbehov.

For å innfri kommunens økonomiske omstillingsbehov, skal vi i tillegg prioritere de økonomiske tiltakene som er beskrevet i rammeoversikten.

Nordre Follo kommune kjøper varer og tjenester for over 3 milliarder kroner årlig. For å sikre bedre kontroll og effektiv bruk av kommunens ressurser, styrker vi arbeidet med strategiske anskaffelser.

I planperioden skal vi bygge kapasitet og kompetanse til å dekke flere innkjøpsområder med rammeavtaler, bruke innkjøpsmakten vår for å fremme viktige samfunnsmål og sikre virksomhetene kjøper inn på rammeavtaler og ikke i butikken.

Slik skal vi gjøre det:

- Ha stramme økonomirutiner for å fjerne unødvendige kostnader og sikre en robust økonomi
- Ta i bruk ny teknologi for å effektivisere de interne arbeidsprosessene
- Finne frem til de prosjektene som gir mest gevinst og mer effektiv drift – det betyr at vi alle må tenke på og prioritere arbeidet med å realisere gevinstene i prosjektene
- Bli enda mer bevisst på hvordan vi bygger og være oppmerksomme på hva som gjør investeringene dyrere
- Følge opp kontrakter systematisk med fakturakontroll – det gir bedre oversikt og lavere kostnader
- Sikre at virksomhetene handler på rammeavtaler, og redusere småkjøp som gir unødvendige kostnader og administrativ belastning

Bruke dialog og kommunikasjon som strategisk verktøy

Kommunikasjon blir et viktig verktøy når vi i årene fremover skal gjennomføre omfattende endringer for å sikre en bærekraftig økonomi. For å lykkes må vi legge til rette for en åpen og ærlig dialog med medarbeidere, folkevalgte, næringsliv, lag og foreninger – og ikke minst med kommunens egne innbyggere.

Vi må sørge for at vi har en felles forståelse av virkeligheten, med tydelige rolleavklaringer og løsninger som er godt forankret og til det beste for hele samfunnet.

Slik skal vi gjøre det:

- Fortsette å videreutvikle kommunikasjonsarbeidet vårt slik at det dekker innbyggernes behov for informasjon i hverdag og krise
- Bidra til å skape forståelse for fremtidens utfordringer ved å være åpne, tydelige og ærlige i kommunikasjonen
- Jobbe strategisk med å fortelle medier og myndigheter om hva som skjer i kommune-Norge gjennom møter, nettverk og konferanser – bruke LinkedIn som hovedkanal for samfunnspåvirkning
- Bruke et enda klarere språk i all kommunikasjon med folkevalgte, media og innbyggerne og bygge en kultur for kommunikasjon som gjør at vi tåler å stå i vanskelige budskap
- Flytte mer av kommunikasjonen med innbyggerne bort fra sosiale og tradisjonelle medier over til egne kanaler og møtepunkter

Legge til rette for demokrati, medvirkning og engasjement som grunnmur for utvikling

God tilrettelegging for de folkevalgte er viktig for å bidra til velfungerende og demokratiske prosesser i kommunen. I 2027 er det kommune- og fylkestingsvalg. Derfor blir det viktig å informere befolkningen godt om stemmemulighetene, slik at flest mulig stemmer ved valget. Dette gjelder særlig velgergrupper med lav valgdeltakelse.

Kommunens møte med innbyggerne bidrar til informasjon, tilgjengelighet, service og tillit mellom kommunen og innbyggerne.

Slik skal vi gjøre det:

- Sikre gode, demokratiske prosesser gjennom profesjonell gjennomføring av valg og politiske møter

- Gjennomføre et ryddig og effektivt valg med god valgdeltakelse, i tråd med forventninger og lovverk
- Støtte opp under barn og unges inngang til lokaldemokratiet og sørge for at de får brukt sin stemme i kommunens utvikling
- Gjennomføre seremonier og arrangementer på en verdig, profesjonell og koordinert måte

Bygge attraktivitet gjennom næring og kultur

Koblingen mellom næring og kultur skal gi liv til sentrum, og det skal styrke lokal identitet. I planperioden skal vi bruke ressursene mest mulig effektivt, sikre bedre samordning på tvers i organisasjonen og prioritere tiltak som gir størst samfunnsverdi. Vi skal ta initiativ til tiltak som både styrker innbyggernes livskvalitet og øker kommunens attraktivitet for næringsliv og frivillighet.

Slik skal vi gjøre det:

- Realisere temaplanen for næringsutvikling og kulturstrategien
- Bidra til flere arbeidsplasser og økt lokal verdiskaping gjennom aktiv næringsutvikling og strategisk samarbeid med næringsliv, kunnskapsmiljøer og regionale aktører
- Legge til rette for at lokalt næringsliv er en døråpner til arbeidslivet
- Videreutvikle bibliotekene som gode møteplasser
- Bidra til allsidighet, kvalitet og aktualitet i produksjon og formidling av kunst og kultur
- Bruke kultur, møteplasser og stedsutvikling som virkemidler for å styrke tilhørighet, attraktivitet og levende lokalsamfunn

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	**279 465**	**279 465**	**279 465**	**279 465**
Sum Tekniske justeringer	**0**	**730**	**-2 730**	**-5 310**
Sum Vedtak forrige periode	**-6 880**	**-21 280**	**-20 280**	**-20 280**
Sum Budsjettendring forrige år	**12 913**	**11 613**	**11 613**	**11 613**
Vedtatte endringer	**6 033**	**-8 937**	**-11 397**	**-13 977**
Konsekvensjustert ramme	**285 498**	**270 528**	**268 068**	**265 488**
Omstilling- og innsparingstiltak				
Ny fordeling av omstillingstiltakene «Frigjøre areal med netto innsparing» og «Kulturskolen - samlokalisering av lokaler»	-216	-117	-90	-90
Sum Omstilling- og innsparingstiltak	**-216**	**-117**	**-90**	**-90**
Konsekvensjusteringer				
Follo Pride	-200	-200	-200	-200
KS-kontingent inkludert FOU-midler (forskning og utvikling) og OU-midler (organisasjon og utvikling)	-230	-230	-230	-230
Ny elektronisk pasientjournal (EPJ) - lisenser	3 100	5 900	6 700	7 500
Utgifter til valg 2027 og uttrekk av rammen for 2030	-280	0	-280	-3 680
Økt eiertilskudd til Arkiv Øst IKS	45	45	45	45
Økt premie til yrkesskadeforsikring og personforsikringer	700	700	700	700
Sum Konsekvensjusteringer	**3 135**	**6 215**	**6 735**	**4 135**
Nye tiltak og realendringer budsjett	**2 919**	**6 098**	**6 645**	**4 045**
Ramme 2027-2030	**288 417**	**276 626**	**274 713**	**269 533**

Oppfølging av vedtatte omstillingstiltak

I direktørområdet Stab har vi noe etterslep på omstilling, men den største delen av dette beløpet er realisert og gjennomført ved naturlig avgang. I 2026 er for eksempel fire stillinger i Organisasjon og utvikling ikke erstattet som en direkte følge av satsningen på kunstig intelligens og automatisering. Flere omstillingskrav knyttet til strategisk bemanning og lederspenn ligger foran oss.

I 2027 fortsetter arbeidet med å finne effektiviseringspotensial i flere automatiserings- og KI-tiltak med mål om at kvalitet og tjenestenivå skal opprettholdes best mulig. Potensialet som ligger i naturlig avgang i stabene i 2027 er et godt utgangspunkt for realisering av de tiltakene som ligger på stab i 2027.

Stillinger som blir ledige ved naturlig avgang, vil ikke alltid passe inn med det staber trenger av kompetanse i årene som kommer. Noen ganger vil det være nødvendig å fylle ledige stillinger, andre ganger vil det være nødvendig å dreie innholdet i stillinger. Den digitale utviklingen vil også bidra til mulighet for ytterligere automatisering av oppgaver der det ikke er kandidater for naturlig avgang. I slike tilfeller vil en omstilling etter ordinære omstillingsrutiner tre i kraft. Stabenes OMBU (områdemedbestemmelsesutvalg), vil bli invitert til å medvirke i en overordnet vurdering av stabenes bemanningsbehov for de neste årene.

Omstilling- og innsparingstiltak

Ny fordeling av omstillingstiltakene «Frigjøre areal med netto innsparing» og «Kulturskolen – samlokalisering av lokaler»

Deler av de to omstillingstiltakene fra økonomi- og handlingsplan 2026–2029, lar seg ikke realisere. Beløpene fordeles på nytt mellom direktørområdene, og håndteres i det generelle omstillingsarbeidet.

Konsekvensjusteringer

Follo Pride

Drift av Follo Pride dekkes fra 2027 av Folloregionen IPR. Tilskuddet deres er økt for å ivareta dette formålet. Tidligere bevilgning til kommunen på 0,2 mill. kroner er det dermed ikke lenger behov for, og budsjettmidlene trekkes inn.

KS-kontingent inkludert FOU-midler (forskning og utvikling) og OU-midler (organisasjon og utvikling)

KS-kontingenten og pliktig bidrag til FOU øker med om lag 0,17 mill. kroner (4,6 prosent) fra 3,56 mill. kroner til 3,73 mill. kroner. I tillegg antas det at det pliktige bidraget til organisasjon og utvikling (OU-midler) øker med om lag 0,22 mill. kroner (3 prosent) fra 7,27 mill. kroner til 7,49 mill. kroner.

Dette er et brutto beløp, siden ansatte trekkes med et beløp hver måned som bidrag. Dette er en del av tariffavtalen i KS-området.

Fra og med 1. august 2026 øker ansattes månedlige trekk fra 35,84 kroner til 47,59 kroner. Dette utgjør årlig en økning på 141 kroner per ansatt (uavhengig av stillingsbrøk). Samlet gir dette en økt refusjon fra

de ansatte på om lag 0,8 mill. kroner, som gjør at netto økning for dette tiltaket er på minus 0,23 mill. kroner.

Ny elektronisk pasientjournal (EPJ) - lisenser

Kommunen har i samarbeid med en rekke andre kommuner, inngått avtale om innføring av ny elektronisk pasientjournal med selskapet AIDN. Vi tar i bruk (innfaser) systemet fra 2027, og lisensene vil øke årlig fra 2027 frem til 2030. I 2027 vil lisensen for det nye journalsystemet være 3,1 mill. kroner. I 2028 økes utgiften til 7,7 mill. kroner, i 2029 8,5 mill. kroner før full lisenskostnad fra 2030 blir på 9,3 mill. kroner.

Vi må beholde det nåværende systemet Gerica ut 2027, og utgiften til dette er årlig 1,8 mill. kroner. Fra 2028 er 1,8 mill. kroner trukket ut, slik at tiltaket viser netto økt budsjettbehov. Det vil i 2027 bli arbeidet med å identifisere økonomiske gevinster, og dette vil bli identifisert og lagt inn fra ØHP 2028-2031.

Utgifter til valg 2027 og uttrekk av rammen for 2030

Basert på regnskapet til valget i 2025, kan utgiftene til kommunevalget i 2027 reduseres med om lag 0,3 mill. kroner fra 4,8 mill. kroner til 4,5 mill. kroner. Siden rammen for 2029 rent teknisk kopieres til 2030, må budsjettet til valg i 2029 trekkes ut av rammen for 2030 som ikke er et valgår. Det utgjør om lag 3,7 mill. kroner.

Det er høyere budsjett for et kommunevalg enn et stortingsvalg på grunn av utgiftene til folkevalgtopplæring, digitalt utstyr, etc av det nye kommunestyret.

Økt eiertilskudd til Arkiv Øst IKS

Kommunens eiertilskudd til Arkiv Øst IKS økes med 45 000 kroner fra 1,29 mill. kroner til 1,34 mill. kroner i tråd med vedtak fra representantskapet. Dette tilsvarer forventet kommunal deflator (prisindeks).

Økt premie til yrkesskadeforsikring og personforsikringer

På grunn av sen oversikt fra forsikringsselskapene på prisøkning i 2027 er det lagt inn et anslag på 10 prosent økning som betyr at budsjettet må øke med 0,7 mill. kroner fra 7,75 mill. kroner til 8,45 mill. kroner. Etter at arbeidet med kommunedirektørens forslag til økonomiplan var avsluttet, er det klart at personforsikringene øker med 18,5 prosent eller om lag 1,45 mill. kroner. Differansen mellom reell økning og kommunedirektørens forslag til økning er 0,75 mill. kroner. Dette vil bli lagt inn i tilleggsnotat til kommunestyrets endelige behandling av økonomiplanen i desember.

Driftsbudsjett per område

Økonomiske rammer vedtas per direktørområde (se kapittel Budsjettvedtak og rammeoversikter). Til informasjon viser vi i denne tabellen tall per område. Tabellen viser sist avlagte regnskap, opprinnelig budsjett og revidert budsjett inneværende år samt rammer i økonomiplan 2027-2030.

Endringen i planperioden skyldes i hovedsak vedtatte og nye omstillingsbehov fra 2029-2030 som budsjetteknisk er fordelt på direktørområdene.

Stab - rammer per område

Beløp i 1000 kr

Område	Regnskap 2025	Oppr budsjett 2026	Rev budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Kommunedirektørens stab	83 602	76 477	79 909	74 532	69 012	71 732	68 332
Organisasjon og utvikling	183 725	202 988	210 778	214 101	207 001	205 801	206 601
Stab, overordnet område	0	0	-2 300	-216	613	-2 820	-5 400
Totalsum	**267 327**	**279 465**	**288 387**	**288 417**	**276 626**	**274 713**	**269 533**

KOSTRA-tall

	Nordre Follo 2024	Nordre Follo 2025	Lillestrøm	Larvik	Ullensaker	Lørenskog	Kostragruppe 11
Prioritet							
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner *)	2 830	3 072	3 418	2 605	3 028	3 599	2 773
Netto driftsutgifter per innbygger (100) politisk styring (B) *) **)	200	254	234	298	373	362	331
Netto driftsutgifter per innbygger (110) kontroll og revisjon (B) *) **)	27	44	53	59	66	62	60
Netto driftsutgifter per innbygger (120) administrasjon (B) *) **)	3 572	3 417	3 478	3 313	3 437	2 949	3 232
Netto driftsutgifter per innbygger (370) bibliotek (B) *) **)	225	224	392	303	198	228	269
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Adm, styring og fellesutgifter (B) *) **)	4 434	4 253	4 811	4 366	4 955	3 916	4 461
Økonomi							
Korrigerte brutto driftsutgifter (385) andre kulturaktiviteter	19 946	20 714	19 040	38 367	4 441	33 209	312 927

**) Inflasjonsjustert med deflator*
***) Justert for utgiftsbehov*

KOSTRA er en forkortelse for kommune-stat-rapportering. Alle norske kommuner og fylkeskommuner rapporterer inn tjeneste- og regnskapstall til Statistisk sentralbyrå (SSB).

Kommunene plasseres i grupper med lignende størrelse og økonomiske rammebetingelser. Det gjør det mulig å sammenligne resultater og ressursbruk mellom kommunene.

Nøkkeltall

Kultur- og fritidstilbud

Navn	2022	2023	2024	2025
Antall besøk i folkebibliotek, totalt	244 699	275 712	289 794	287 953
Antall frivillige lag og foreninger (andre kulturaktiviteter) som mottar kommunalt tilskudd	65	94	85	60
Antall kinobesøk, totalt	171 666	180 901	162 802	169 559
Antall solgte billetter, kommunens kulturhus	39 795	48 749	49 683	49 583
Utlån alle fysiske medier fra folkebibliotek	0	173 002	172 288	174 871

Saksbehandling og informasjon

Navn	2022	2023	2024	2025
Antall seere på kommune-tv	9 799	13 589	10 319	13 795
Saker til behandling i politiske utvalg	693	559	636	703

Vigselstjenester

Navn	2022	2023	2024	2025
Antall kommunale vielser	77	90	84	73

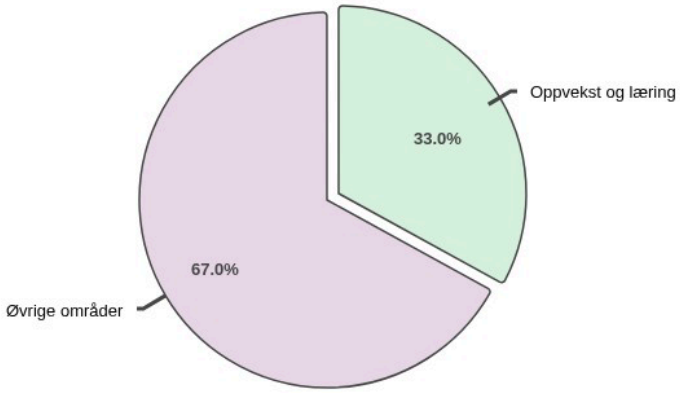
Oppvekst og læring

Barneløp i Ski
Foto: Tobias Bjørge Olsen Andersen

Oppvekst og læring

Brutto utgifter i % av kommunens totale brutto utgifter

Beskrivelse av direktørområdet

Organisering og ledere per oktober 2026

Vårt ansvar er rettet mot barn, unge og deres familier:

- Barnehager og styrket tilskudd til førskolebarn
- Grunnskoler, skolefritidsordning og skoleskyss
- Aktivitetstilbud og kulturskole til barn og unge
- Jordmor-, helsestasjon og skolehelsetjeneste
- Barnevernstjenesten
- Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid til barn, unge og familier

Oppvekst og læring har også ansvar for Follo barne- og ungdomsskole og Follo barnevernvakt, som budsjetteres i kapittelet Interkommunale samarbeid.

Utviklingstrekk

Innbyggerne har generelt høy utdanning, høy inntekt og god fysisk og psykisk helse. Det er en lav andel barn i lavinntektshusholdninger, og det er mange som deltar i fritidsaktiviteter. Vi har et bredt utvalg av både uorganiserte og organiserte kultur- og fritidstilbud.

De fleste elever trives og får gode faglige resultater. Mange unge rapporterer at de har et godt forhold til foreldre sine, og mange opplever at livet gir mening.

Det er likevel utviklingstrekk som bidrar til utfordringer, som vi må jobbe sammen for å håndtere:

Systematiske forskjeller i utdanning, arbeidsledighet, inntekt og helse

Det er en tendens til systematiske forskjeller mellom ulike geografiske områder. Forskjellene påvirker blant annet hvem som deltar i fritidsaktiviteter og fullfører videregående opplæring, og kan øke risikoen for utenforskap og enda større forskjeller.

Negativ utvikling på noen helsefaktorer

Det er fortsatt behov for oppmerksomhet på ungdommenes psykiske og fysiske helse. Flere jenter enn gutter oppgir psykiske plager. Vi opplever også at barn og unges ulike utfordringer kommer til uttrykk som utagerende atferd.

I Nordre Follo har andelen ungdom som bruker reseptfrie smertestillende ukentlig eller daglig, økt fra 14 prosent i 2020 til 20 prosent i 2025. Samtidig har andelen som er fornøyd med egen helse, falt fra 74 til 67 prosent.

Bruken av alkohol, snus og vape (e-sigaretter) har også økt, særlig vape. Nasjonale funn viser økt kokainbruk blant ungdom, spesielt i Oslo. Vi har ikke tilsvarende dokumentasjon for Nordre Follo, men utviklingen gir grunn til å følge situasjonen nøye

Bekymringsfullt skolefravær

Antall barn og unge med bekymringsfullt skolefravær er høyt, men har stabilisert seg. Tidlig og målrettet innsats ved begynnende fravær for å finne årsaker og gode tiltak, bidrar til at flere kommer tilbake til skolen. Det er behov for fortsatt innsats for å hjelpe elevene og familiene.

Flere barn og unge med sammensatte behov

Dette krever bedre samordnet innsats mellom foreldre og tjenester i og utenfor kommunen. Det gjelder blant annet barn med nevroutviklingsforstyrrelser som gir kognitive, motoriske og sosiale utfordringer. Det gjelder også flere barn i familier med flyktning- og migrasjonsbakgrunn, som har større og mer sammensatte hjelpebehov enn før.

Yngre ungdommer og kriminalitet

Ungdom i Nordre Follo opplever lokalmiljøet som utrygt i større grad enn ungdom i mange andre deler av landet.

Det er en økning i alvorlighetsgraden i kriminalitetssaker blant ungdommer under 15 år. Det er en liten gruppe ungdommer som står for flere lovbrudd. Gutter står for de fleste straffbare forhold, men

forskjellene mellom kjønnene er mindre enn før. Tett oppfølging og målrettede tiltak er viktig fordi kriminaliteten i all hovedsak begås av de samme ungdommene.

Dette skal vi få til sammen

Vi skal jobbe videre med fem strategier:

1. Bidra til at alle foreldre er trygge og gode omsorgspersoner

Foreldrene og familien er de viktigste for barn og unge. Foreldre har hovedansvaret for å skape en trygg og god oppvekst for barna sine, og samtidig kan de bidra til at andre barn opplever å høre til. Når det er et behov for hjelp, har vi flere tjenester og tiltak for å støtte og styrke foreldrene.

Slik skal vi gjøre det:

- Utvikle foreldremøtene som en møteplass for å stimulere til samarbeid om en trygg og god oppvekst for egne og andres barn
- Tilrettelegge for gruppetilbud som gir foreldrestøtte og veiledning

2. Bidra til at alle kan høre til

Vi skal samarbeide med foreldre, frivillige lag og foreninger og andre tjenester om å videreutvikle trygge og inkluderende lokalsamfunn. Barn og elever skal ha et trygt og godt miljø i barnehagen, på skolen og når de deltar i fritidsaktiviteter.

Sammen med frivillige lag og foreninger skal vi sørge for at det er tilbud tilgjengelig når unge og foreldre havner utenfor fellesskapet og trenger ekstra hjelp for å kunne delta og høre til.

Slik skal vi gjøre det:

- Videreføre arbeidet med å forebygge krenkelser og mobbing
- Etablere felles forventninger for samarbeid mellom hjemmet og skolen, sammen med Nordre Follo kommunale foreldreutvalg (NFKFU)
- Utvikle inkluderende kultur- og fritidstilbud innenfor rammen av Ung fritid og kulturskolen sammen med barn og unge
- Utvikle fremtidens nærmiljø som en satsning i Vevelstad- og Langhus-området, hvor vi sammen utvikler tiltak, aktiviteter og samarbeidsformer som gir positiv effekt på sentrale levekårsindikatorer
- Evaluere fremtidsforsøk i barnehage og vurdere flere fremtidsforsøk

3. Bidra til at barn, unge og familier lever gode liv, fri fra vold og overgrep

Vi skal bidra til at barn og unge har en fysisk og psykisk helse som ikke hindrer deltagelse i fellesskapet. Vi skal støtte barn, unge og familier så de kan sette grenser og håndtere livene sine selv om de møter utfordringer og belastninger.

Vi bygger respektfulle relasjoner og prøver sammen med dem det gjelder å finne frem til hva de har behov for og kan mestre selv eller sammen med familien.

Slik skal vi gjøre det:

- Styrke arbeidet med livsmestring i barnehage og skole, og videreføre innføringen av livsmestringsprogrammet til Voksne for barn i skole
- Øke kompetanse på å forebygge, avdekke og håndtere vold og overgrep slik at vi griper inn så tidlig som mulig
- Øke kompetansen til ansatte når det kommer til opplysningsplikt til barnevern slik at de riktige sakene kommer til barnevernstjenesten

4. Legge til rette for at barn og unge har lyst til å lære

Vi skal sørge for at vi har en romslig og mangfoldig barnehage og skole som favner alle og stimulerer til lek, nysgjerrighet, utvikling og læring. Vi legger til rette for at barn og unge skal få realisert sitt potensial for utvikling og læring.

For at barn skal lære, må de trives og erfare trygge relasjoner og godt samspill med barn og voksne. Vi legger til rette for trygge og gode overganger fra barnehage til skole, og fra grunnskole til videregående opplæring. Vi vurderer og legger til rette for ulike kvalifiserende løp i skolen og i overgangen til videregående opplæring.

Slik skal vi gjøre det:

- Utvikle barnehagene med vekt på inkluderende praksis gjennom satsing på språk, kommunikasjon, lek og sosial utvikling
- Utvikle skolene med vekt på inkluderende praksis gjennom satsing på språkutviklende undervisning, realfag, digital praksis og praktisk undervisning med blant annet skolehage
- Etablere en bærekraftig organisering av tilbudet på skolene for elever med store særskilte behov og stort og bekymringsfullt skolefravær – arbeidet har sammenheng med videreutvikling av forsterket skoletilbud, hvor vi samordner deler av tilbudet med avlastningstilbudet

5. Støtte og styrke barn og familier som har behov for det for å håndtere egne liv

Vi skal sammen med barn og unge og voksne ressurser rundt dem, avdekke og ta tak i utfordringer og tilrettelegge ut fra barnets eller familiens behov. Vi skal mobilisere deres egne ressurser og nettverk, og jobbe helhetlig og sikre gode overganger og koordinering mellom tjenester.

Slik skal vi gjøre det:

- Sørge for bedre samordnet innsats for å bidra til treffsikre tjenester og tiltak til de som trenger det mest gjennom å
    - følge plan for samordnet innsats for barn og unge
    - videreutvikle tiltak for identifiserte risikogrupper i tråd med plan for samordnet innsats for barn og unge
    - ta i bruk velferdsteknologi
- Innføre opplæringsprogrammet «Tidlig inn» og nasjonalt forløp for barnevern

For å innfri kommunens økonomiske omstillingsbehov, vil vi i tillegg prioritere de økonomiske tiltakene som er omtalt under rammeoversikten.

Rammeoversikt

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	**2 015 794**	**2 015 794**	**2 015 794**	**2 015 794**
Sum Tekniske justeringer	**0**	**18 780**	**6 449**	**779**
Sum Vedtak forrige periode	**-27 610**	**-36 360**	**-43 060**	**-43 060**
Sum Budsjettendring forrige år	**67 967**	**64 467**	**64 467**	**64 467**
Vedtatte endringer	**40 357**	**46 887**	**27 856**	**22 186**
Konsekvensjustert ramme	**2 056 151**	**2 062 681**	**2 043 650**	**2 037 980**
Driftskonsekvens av investeringer				
Barnehage - økt bemanning og flere småbarnsplasser	25 000	25 000	25 000	25 000
Driftskonsekvenser av Lilleskogen barnehage	4 200	11 000	18 000	21 200
Driftskonsekvenser av Solkollen barnehage	0	0	8 500	18 700
Sum Driftskonsekvens av investeringer	**29 200**	**36 000**	**51 500**	**64 900**
Omstilling- og innsparingstiltak				
Ny fordeling av omstillingstiltakene «Frigjøre areal med netto innsparing» og «Kulturskolen - samlokalisering av lokaler»	-1 300	-870	-670	-670
Sum Omstilling- og innsparingstiltak	**-1 300**	**-870**	**-670**	**-670**
Prioriteringer				
Demografi: Helsesykepleier	1 000	1 000	1 000	1 000
Prioritering: Åpen barnehage	750	0	0	0
Sum Prioriteringer	**1 750**	**1 000**	**1 000**	**1 000**
Konsekvensjusteringer				
Finansiering av individuell tilrettelagt opplæring i private skoler	3 850	3 850	3 850	3 850
Kjøp av plasser i andre kommuner	1 600	1 600	1 600	1 600
Leksehjelp	-100	-238	-238	-238
Skoleskyss	700	700	700	700
Tilskudd til Follo barne- og ungdomsskole	930	930	930	930
Tilskudd til Follo barnevernvakt	150	150	150	150
Tilskudd til private barnehager - prisjustering og ny forskrift	7 500	7 500	7 500	7 500
Sum Konsekvensjusteringer	**14 630**	**14 492**	**14 492**	**14 492**
Nye tiltak og realendringer budsjett	**44 280**	**50 622**	**66 322**	**79 722**
Ramme 2027-2030	**2 100 431**	**2 113 303**	**2 109 972**	**2 117 702**

Oppfølging av vedtatte omstillingstiltak

Strategisk bemanning

Vi vurderer hvordan vi kan bruke kapasitet og kompetanse på en måte som gir tilfredsstillende kvalitet og best mulig ressursutnyttelse.

Vi skal i enda større grad dreie innsatsen mot tidlig støtte, veiledning og mobilisering av innbyggerens egne ressurser. Gjennom oppgavedeling og prioritering av kjerneoppgaver vil tjenestene bidra til at flere barn, unge og familier mestrer utfordringer selv, med støtte fra eget nettverk, før vi kobler på kommunale tjenester.

Reduserte rammer gjør det nødvendig å bruke foreldrestøtte og gruppebaserte tilbud i stedet for individuell oppfølging. Vi skal videreutvikle Home-Start og evaluere oppsøkende ungdomsteam og FACT Ung. Målet er en mer samlet innsats som bidrar til at vi fortsatt har forebyggende og tilgjengelige tjenester med god nok kvalitet.

Vi skal bruke mer teknologi for å sikre bedre sammenstilling av data, dokumentasjon, analyse og beslutningsgrunnlag. På den måten kan ansatte få støtte til mer presise vurderinger og prioriteringer. Målet er å styrke kvaliteten i oppfølgingen samtidig som vi frigjør kapasitet og legger til rette for bærekraftige tjenester.

Vi må gradvis redusere administrasjon ved hjelp av digitaliserte løsninger, og er blant annet i gang med innføring av transkriberingsverktøy i dokumentasjonsarbeid. Slik kan vi håndtere flere oppgaver og flere innbyggere med dagens bemanning der vi ikke styres av nasjonale bemanningsnormer.

Barnehager og skoler er viktige arenaer for læring, tilhørighet og tidlig innsats. De er også «nærmiljøsentre», der kommunale tjenester, frivillighet og lokalsamfunn kan samhandle om aktiviteter, møteplasser og nettverk. I fremtidsforsøk barnehage tester vi ut noen grep hvor vi bruker og organiserer ansattressurser og teknologi på nye måter.

Prosjektet Fremtidens nærmiljø utvikler lokalsamfunn sammen med frivillighet og innbyggere. Vi skal stimulere til mer samarbeid om aktiviteter, møteplasser, nettverk og relasjoner for å utvikle gode tilbud til innbyggerne. Kommunen har en viktig rolle som tilrettelegger slik at vi unngår dramatiske kutt, og sammen utvikler en velferdsmodell for fremtiden.

Økt lederspenn

I barneverntjenesten er vi i gang med en omorganisering. Målet er å styrke kvaliteten i tjenesten gjennom bedre fordeling av arbeidsoppgaver, styring av kompetanse og tettere oppfølging av tiltak. Vi skal få kontroll med kostnadsutviklingen og redusere kjøp av tjenester.

I barne-, ungdoms- og familietjenesten, kulturskolen og PP-tjenesten jobber vi målrettet med organisering og administrative oppgaver slik at vi kan bruke tilgjengelige ressurser der de gir størst verdi for barn, unge og familier.

Vi tilpasser tjenester og tiltak til vedtatte omstillingstiltak, utviklingstrekk og økonomi

Vi jobber helhetlig og ser strategisk bemanning, hensiktsmessig lederspenn, omstilling av tjenestene og digitalisering og bruk av KI i sammenheng. Arbeidet omfatter tiltak på flere nivåer og skal bidra til at barn, unge og familier fortsatt kan få riktig hjelp til riktig tid selv om rammene endres. Vi jobber også for bedre samordning mellom direktørområder og tjenester for bedre samordnet innsats og effektiv ressursutnyttelse.

I barnehagene gjennomfører vi innsparinger med redusert bruk av økt bemanning, samtidig som bruken av vikarer reduseres og refusjonsordninger følges opp tettere. Dette tilsvarer om lag 3,5 mill. i 2027.

I grunnskole reduseres grunnbeløpet og dette og gir mindre rammer til ledelse og administrasjon på skolene. Dette tilsvarer om lag 5,7 mill. kroner i 2027 og håndteres blant annet ved at vi tar i bruk transkripsjon, effektiv saksbehandling og KI som pedagogisk beslutningsstøtte.

I Barne-, ungdoms- og familietjenesten reduseres bemanningen med én stilling i Hjelper'n. Dette tilsvarer om lag 1 mill. kroner, og Hjelper'n vil etter dette bestå av 10 fagpersoner. Samtidig viderefører vi arbeidet med å dreie innsatsen mot tidlig støtte, foreldrestøtte og gruppebaserte tilbud. Det vil bidra til at flere familier mestrer utfordringer med støtte fra nettverk og universelle tjenester. Ung fritid omstilles innenfor eksisterende tjenestestruktur gjennom reduksjon av enkelte aktiviteter og

arrangementer, avvikling av oppgaver utenfor tjenestens kjerneoppdrag og økt prioritering av målrettet forebyggende arbeid. Dette tilsvarer om lag 1,0 mill. kroner av en total ramme på 16 mill. kroner, som også inneholder tilskuddsmidler og inntekter.

PP-tjenesten reduserer en logopedstilling og dette tilsvarer om lag 1 mill. kroner. Tjenesten har jobbet med omstilling for å håndtere dette, og det vil da være fire logopeder igjen i tjenesten.

Kulturskolen reduserer med inntil ett årsverk i løpet av 2027. Samtidig jobber vi med å organisere tilbudet slik at dette i minst mulig grad påvirker elevtilbudet. Tiltaket tilsvarer om lag 0,5 mill. kroner.

Barneverntjenesten gjennomfører en større omorganisering der lederspenn og organisering av arbeidsoppgaver ses på nytt. Tiltaket tilsvarer 4 mill. kroner og knytter seg i stor grad til å redusere kjøp av tiltak.

I fagstab Oppvekst vil vi redusere bemanningen ytterligere fra 2028.

Tiltak som omhandler stillinger løses ved naturlig avgang. Tiltakene må ses i sammenheng med igangsatt utviklingsarbeid og innovasjon. Vi vurderer alle nye ledige stillinger. Vi prioriterer etter dagens bemanningsnormer, samtidig som vi løfter frem helsefremmende og forebyggende tjenester. Vi holder igjen, og jobber for å redusere andre stillinger i et forebyggende perspektiv. Omstillingsarbeidet skjer i tråd med ansettelsesprosedyre og retningslinjer for omstilling hvor tillitsvalgte og vernetjenesten deltar.

Samlet legger tiltakene til rette for en gradvis omstilling der Oppvekst og læring tilpasser organisasjon, bemanning og tjenestetilbud til utviklingstrekk og økonomiske rammer.

Driftskonsekvens av investeringer

Barnehage – økt bemanning og flere småbarnsplasser

Fra høsten 2026 må vi øke bemanningen i kommunale barnehager for å opprettholde bemanningsnormer blant annet knyttet til flere småbarnsplasser. Deler av bemanningsøkningen skjer i de midlertidige modulene som startet opp høsten 2026. Denne andelen overføres til planlagte nye barnehager (Lilleskogen, Kolbotn og Langhus) når vi setter dem i drift.

Driftskonsekvenser av Lilleskogen barnehage

Lilleskogen barnehage i Ski er planlagt ferdig august 2027. Barnehagen planlegges med åtte avdelinger. Midlertidig barnehage på Øvre Hebekk med to avdelinger overflyttes til den nye barnehagen. Lilleskogen starter opp med drift av fire avdelinger, og øker til seks avdelinger i 2028, deretter åtte avdelinger fra 2029.

Tiltaket innebærer driftskostnader for bygget og uteområdet, og personale til den nye barnehagen.

Driftskonsekvenser av Solkollen barnehage

Solkollen barnehage på Kolbotn er planlagt ferdig høsten 2029. Barnehagen planlegges med 8 avdelinger. Midlertidig barnehage på Kolbotn med en avdeling overflyttes til den nye barnehagen. Solkollen starter opp med drift av seks avdelinger, og øker til sju avdelinger i 2030.

Tiltaket innebærer driftskostnader for bygget og uteområdet, og personale til den nye barnehagen.

Omstilling- og innsparingstiltak

Ny fordeling av omstillingstiltakene «Frigjøre areal med netto innsparing» og «Kulturskolen – samlokalisering av lokaler»

Deler av de to omstillingstiltakene fra økonomi- og handlingsplan 2026–2029, lar seg ikke realisere. Beløpene fordeles på nytt mellom direktørområdene, og håndteres i det generelle omstillingsarbeidet.

Prioriteringer

Demografi: Helsesykepleier

Vi har seks helsesykepleierstillinger som i 2026 finansieres av tilskuddsmidler. Tilskuddsordningen er innlemmet i ny tverrsektoriell tilskuddsordning Kommunalt forebyggingsprogram (jf. statsbudsjettet 2026). Det er forventet at tildelte midler reduseres, og flere tilskuddsordninger vil bli faset inn i denne fra 2027.

Befolkningsvekst og økende barnetall medfører et behov for å beholde kapasiteten i de universelle og forebyggende helsetjenestene. Dette gjelder særlig helsestasjons- og skolehelsetjenesten, for å sikre tilstrekkelig tilgjengelighet og forsvarlig oppfølging av barn, unge og familier.

Det legges inn demografimidler på 1 mill. kroner til en helsesykepleierstilling.

Prioritering: Åpen barnehage

Åpen barnehage ble som en del av omstillingstiltakene i økonomi- og handlingsplan 2026–2029, vedtatt finansiert med tilskuddsmidler. Det er nå klart at dette tilskuddet bortfaller fra 2027. Det legges inn finansiering av åpen barnehage også i barnehageåret 2027–28, for å få tid til å arbeide med / organisere et alternativt tilbud.

Konsekvensjusteringer

Kjøp av plasser i andre kommuner

Vi har økte kostnader på kjøp av barnehage- og skoleplasser i andre kommuner. I hovedsak gjelder det barn i private barnehager i andre kommuner, der foreldre selv har valgt at barnet skal gå i en privat barnehage. I tillegg gjelder det barn som er plassert av barnevern i andre kommuner. Budsjettet til kjøp av plasser i andre kommuner økes med 1,6 mill. kroner til 27,8 mill. kroner.

Finansiering av individuell tilrettelagt opplæring i private skoler

Det er et lovpålagt krav at kommunene skal likebehandle private og offentlige skoler når det gjelder finansiering av individuell tilrettelagt opplæring (ITO). Antallet elever i private skoler har økt de senere årene, noe som har ført til høyere kostnader til ITO som kommunen er forpliktet til å dekke.

Som følge av denne utviklingen foreslår vi at budsjettet økes med 3,9 mill. kroner, til 6,9 mill. kroner.

Leksehjelp

Departementet foreslår i statsbudsjettet å oppheve plikten kommuner har til å tilby leksehjelp etter opplæringsloven § 4-4, fra høsten 2027.

Skoleskyss

Utgiftene til skoleskyss øker som følge av at flere elever har rett til gratis skyss. Dette gjelder blant annet elever med lang eller særlig farlig skolevei, og elever med behov for skyss på grunn av sykdom eller funksjonsnedsettelse. Økningen kan også knyttes til flere elever som går på private skoler, der kommunen har et medfinansieringsansvar.

På bakgrunn av dette foreslår vi at budsjettet til skoleskyss økes fra 10 mill. kroner til 10,7 mill. kroner.

Tilskudd til Follo barne- og ungdomsskole

Tilskudd til Follo barne- og ungdomsskole er deflatorjustert fra 26,1 mill. kroner til 27 mill. kroner.

Tilskudd til Follo barnevernvakt

Tilskudd til Follo barnevernvakt deflatorjusteres med 0,15 mill. kroner til 4,35 mill. kroner. Tilskuddet fra kommunene avregnes med 50 prosent etter aktivitet foregående år, og 50 prosent etter antall innbyggere. Tilskuddet for 2027 kan derfor bli høyere enn foreslått. Det er først etter at regnskapet for 2026 er avsluttet at kommunen har oversikt over hva endelig tilskudd blir.

Tilskudd til private barnehager – prisjustering og ny forskrift

Fra 2027 gis tilskudd til private barnehager etter ny forskrift. Private barnehager får et grunntilskudd til drift, et pensjonstilskudd og et eiendomstilskudd.

Grunntilskudd til drift av private barnehager beregnes, som tidligere, på bakgrunn av kommunens kostnader til egne barnehager to år før og justert med deflator. Fra 2027 gis eget pensjonstilskudd med egen beregningsmåte ut fra den private barnehagens lønnskostnader og antall årsverk med pensjonsavtale. Etter ny forskrift fastsettes eiendomstilskudd som nasjonal sats. Satsen er flat og varierer ikke med godkjenningsår.

Budsjettet økes etter dette med 7,5 mill. kroner i 2027. Samlet budsjett til tilskudd private barnehager inkludert moderasjonsordninger, er da på om lag 167,5 mill. kroner.

Driftsbudsjett per område

Økonomiske rammer vedtas per direktørområde (se kapittel Budsjettvedtak og rammeoversikter). Til informasjon viser vi i denne tabellen tall per område. Tabellen viser sist avlagte regnskap, opprinnelig budsjett og revidert budsjett inneværende år samt rammer i økonomiplan 2027-2030.

Endringen i planperioden skyldes i hovedsak vedtatte og nye omstillingsbehov fra 2029-2030 som budsjetteknisk er fordelt på direktørområdene. Integreringstilskudd er bare fordelt ut til direktørområdene i 2027.

Oppvekst og læring - rammer per område

Beløp i 1000 kr

Område	Regnskap 2025	Oppr budsjett 2026	Rev budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
OL, Overordnet område inkl Fagstab	273 587	294 474	281 077	292 643	305 103	288 272	282 602
Område Barnehage	487 277	528 689	571 065	580 361	586 411	601 911	615 311
Område Oppvekst	331 427	330 371	341 654	336 040	333 040	331 040	331 040
Område Skole	855 700	862 260	890 376	891 387	888 749	888 749	888 749
Totalsum	**1 947 990**	**2 015 794**	**2 084 173**	**2 100 431**	**2 113 303**	**2 109 972**	**2 117 702**

KOSTRA-tall

	Nordre Follo 2024	Nordre Follo 2025	Lillestrøm	Larvik	Ullensaker	Lørenskog	Kostragruppe 11
Prioritet							
Netto driftsutgifter per innbygger (211) styrket tilbud til førskolebarn (B) *) **)	756	795	920	621	762	637	878
Netto driftsutgifter per innbygger (383) musikk- og kulturskoler (B) *) **)	278	304	279	228	238	257	233
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten (B) *) **)	15 668	17 511	16 196	13 907	13 807	10 441	16 060
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager (B) *) **)	215 786	230 823	222 794	240 801	221 011	208 635	237 552
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger (B) *)	374	384	399	163	227	246	246
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbygger 6-15 år (B) *) **)	114 258	114 385	118 287	120 201	111 296	117 822	120 895
Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per innbygger 6-9 år (B) *) **)	22 868	26 366	26 836	20 285	21 286	19 457	18 600
Produktivitet							
Andel undersøkelser med behandlingstid innen 3 måneder	91,0 %	88,0 %	99,0 %	93,0 %	96,0 %	99,0 %	87,0 %
Barn som får ekstra ressurser til styrket tilbud til førskolebarn, alle barnehager (antall)	346	136	1 042	216	141	170	2 948
Elever per kommunal grunnskole	300	308	375	268	366	456	285
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn (0-24 år) med tiltak i løpet av året (B) *)	2 078	2 665	2 597	2 163	3 526	3 405	2 878
Netto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252) (B) *)	663 312	698 891	512 451	447 848	795 982	656 886	585 602
Årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning (antall)	179,7	159,0	106,6	179,9	172,5	135,9	168,5
Dekningsgrad							
1-5 år andel barn i barnehage i forhold til innbyggere (prosent)	93,5 %	93,6 %	89,9 %	93,9 %	91,8 %	94,0 %	94,3 %

Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage	79,3 %	79,1 %	53,3 %	55,4 %	18,8 %	69,2 %	44,7 %
Andel barn med barnevernstiltak pr 31.12 ift. innbyggere 0-17 år	1,4 %	1,2 %	1,6 %	2,1 %	1,5 %	1,8 %	2,1 %
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal og privat SFO	81,8 %	79,6 %	76,5 %	69,7 %	69,1 %	76,5 %	75,0 %
Barn 6-15 år i kommunens kulturskole (prosent)	14,0 %	14,4 %	10,8 %	10,2 %	10,6 %	9,7 %	9,7 %
Kvalitet							
Andel barnehagelærere i prosent av grunnbemanningen (prosent)	35,9 %	37,6 %	37,4 %	45,1 %	36,7 %	38,6 %	43,7 %
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn	13,5	14,2	13,5	12,8	13,4	14,7	13,0

**) Inflasjonsjustert med deflator*
***) Justert for utgiftsbehov*

KOSTRA er en forkortelse for kommune-stat-rapportering. Alle norske kommuner og fylkeskommuner rapporterer inn tjeneste- og regnskapstall til Statistisk sentralbyrå (SSB).

Kommunene plasseres i grupper med lignende størrelse og økonomiske rammebetingelser. Det gjør det mulig å sammenligne resultater og ressursbruk mellom kommunene.

Nøkkeltall

Barnehage

Navn	2022	2023	2024	2025
Antall barn i barnehage, alle barnehager	3 336	3 341	3 353	3 352
Antall barn i kommunale barnehager som får spesialpedagogisk hjelp	75	96	91	66
Antall barn i private barnehager i andre kommuner	86	69	57	0
Antall barn i private barnehager som får spesialpedagogisk hjelp	18	20	23	17
Antall barn per ansatt, alle barnehager	5,9	5,9	5,8	5,9
Leke og oppholdsareal per barn i barnehage (m2)	5,6	5,6	5,5	5,5

Barnevern

Navn	2022	2023	2024	2025
Antall barn med barnevernstiltak i løpet av året, 0-24 år	505	449	393	384
Antall barn med hjelpetiltak i løpet av året, 0-24 år	443	390	324	0
Antall barn med tiltak bolig i løpet av året, 0-24 år	41	36	45	35
Antall barn med tiltak fosterhjem i løpet av året, 0-24 år	76	72	68	63
Antall barn med tiltak institusjon i løpet av året, 0-24 år	26	27	25	31
Antall barn omfattet av meldingene	604	581	609	0
Antall meldinger i alt	1 032	1 037	1 089	0

Grunnskole

Navn	2022	2023	2024	2025
Antall elever i kommunal skolefritidsordning	2 503	2 466	2 657	2 537
Antall elever i kommunale skoler	8 219	8 152	8 112	8 008
Antall elever i private skoler	62	128	198	221
Antall elever med individuelt tilrettelagt opplæring, kommunale og private skoler	501	537	545	540
Antall elever som får skoleskyss kommunale og private skoler	393	499	524	483
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng, kommunale skoler	45,0	43,4	43,7	42,8
Lærertetthet 1.-4. trinn, kommunale skoler	14,4	14,4	13,9	1 447,0

Navn	2022	2023	2024	2025
Lærertetthet 5.-7. trinn, kommunale skoler	18,7	18,2	19,2	181,0
Lærertetthet 8.-10. trinn, kommunale skoler	19,3	19,7	19,7	1 929,0
Skolebidrag 1.-4. trinn, kommunale skoler	0,7	0,6	0,3	0,2
Skolebidrag 5.-7. trinn, kommunale skoler	0,6	0,8	0,7	0,5
Årstimer til individuelt tilrettelagt opplæring i kommunale og private skoler	83 129	86 374	97 914	85 846

Helsetjenester for barn og unge

Navn	2022	2023	2024	2025
Antall fødte i løpet av året	544	582	650	674
Antall hjemmebesøk av helsesykepleier til nyfødte	541	611	669	701
Antall hjemmebesøk av jordmor innen tre døgn etter hjemkomst	476	530	551	672
Antall undersøkt 2-års alder	860	851	757	630
Antall undersøkt 4-års alder	861	886	833	786
Antall undersøkt grunnskole 1. trinn	825	514	1 303	878

Kultur- og fritidstilbud

Navn	2022	2023	2024	2025
Antall barn 6-15 år i kommunens kulturskole	1 247	1 188	1 180	1 205
Antall elevplasser i kommunens kulturskole	1 896	1 898	2 003	0
Årlig besøk i kommunale fritidssenter per 1000 innbyggere 6-20 år	5 586	5 950	6 706	5 856

Pedagogisk-psykologisk tjeneste

Navn	2022	2023	2024	2025
Antall nye henvisninger, 1.-4. trinn*	99	131	133	0
Antall nye henvisninger, 5.-7. trinn*	152	188	145	0
Antall nye henvisninger, 8.-10. trinn*	195	225	195	0

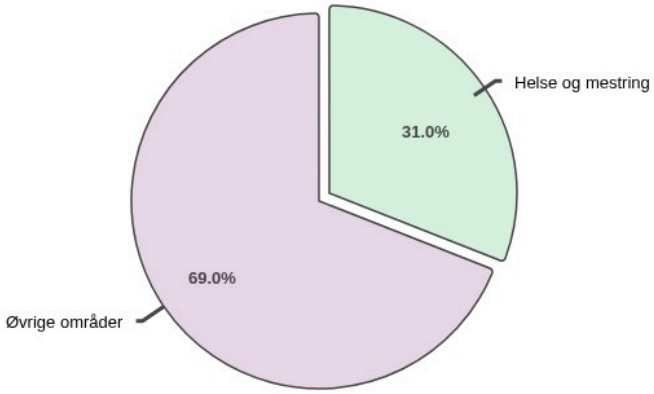
Helse og mestring

Digital hjemmeoppfølging
Foto: Nordre Follo kommune

Helse og mestring

Brutto utgifter i % av kommunens totale brutto utgifter

Beskrivelse av direktørområdet

Organisering og ledere per oktober 2026

Vårt ansvar retter seg mot innbyggere i alle livsfaser, gjennom forebyggende og helsefremmende innsats. Det dekker også veiledning, støtte, omsorg, helsehjelp og sosialfaglig oppfølging ved behov.

Tjenestene spenner fra forebygging og helsefremming til tiltak som fremmer aktivitet, deltakelse, arbeid, utdanning og integrering. Det inkluderer også sosialfaglig oppfølging og helse- og omsorgstjenester.

Helse og mestring har i tillegg ansvar for vertskommunesamarbeidet Follo legevakt og vi deltar i Krise- og incestsenteret i Follo IKS.

Utviklingstrekk

Flertallet av innbyggerne i Nordre Follo klarer seg uten helsetjenester fra kommunen. Dette gjelder også de fleste eldre. Mange deltar aktivt i lokalsamfunnet og utgjør en viktig ressurs gjennom frivillighet, familie og sosiale nettverk.

Samtidig står vi og hele Kommune-Norge overfor store endringer i behovet for helse- og omsorgstjenester, blant annet som følge av økt forekomst av demens og andre aldersrelaterte sykdommer.

Demografiske endringer og vekst i flere brukergrupper

Utviklingen handler ikke bare om flere eldre. Nasjonalt ser vi at brukergruppen i de kommunale helse- og omsorgstjenestene er i endring. Yngre personer utgjør en stadig større andel av mottakerne av kommunale tjenester. Mange har sammensatte og langvarige behov som krever tett og koordinert oppfølging. Helsedirektoratet viser blant annet til at personer under 67 år utgjør nesten halvparten av brukerne i hjemmetjenesten, og at antallet innbyggere med særlig ressurskrevende tjenester har økt kraftig.

Denne utviklingen ser vi også i Nordre Follo. Flere personer med omfattende funksjonsnedsettelser og alvorlig sykdom lever lenger og vil ha behov for bolig, aktivitetstilbud og oppfølging gjennom store deler av livet.

Kartlegginger viser samtidig økende behov innenfor psykisk helse og rus, med et stort fremtidig behov for tilrettelagte boliger og tjenester. Samlet sett vil kommunen få en større brukergruppe med mer sammensatte og langvarige behov enn før.

Økt behov for tjenester innenfor kvalifisering, opplæring, helse, bolig og integrering

Nordre Follo kommune har de siste årene bosatt et betydelig antall flyktninger, særlig som følge av krigen i Ukraina. Dette har økt behovet for tjenester innenfor kvalifisering, opplæring, helse, bolig og integrering. Samtidig har vi bygget opp solid kompetanse på flyktningarbeid og oppnådd gode resultater innenfor kvalifisering og arbeidsinkludering. Mange av de bosatte vil fortsatt ha behov for oppfølging for å styrke språkferdigheter, kompetanse og deltakelse i arbeids- og samfunnsliv.

Samtidig ser vi en økning i antall personer som, på grunn av funksjonsnedsettelser, alder eller andre forhold, har begrensede muligheter til arbeid eller utdanning og vil være avhengig av langvarig hjelp fra kommunen.

Mange innbyggere, både flyktninger og andre innbyggere, har sammensatte utfordringer knyttet til helse, utdanning og arbeidsdeltakelse. Helseutfordringer er en av de viktigste årsakene til utenforskap blant personer i yrkesaktiv alder.

Økende utfordringer med å rekruttere og beholde medarbeidere med riktig kompetanse

Mangel på helsepersonell er en nasjonal utfordring, og det vil ikke være nok arbeidskraft til å møte fremtidens tjenestebehov gjennom økt bemanning alene.

Det krever nye måter å organisere og levere tjenester på. Det betyr at vi må satse mer på forebygging og mobilisere innbyggernes ressurser og muligheter til å mestre hverdagen selv. Samtidig må vi utvikle nye arbeidsformer, bruke teknologi, styrke oppgavedeling og prioritere ressursene for å sikre forsvarlige og bærekraftige tjenester også i årene fremover.

Dette skal vi få til sammen

For å nå målene og tilpasse oss utviklingen skal vi i perioden prioritere dette:

Informasjon og innbyggerdialog

Det skal være enkelt for innbyggere, brukere og pårørende å finne informasjon, få oversikt over egne muligheter og komme i kontakt med riktige tjenester. Tjenestene skal være godt koordinert og oppleves som helhetlige for innbyggere, medarbeidere og samarbeidspartnere.

Slik skal vi gjøre det:

- Gjøre informasjon om tjenester, tilbud og muligheter for egenmestring lett tilgjengelig
- Legge til rette for at innbyggere kan ta aktive valg for egen helse, mestring og deltakelse
- Styrke dialog og samarbeid med innbyggere, pårørende, frivillige aktører og lokalt næringsliv
- Utvikle møteplasser og samarbeidsarenaer mellom kommunen, frivilligheten, næringslivet og innbyggerne som styrker samskaping og lokalt engasjement
- Samordne informasjon og kommunikasjon på tvers av tjenester for å sikre helhetlige pasient- og brukerforløp
- Bidra til at innbyggerne i størst mulig grad finner løsninger på egne behov gjennom digitale tjenester, selvhjelpsverktøy og støtte til egenmestring

Tidlig innsats, forebygging og deltakelse

Vi skal bidra til at flere innbyggere mestrer egen helse og hverdag best mulig. Gjennom forebyggende arbeid, tidlig innsats og styrket deltakelse i lokalsamfunnet skal vi redusere behovet for omfattende tjenester og motvirke utenforskap.

Slik skal vi gjøre det:

- Styrke forebyggende og helsefremmende innsats som fremmer livskvalitet, mestring og selvstendighet
- Videreutvikle tverrfaglige modeller for tidlig kartlegging, behovsavklaring og oppfølging
- Legge til rette for økt egenmestring, aktivitet og deltakelse i lokalsamfunnet
- Styrke innbyggernes mulighet til deltakelse i arbeid, språkopplæring, utdanning og aktivitet som virkemidler for bedre helse, mestring og sosial inkludering
- Prioritere tiltak og tjenester som dokumenterer effekt for innbyggernes helse, mestring og funksjon

Prioriterte og mestringsfremmende tjenester

Våre tjenester skal bidra til størst mulig grad av selvstendighet, aktivitet og samfunnsdeltakelse. Vi skal bruke ressursene der behovene er størst og der effekten for innbyggerne er størst. Dette krever tydelige prioriteringer og systematisk vurdering av tjenestebehov.

Slik skal vi gjøre det:

- Bruke prioriteringsveilederen aktivt i utvikling og tildeling av tjenester
- Styrke egenmestring før vi vurderer å utvide tjenester

- Gjennomføre systematiske revurderinger av tjenester og vedtak
- Utvikle gruppebaserte tilbud og fellesskapsarenaer der de gir like god eller bedre effekt enn individuelle tjenester
- Sikre at tjenestene er målrettede, effektive og forsvarlige

Velferdsteknologi og kunstig intelligens

Teknologi skal bidra til økt mestring for innbyggerne, mer effektive arbeidsprosesser og bedre utnyttelse av tilgjengelige ressurser. Velferdsteknologi og digitale tjenester skal være førstevalget når det kan styrke trygghet, selvstendighet og deltakelse.

Slik skal vi gjøre det:

- Øke bruken av velferdsteknologi som styrker muligheten til å bo hjemme og leve selvstendige liv lenger
- Bruke kunstig intelligens der det kan bidra til bedre beslutningsstøtte, informasjonshåndtering og administrative prosesser
- Digitalisere og forenkle arbeidsprosesser for å frigjøre tid til direkte tjenesteyting
- Bruke ny elektronisk pasientjournal til å styrke samhandling og informasjonsflyt
- Sikre kompetanse, gevinstrealisering og god endringsledelse ved innføring av ny teknologi
- Bruke teknologi for å frigjøre fagkompetanse til oppgaver som krever menneskelig nærvær, relasjonsbygging og klinisk vurdering

Oppgavedeling og bærekraftige tjenester

For å tilpasse oss fremtidens mangel på arbeidskraft må vi bruke tilgjengelig kompetanse på nye måter. Oppgavedeling er et sentralt virkemiddel for å sikre at vi samlet har nok personell, og at vi bruker rett kompetanse til rett oppgave.

Slik skal vi gjøre det:

- Kartlegge oppgaver systematisk og skille mellom oppgaver som krever formell fagkompetanse og oppgaver andre kan utføre
- Videreutvikle Jobbfabrikken som modell for oppgavebasert arbeid
- Sikre tett samarbeid med Nav og andre aktører for å mobilisere arbeidskraft og redusere utenforskap
- Bruke arbeidsinkludering som virkemiddel for å styrke rekruttering og tilpasse oss fremtidens behov for arbeidskraft og kompetanse
- Frigjøre tid til de mest komplekse og krevende oppgavene for fagpersonell
- Utvikle bemanningsmodeller som bedrer kvalitet, effektivitet og ressursutnyttelse

Kompetanse og ledelse

Vi skal utvikle, mobilisere og bruke kompetanse på en måte som gir størst mulig verdi for innbyggerne. Ledere og medarbeidere skal få en felles forståelse for hva fremtidens velferdssamfunn krever av oss. Vi må sammen finne nye måter å jobbe på, og vi må bruke og videreutvikle teknologiske løsninger.

Slik skal vi gjøre det:

- Sikre at vi bruker rett kompetanse til rett oppgave

- Styrke og utvikle kompetansen i tråd med endringer i innbyggernes behov, arbeidsformer og teknologi
- Legge til rette for kontinuerlig læring, fagutvikling og deling av kompetanse
- Utvikle kompetanse som styrker oppgavedeling, tverrfaglig samarbeid og nye arbeidsformer
- Styrke kompetanse om mangfold og inkludering for å møte behovene i en befolkning med mer sammensatte og varierte behov
- Styrke ledernes rolle i prioritering, endringsledelse og utvikling av bærekraftige tjenester
- Beholde, utvikle og rekruttere medarbeidere med kompetansen som fremtidens helse- og mestringstjenester krever

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	**1 819 028**	**1 819 028**	**1 819 028**	**1 819 028**
Sum Tekniske justeringer	**0**	**27 420**	**28 060**	**34 420**
Sum Vedtak forrige periode	**-96 298**	**-108 192**	**-71 692**	**-71 692**
Sum Budsjettendring forrige år	**101 894**	**51 044**	**51 044**	**51 044**
Vedtatte endringer	**5 596**	**-29 728**	**7 412**	**13 772**
Konsekvensjustert ramme	**1 824 624**	**1 789 300**	**1 826 440**	**1 832 800**
Driftskonsekvens av investeringer				
Driftskonsekvens tjenester, nye leiligheter «borettslagsmodellen»	0	0	16 800	33 600
Driftskonsekvenser Hebekk omsorgsboliger og demenslandsby, helårsvirkning	0	0	0	22 000
Sum Driftskonsekvens av investeringer	**0**	**0**	**16 800**	**55 600**
Omstilling- og innsparingstiltak				
Ny fordeling av omstillingstiltakene «Frigjøre areal med netto innsparing» og «Kulturskolen - samlokalisering av lokaler»	-1 240	-810	-620	-620
Sum Omstilling- og innsparingstiltak	**-1 240**	**-810**	**-620**	**-620**
Prioriteringer				
Demografi: Drift av nye forsterkede, skjermede plasser Solborg sykehjem	1 250	5 000	5 000	5 000
Demografimidler: Jobbfabrikken	3 300	3 300	3 300	3 300
Prioritering: Ny fastlegehjemmel	0	550	1 000	1 000
Sum Prioriteringer	**4 550**	**8 850**	**9 300**	**9 300**
Konsekvensjusteringer				
Basistilskudd leger og tilskudd næringsdrivende fysioterapeuter	7 400	7 400	7 400	7 400
Digital hjemme oppfølgning (DHO)	700	420	420	420
Forlenget avtale med Generasjon M	1 800	0	0	0
Kompetansestige leger og endring av arbeidstid for fysioterapeuter	800	800	800	800
Opplæring i ny elektronisk pasientjournal (EPJ)	4 500	0	0	0
Refusjon for ressurskrevende tjenester	14 200	14 200	14 200	14 200
Tilskudd til EMPO AS	270	270	270	270
Tilskudd til Follo legevakt	2 800	2 800	2 800	2 800
Tilskudd til Krise- og incestsenteret IKS	310	310	310	310
Sum Konsekvensjusteringer	**32 780**	**26 200**	**26 200**	**26 200**
Nye tiltak og realendringer budsjett	**36 090**	**34 240**	**51 680**	**90 480**
Ramme 2027-2030	**1 860 714**	**1 823 540**	**1 878 120**	**1 923 280**

Oppfølging av vedtatte omstillingstiltak

Vi skal jobbe videre med å utvide Jobbfabrikken og oppgavedeling i tjenestene. Vi flytter systematisk oppgaver som ikke krever helsefaglig kompetanse fra helsepersonell til andre medarbeidere. Dette gir flere en mulighet til å delta i arbeidslivet, samtidig som helsepersonell kan bruke mer tid på pasientrettede og helsefaglige oppgaver.

Digitale hjelpemidler og teknologi skal i større grad inngå som en del av tjenestetilbudet. Digitale hjemmebesøk, digital oppfølging og velferdsteknologi kan bidra til økt trygghet, selvstendighet og egenmestring for innbyggerne. Vi skal ta bruke teknologi der det er faglig forsvarlig og gir verdi for innbyggeren, og samtidig støtte medarbeiderne i å bruke kompetansen sin der behovet er størst.

Vi går gjennom bemanningsplaner og kompetansesammensetning parallelt. Ved ledige stillinger og turnover vurderer vi hvordan vi best kan løse oppgaver gjennom riktig bruk av kompetanse, arbeidsdeling og teknologi. Dette skal over tid bidra til en mer fleksibel og robust organisasjon som er bedre rustet til å møte fremtidens behov.

Organiseringen i Helse og mestring er også endret. Vi utvikler lederstruktur og lederspenn med mål om å bruke en større andel av ressursene nær innbyggerne, samtidig som lederne skal gi tilstrekkelig faglig og personalmessig oppfølging i tjenestene.

Samtidig sikrer vi kapasitet, kvalitet og forsvarlige tjenester til dem som trenger mest hjelp.

Endre fagstruktur og øke lederspenn

Vi skal oppnå innsparingen gjennom færre lederstillinger og en mer samlet organisering. Vi jobber med å avvikle kommunalområde Utvikling innenfor Helse og mestring. Det betyr også omstrukturering av virksomheten Samfunnshelse. Innenfor området Helse, vurderer vi reduksjon av antall virksomhetsledere.

Effektivisere sykehjem og omsorgsboliger

Vi skal realisere besparelser gjennom måltall basert på kommunens beste praksis, mer enhetlige innkjøps- og driftsrutiner og tilpasning av administrative ressurser.

Strategisk bemanning

Vi skal redusere personellkostnadene ved systematisk oppgavedeling, bedre turnusplanlegging, økt bruk av teknologi og digitale tjenester, og mindre bruk av innleie, overtid og ekstravakter. Seniorkontaktene inngår i dette arbeidet, og vi vurderer hvordan kompetansen kan brukes bredere og om funksjonen kan få nye oppgaver innenfor det forebyggende arbeidet. Ved ledige stillinger skal vi vurdere om oppgavene kan omfordeles, løses gjennom oppgavedeling eller på andre måter organiseres før vi ansetter nye.

Kjøpte plasser gjennomgås med sikte på å ta brukere tilbake til egnede kommunale tilbud der dette er faglig og økonomisk forsvarlig.

Omstille seniorsentrene

Vi skal vurdere mer samordnet drift og bemanning, bedre utnyttelse av ressursene på tvers og økt samarbeid med frivillige, lag og foreninger.

Risiko

Tiltakene gjennomføres samtidig som tjenestene møter økende og mer komplekse behov og knapphet på helsepersonell. Samlet reduksjon i leder-, fag- og bemanningsressurser kan påvirke kapasitet, kvalitet, pasientsikkerhet og arbeidsmiljø. Reduksjon av kjøpte plasser forutsetter tilstrekkelig kapasitet og kompetanse i egne tjenester. Omstilling av forebyggende tilbud må gjennomføres slik at kommunen opprettholder nødvendig tilgjengelighet og forebyggende kapasitet.

Vi følger derfor med på tiltakene med løpende vurdering av risiko, kvalitet, arbeidsmiljø og økonomisk effekt. Vi skal gjennomføres nødvendige konsekvensvurderinger, og justere tiltakene hvis de medfører uakseptable konsekvenser for tjenestekvalitet eller pasientsikkerhet.

Driftskonsekvens av investeringer

Driftskonsekvens tjenester, nye leiligheter etter «borettslagsmodellen»

Vi skal etablere 10 leiligheter og personalbase for heldøgns omsorg for personer med sammensatte behov, etter «borettslagsmodellen». Leilighetene skal eies av den enkelte beboer. Driftskonsekvensene gjelder personale for drift av tjenestene, med halvårsvirkning 16,8 mill. kroner i 2029 og helårsvirkning 33,6 mill. kroner fra og med 2030.

Driftskonsekvenser Hebekk omsorgsboliger og demenslandsby, helårsvirkning

Hebekk omsorgsboliger og demenslandsby er planlagt ferdig høsten 2029. Personell til driften ble vedtatt med 22 mill. kroner i halvårsdrift fra 2029 i økonomi og handlingsplan 2026-2029. Det legges inn helårsdrift med ytterligere 22 mill. kroner, til sammen 44 mill. kroner, fra og med 2030.

I tillegg kommer drift av bygget, inkludert renhold. Det ble vedtatt 4 mill. kroner i halvårsdrift fra 2029 i økonomi og handlingsplan 2026-2029. Det legges inn helårsdrift med ytterligere 4 mill. kroner, til sammen 8 mill. kroner, fra og med 2030.

Omstilling- og innsparingstiltak

Ny fordeling av omstillingstiltakene «Frigjøre areal med netto innsparing» og «Kulturskolen – samlokalisering av lokaler»

Deler av de to omstillingstiltakene fra økonomi- og handlingsplan 2026–2029, lar seg ikke realisere. Beløpene fordeles på nytt mellom direktørområdene, og håndteres i det generelle omstillingsarbeidet.

Prioriteringer

Demografi: Drift av nye forsterkede, skjermede plasser Solborg sykehjem

Det er avsatt investeringsmidler i 2026 til nødvendige bygningsmessige tilpasninger. Selve ombyggingen er dermed finansiert. For at tiltaket skal få ønsket effekt, er det imidlertid også nødvendig å sikre tilstrekkelige driftsmidler til de tre ekstra forsterkede plassene på Solborg. Uten finansiering av nødvendig bemanning vil kommunen ikke kunne utnytte de nye forsterkede skjermede plassene slik de er planlagt.

Demografimidler: Jobbfabrikken

Kommunen opplever en vedvarende økning i antall eldre, noe som øker presset på helse- og omsorgstjenestene. Jobbfabrikken er én viktig brikke for å møte denne veksten.

Jobbfabrikken bidrar til å løse den demografiske utfordringen på to måter. For det første henter den inn personer som i dag står utenfor arbeidslivet og gir dem en reell vei inn i arbeid. Det øker den samlede arbeidskraftkapasiteten i kommunen over tid. For det andre muliggjør den systematisk oppgavedeling mulig. Helsepersonell frigjøres til oppgaver som krever deres kompetanse mens ressurser med annen bakgrunn løser øvrige oppgaver. Dette gjør at tjenestene kan håndtere et voksende antall brukere uten tilsvarende økning i kostnader.

Prioritering: Ny fastlegehjemmel

Vi oppretter ny næringsdrivende fastlegehjemmel med liste på 500 pasienter i 2028, som deretter øker til 1 000 pasienter. Antall fastleger i kommunen vil øke fra 69 til 70. Kommunen vil få økt rammetilskudd tilsvarende kostnadene.

Konsekvensjusteringer

Basistilskudd leger og tilskudd næringsdrivende fysioterapeuter

Tilskuddene øker med 7,4 mill. kroner til 89,9 mill. kroner. I beløpet har vi tatt hensyn til den årlige prisjusteringen som kommer i juli. Uten antatt justering er behovet en økning 4,6 mill. kroner. Men da vil det bli behov for en økning på 2,8 mill. kroner i forbindelse med behandlingen av tertialrapporten per 31.8.2027.

Forskrift om stønad til dekning av utgifter til fysioterapeut, justerer størrelsen på tilskudd og takster årlig. Forskrift om fastlegeordning i kommunen inneholder bestemmelser om basistilskuddet. Beregningen av pasienttilpasset basistilskudd tar utgangspunkt i et forventet behov for fastlegetjenester for ulike grupper av innbyggere på fastlegenes lister. Det er Helsedirektoratet som beregner basistilskuddet, Helfo informerer og den enkelte kommune betaler ut til sine fastleger.

Digital hjemmeoppfølgning (DHO)

Digital hjemmeoppfølging (DHO) dreier seg om å følge opp innbyggere med kols og hjertesvikt. Dette er et samarbeid i helsefelleskapet mellom A-hus og kommuner. DHO vant digitaliseringsprisen i 2025. Tjenesten er forebyggende og bidrar til at innbyggerne klarer seg hjemme lenger uten større behov for kommunale tjenester.

Nordre Follo kommune har per dags dato 50 innbyggere som følges opp digitalt, hvor de gjør selvstendige målinger av vitalia hjemme, de har en behandlingsplan som er utformet etter trafikklysmodellen, hvor de kan iverksette tiltak etter behov. Oppfølgningen skjer i samarbeid mellom spesialisthelsetjenesten og kommunal helsetjeneste. Oppfølgingstjenesten holder til i Ullensaker kommune og koordinerer oppfølgningen i samarbeid med Nordre Follo kommune.

Kostnadselementet for oppfølgningen av 50 pasienter ligger på 0,7 mill. kroner i året. Med reduksjon til 30 pasienter vil det koste 0,42 mill. kroner pr år fra og med 2028.

Forlenget avtale med Generasjon M

Avtalen med Generasjon M er forlenget med ett år til og med 31.7.2027.

Kompetansestige leger og endring av arbeidstid for fysioterapeuter

Kompetansestigen for leger medfører ekstra lønnskostnader som ikke kompenseres gjennom ordinære lønnsforhandlinger. Kompensasjon til fysioterapeuter som har valgt gå fra 36 timer til 37,5 timers uke, medfører økte lønnskostnader som ikke kompenseres gjennom ordinær lønnsforhandling. Dette vil i 2027 totalt utgjøre 0,8 mill. kroner.

Opplæring i ny elektronisk pasientjournal (EPJ)

Vi setter av 4,5 mill. kroner til å dekke vikarutgifter når 3 000 ansatte er på opplæring i nytt EPJ-system (elektronisk pasientjournal).

Innføring av ny elektronisk pasientjournal krever at alle ansatte i Helse og mestring får obligatorisk opplæring før vi tar den i bruk. Opplæringen må skje i arbeidstiden, og i tjenester med døgnkontinuerlig turnus må vaktene dekkes mens ansatte er på kurs. Dette utgjør den største kostnaden i innføringen, og omfanget avhenger av antall ansatte per tjeneste og hvor stor andel av opplæringen som kan tas som e-læring.

Lisensutgifter ligger hos Digitalisering i direktørområde Stab.

Refusjon for ressurskrevende tjenester

Toppfinansieringsordning for ressurskrevende tjenester til brukere med behov for omfattende helse- og omsorgstjenester, ble endret i forbindelse med omlegging av inntektssystemet i 2025. I forbindelse med at modellen for beregning av kommunens egenandel over innslagspunktet ble endret, har Nordre Follo kommunes kompensasjonsgrad gått ned fra 80 prosent til om lag 71 prosent. Dette utgjør om lag 10 mill. kroner i redusert refusjon per år.

I regjeringens forslag til statsbudsjett for 2027 foreslås det at innslagspunktet økes med 23 000 kroner, som betyr at kommunens egenandel øker. Dette vil medføre en ytterligere reduksjon i refusjonen tilsvarende 1,7 mill. kroner per år.

Fratrekk for rammetilskuddets andel for kriteriet «personer med utviklingshemming 16 år og over» er beregnet økt med 52 000 kroner til 735 000 kroner. Dette utgjør om lag 2,5 mill. kroner per år som kommunen blir kompensert for gjennom rammetilskuddet.

Tilskudd til EMPO AS

Tilskuddet prisjusteres i tråd med pris- og lønnsvekst med 0,3 mill. kroner til 5,7 mill. kroner.

Tilskudd til Follo legevakt

Vår andel til vertskommunesamarbeidet øker med 2,8 mill. kroner til 48,4 mill. kroner. Tilskuddet øker med mer enn deflator på grunn av kjøp av nytt utstyr, økte kostnader til vaskeri, renhold og flytting av legevakten tilbake til 2. etg. på Ski sykehus.

Tilskudd til Krise- og incestsenteret IKS

Tilskudd justeres i tråd med pris- og lønnsvekst, og øker med 0,3 mill. kroner til 10,1 mill. kroner.

Driftsbudsjett per område

Økonomiske rammer vedtas per direktørområde (se kapittel Budsjettvedtak og rammeoversikter). Til informasjon viser vi i denne tabellen tall per område. Tabellen viser sist avlagte regnskap, opprinnelig budsjett og revidert budsjett inneværende år samt rammer i økonomiplan 2027-2030.

Endringen i planperioden skyldes i hovedsak vedtatte og nye omstillingsbehov fra 2029-2030 som budsjetteknisk er fordelt på direktørområdene. Integreringstilskudd er bare fordelt ut til direktørområdene i 2027.

Helse og mestring - rammer per område

Beløp i 1000 kr

Område	Regnskap 2025	Oppr budsjett 2026	Rev budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
HM, Overordnet område	9 384	1 171	4 547	2 657	21 207	17 137	23 497
NAV og Kvalifiseringssenter	328 349	326 711	331 614	299 150	246 300	244 300	244 300
Område Helse	986 672	1 019 525	1 048 287	1 056 009	1 058 935	1 098 785	1 120 785
Område Mestring	521 119	531 874	542 733	555 743	552 043	572 843	589 643
Område Utvikling, HM	-52 188	-60 253	-60 640	-52 844	-54 944	-54 944	-54 944
Totalsum	**1 793 336**	**1 819 028**	**1 866 541**	**1 860 714**	**1 823 540**	**1 878 120**	**1 923 280**

KOSTRA-tall

	Nordre Follo 2024	Nordre Follo 2025	Lillestrøm	Larvik	Ullensaker	Lørenskog	Kostragruppe 11
Prioritet							
Netto driftsutgifter per innbygger (213) voksenopplæring (B) *) **)	215	253	78	261	21	121	262
Netto driftsutgifter per innbygger (281) økonomisk sosialhjelp (B) *) **)	2 935	2 630	2 297	2 444	2 013	3 078	2 089
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kommunehelse (B) *) **)	4 771	5 090	3 958	4 396	4 565	4 117	4 372
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Pleie og omsorg (B) *) **)	22 529	22 508	22 139	22 059	23 756	19 028	24 876
Andre nøkkeltall							
Netto driftsutgifter (275) Introduksjonsordningen *)	79 207	74 733	73 847	31 279	27 555	26 549	436 551

**) Inflasjonsjustert med deflator*
***) Justert for utgiftsbehov*

KOSTRA er en forkortelse for kommune-stat-rapportering. Alle norske kommuner og fylkeskommuner rapporterer inn tjeneste- og regnskapstall til Statistisk sentralbyrå (SSB).

Kommunene plasseres i grupper med lignende størrelse og økonomiske rammebetingelser. Det gjør det mulig å sammenligne resultater og ressursbruk mellom kommunene.

Nøkkeltall

Navn	2022	2023	2024	2025
Andel hjemmeboende med demens som har vedtak om et dagaktivitetstilbud	22,6 %	23,0 %	22,8 %	22,9 %
Andel innbyggere som opplever god effekt av Rask psykisk helsehjelp	62,8 %	71,0 %	72,0 %	69,0 %
Andel svar innen 2 minutter på legevaktsentralen	44,5 %	47,0 %	46,5 %	54,0 %
Antall brukere som har mottatt hverdagsrehabilitering	190	189	163	169
Antall innbyggere over 16 år med diagnosen psykisk utviklingshemmet	172	178	176	186
Antall overliggerdøgn	1 814	978	2 035	1 242
Antall som får avlastning i og utenfor institusjon (Habiliteringstjenesten)	202	188	196	113
Antall ungdom i sommerjobb (kommunal og privat)	47	56	117	147
Gjennomsnittlig stønadslengde (måneder) for mottakere med sosialhjelp som hovedinntekt, 18-24 år	4,4	4,8	5,2	4,9

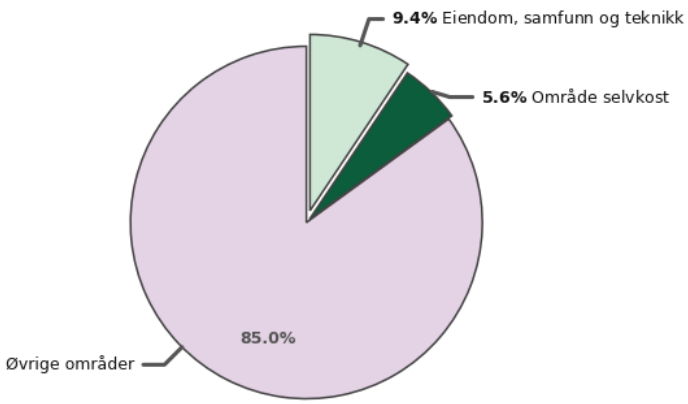
Eiendom, samfunn og teknikk

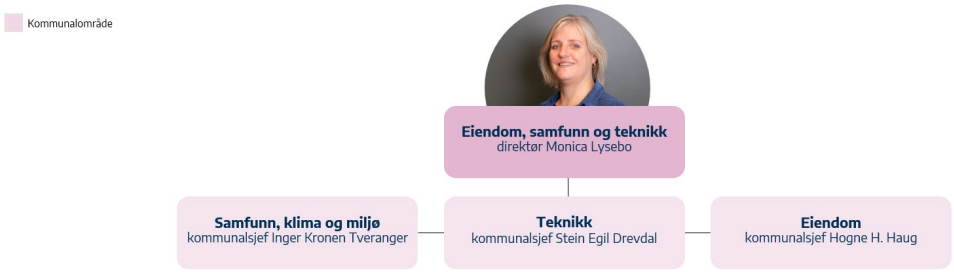
Langhusbadet
Foto: Nordre Follo kommune

Eiendom, samfunn og teknikk

Brutto utgifter i % av kommunens totale brutto utgifter

Beskrivelse av direktørområdet

Organisering og ledere per oktober 2026

Vårt ansvar er rettet mot både innbyggere, næringsliv, besøkende og interne brukere i kommunen:

- Hovedansvar for kommunens samfunnsplanlegging, inkludert kommuneplanen
- Bærekraftig by- og tettstedsutvikling gjennom arealplanlegging, en effektiv plan- og byggesaksbehandling, kart og oppmåling, opprettelse, endring og seksjonering av eiendom
- Eiendomsforvaltning, byggeprosjekter og drift av kommunale formålsbygg, utleieboliger, startlån og bostøtte
- Klima og miljø, natur- og kulturminneforvaltning, og kommunens funksjon som forurensningsmyndighet
- Planlegging, drift og vedlikehold av vannproduksjon og kommunalt vann- og avløpsnett
- Planlegging, drift og vedlikehold av kommunale veier, parkeringsplasser, gang-, sykkel- og turveier, frilufts- og parkområder, torg- og uteanlegg, idrettsanlegg og kommuneskogen
- Transporttjenester til eldre og personer med funksjonsnedsettelser

Vi deltar også i Follo Ren IKS, Nordre Follo Renseanlegg IKS og Follo Landbrukskontor.

En stor del av ansvarsområdet til Eiendom, samfunn og teknikk er beskrevet i målkapittelet «Vi har attraktive og levende lokalsamfunn». Den delen av ansvarsområdet som er finansiert med selvkost, er omtalt i direktørområdet «Selvkost».

Utviklingstrekk

By-, tettsteds- og boligutvikling

Kommuneplanens arealstrategier legger vekt på fortetting i prioriterte utbyggingsområder. Hoveddelen av veksten skjer nær kollektivknutepunkter, med høyest arealutnyttelse ved stasjonene i Ski og på Kolbotn.

Ski blir en stadig viktigere regional by og regionalt kollektivknutepunkt. Ski stasjon har cirka 2,3 millioner påstigninger årlig. Med Follobanen er reisetiden mellom Ski og Oslo S halvert. Lokaltogene på Østfoldbanen har også fått flere avganger og skal få nye og lengre togsett. Nye Kolbotn stasjon vil stå ferdig som en universelt utformet og totalt ombygget stasjon innen utgangen av 2026.

Det pågår for tiden et statlig planarbeid for en ny avgrening av Østre linje mellom Ski stasjon og Kråkstad. Den nye avgreningen skal bidra til økt kapasitet på Ski stasjon og bedre utnyttelse av Follobanen.

Kommuneøkonomien gjør det viktig å sikre at investeringene i infrastruktur utnyttes effektivt og ses i sammenheng med øvrig utbygging ved å legge til rette for boliger, arbeidsplasser og sosial infrastruktur i gang- og sykkelavstand til kollektivknutepunktene.

Fortetting og transformasjon i allerede etablerte områder øker kompleksiteten i planarbeidet. Mange hensyn og ulike aktører må samordnes for å finne gode løsninger som også kan finansieres. Når vi bygger tett, må vi legge stor vekt på hensynet til trivsel og tilhørighet for å sikre gode, helsefremmende og inkluderende bomiljøer.

Forvaltning av kommunal eiendom, bygningsmasse og infrastruktur

Kommunens økonomiske rammer blir strammere. Endringer i klimaet med ekstremvær, økt nedbør og variable vinterforhold øker også kostnadene til vedlikehold av bygg, veier og ledningsnett. Det gjør at kravene til effektiv utnyttelse og drift av kommunal eiendom, bygningsmasse og teknisk infrastruktur øker.

Drikkevannskildene er under press på grunn av klimaendringer. I tillegg gjør den geopolitiske situasjonen at vi må styrke beredskapen rundt denne tjenesten.

Vi produserer drikkevann i Stangåsen vannbehandlingsanlegg, og kjøper drikkevann fra Oslo kommune. Det meste av spillvannet føres til Nordre Follo Renseanlegg IKS, mens noe går til Bekkelaget renseanlegg i Oslo kommune. Skotbu har eget renseanlegg.

Høyere rente, nye investeringer og økte kostnader til kjøp av vann fra Oslo kommune er de viktigste årsakene til at avgiftene til vann og avløp øker. Kommunen er kostnadseffektiv på egenproduksjon av drikkevann.

Dette skal vi få til sammen

For å nå målene og tilpasse oss utviklingen skal vi i perioden prioritere dette:

Utvikle fremtidens velferdssamfunn

Vi må også sørge for en effektiv utnyttelse av infrastrukturinvesteringer ved å se boligutvikling, arbeidsplasser, sosial og teknisk infrastruktur i sammenheng.

Det er viktig å styrke fellesskap, tilhørighet og gode naboskap for å møte fremtidens velferdsutfordringer. Eiendom, samfunn og teknikk legger de fysiske rammene for dette, i samarbeid med andre kommunale tjenester, utbyggere og innbyggere. Vårt oppdrag i dette arbeidet er særlig, gjennom dialog med utbyggere og strategisk bruk av kommunens eiendommer, å legge til rette for gode boformer og stedsutvikling.

Vi bruker virkemidler som startlån og tilskudd til etablering og tilpasning av boliger, slik at flere vanskeligstilte kan eie sin egen bolig eller bli boende lenger i egen bolig.

Vi planlegger nabolag med nærhet til viktige hverdagsfunksjoner og et variert boligtilbud. Slik kan mennesker i ulike livsfaser bo i samme område. Kommuneplanens krav til boligkvalitet, møteplasser og oppfordring til fellesarealer gjør det lettere for folk å møtes og bli kjent. Dette kan skape større trivsel, styrke fellesskapet og bidra til å forebygge ensomhet og utenforskap.

Befolkningsveksten gjør at behovet for tilrettelegging for møteplasser til egenaktivitet, kultur, idrett og friluftsliv øker. Det er viktig at vi tilrettelegger for sambruk av kommunale bygg for å utnytte arealene effektivt.

Automatisere prosesser og bruke KI

Vi må endre arbeidsformer og prosesser og hente ut gevinster ved ny teknologi for å løse kommunens oppgaver fremover.

Vi jobber med

- nye automatiseringsløsninger og KI-assistenter for saksforberedelse
- dokumentbehandling og innsynsbegjæringer
- meglerpakker, kategorisering og oppsummering av høringsinnspill
- rapportering og innhenting av nøkkeltall
- automatisering av skjemaflyt
- varsler
- kontroller
- dataoverføring mellom fagsystemer

Vi må utvikle organisasjonen i takt med fremtidens behov og sikre rett kompetanse for fremtidens oppgaver.

Ha dialog som grunnprinsipp

Dialog er en grunnholdning for Nordre Follo kommune, i vår saksbehandling og kontakt med både kollegaer, innbyggere og andre samarbeidspartnere. I Eiendom, samfunn og teknikk vil vi særlig bruke dialogprinsipper for å håndtere krevende og fastlåste saker.

En overgang til en mer dialogisk tilnærming er et viktig og kontinuerlig læringsarbeid, der vi bygger en kultur for å finne gode løsninger sammen med innbyggerne inn mot fremtidens velferdssamfunn. Vi ønsker å svare ut alle henvendelser så raskt som mulig og minimum innen lovpålagte frister. Svarene skal ha en form og et språk som er forståelig for mottakeren.

Vi jobber med løsninger for at KI og automatisering kan hjelpe oss både til å sortere og systematisere innkomne henvendelser og til selvhjelp for innbyggere og andre berørte.

Sikre effektiv og trygg drift av kommunens eiendomsportefølje

Vi skal bruke eksisterende bygg fremfor å bygge nytt når det er mulig. Vi skal prioritere vedlikehold og oppgradering av eksisterende bygningsmasse når det er innenfor vedtatte økonomiske rammer. For å ivareta kommunens utvikling skal vi bygge fremtidsrettede, arealeffektive bygg til vedtatt tidspunkt i henhold til befolkningsprognoser.

Det er et godt klima- og miljøtiltak å utvikle og vedlikeholde eksisterende bygg fremfor å bygge nytt.

Bygge bare den kapasiteten vi trenger, og så billig som mulig

Vi har ansvar for å planlegge, prosjektere og gjennomføre hovedandelen av kommunens investeringer. Fot teknisk infrastruktur har vi ansvar for hele verdikjeden selv. For bygg planlegger, prosjekterer og bygger vi i tett samhandling med direktørområdene som er eier av investeringen.

Et av de viktigste tiltakene for å redusere kommunens gjeldsgrad og finanskostnader er å redusere antall kvadratmeter som bygges og bygge de byggene som må bygges så kostnads- og arealeffektivt som mulig. Det samme gjelder for teknisk infrastruktur, hvor vi ikke skal bygge mer kapasitet enn vi trenger.

Vi jobber derfor for å bygge arealeffektivt, forbedre samhandlingsprosessene rundt nybygg, og planlegge langsiktig for å redusere investeringskostnadene per kvadratmeter. Vi jobber også med utvikling av entreprenørmarkedet for å åpne opp for rimeligere byggemetoder og gjennomføringsprosesser innenfor dagens regelverk som kan redusere kostnader både for kommunen som byggherre og entreprenørene.

Sikre et bærekraftig utbyggingsmønster, kutte klimagassutslipp og redusere tap av naturmangfold

Vi skal bygge ned så lite arealer og natur som mulig, og har som mål å bli en arealnøytral kommune. Vi må prioritere utbygging der vi ønsker vekst, samtidig som vi skal sikre en trygg kommuneøkonomi.

Vi følger opp kommunens klima- og energiplan ved å bidra til reduksjon av klimagassutslipp, blant annet gjennom årlige klimabudsjett med tiltak. Vi må følge opp kommunedelplanen for naturmangfold, styrke kunnskapen om kommunens naturmangfold og økosystemer og jobbe aktivt med overvannshåndtering og vannkvalitet i bekker og vassdrag.

Øke trafikksikkerheten og utføre vedlikehold på kommunale veier innenfor ressursrammene

Temaplan for trafikksikkerhet gir føringer for arbeidet med trafikksikkerhet på det kommunale veinettet og prioritering av tiltak. Arbeidet bygger på regjeringens nullvisjon om null drepte og hardt skadde i trafikken, og utføres med både forebyggende arbeid og fysiske trafikksikkerhetstiltak. Kampanjer, arbeid med holdningsendringer og samarbeid med skolene er viktig.

Større tiltak, som bygging av gang-/sykkelvei, er dyrere å gjennomføre og avhenger av vedtatte økonomiske rammer. Tiltakene må i tilfelle komme som egen investeringspost eller være en del av utbyggerbidrag/utbyggingsavtaler.

Lede komplekse by- og områdeutviklingsprosjekter fra plan til gjennomføring

Byutvikling på Ski og Kolbotn handler om å lede komplekse byutviklingsprosjekter fra plan til gjennomføring. Dette innebærer god koordinering og samhandling både internt i kommunen, og med utbyggere, innbyggere, næringsliv og andre som påvirker eller påvirkes av utviklingen i disse stedene. Arbeidet organiseres gjennom program for utvikling av Ski og program for utvikling av Kolbotn.

Kolbotn har i 2026 fått en betydelig oppgradert togstasjon, og mye av arbeidet videre vil bestå i å styrke byen og forbindelsene rundt stasjonen. Ski sentrum har i 2026 fått en stor oppgradering av torg og gågate, og en rekke større bolig- og infrastrukturprosjekter er i planleggings- og gjennomføringsfase i og rundt sentrumskjernen.

Bidra til miljøvennlig mobilitet

Det skal være både enkelt og naturlig for innbyggerne å velge miljøvennlige reisemåter. Vi skal følge opp målene i temaplanene for klima og energi og mobilitet.

Vi skal satse på gange, sykkel og kollektivtransport: sammenhengende gang- og sykkelveier, gode og oversiktlige krysningspunkter for gående/syklende, og trygge veier til skole og barnehage. Vi skal føre en forutsigbar parkeringspolitikk, med handlingsrom for løsninger som gir et parkeringstilbud for dem som trenger det.

Sørge for en effektiv plan- og byggesaksbehandling som utnytter handlingsrommet

Alle plan-, bygge- og delesaksprosessene er gjennomgått for å avdekke hvor vi kan effektivisere tjenestene og forbedre vår interne samhandling. Vi har kartlagt forbedringspunkter og mulige gevinstuttak og følger dem opp.

Vi skal videreutvikle en organisasjon der teknologien håndterer rutinene, og fagfolk gjør det bare fagfolk kan**.** Automatisering av rutineoppgaver frigjør kapasitet til spesialisert arbeid. Vi ser særlig på hvordan KI og automatisering kan bidra til å gjøre fasene i plan-, bygge- og delesaksbehandlingen enda mer effektive.

Automatisert meglerpakke, og Digital innsynsløsning som kommer i 2027, betyr at innbyggerne selv finner all informasjon om eiendommen sin digitalt. Ny arkivløsning er første steg mot at vi kan tilby digital plan- og byggesaksbehandling med god veiledning på kommunens nettside. Vi skal også videreutvikle kartdata og 3D-modeller som skal bidra til god dialog med innbyggerne.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	**487 119**	**487 119**	**487 119**	**487 119**
Sum Tekniske justeringer	**0**	**4 320**	**1 450**	**100**
Sum Vedtak forrige periode	**-39 729**	**-54 613**	**-59 298**	**-59 298**
Sum Budsjettendring forrige år	**12 997**	**12 997**	**12 997**	**12 997**
Vedtatte endringer	**-26 732**	**-37 296**	**-44 851**	**-46 201**
Konsekvensjustert ramme	**460 387**	**449 823**	**442 268**	**440 918**
Driftskonsekvens av investeringer				
Arealjustering bygg - ØHP 2027-2030	715	545	275	170
Arealjustering uteområder - ØHP 2027-2030	-32	-44	-62	-67
Arealjustering veier - ØHP 2027-2030	390	390	390	390
Driftskonsekvenser av Langhusbadet, revurdering	1 000	1 000	1 000	1 000
Driftskonsekvenser av Lilleskogen barnehage	1 040	2 935	2 935	2 935
Driftskonsekvenser av nye Fløysbonn ungdomsskole	0	0	4 556	4 117
Driftskonsekvenser av Solkollen barnehage	0	0	1 040	2 935
Driftskonsekvenser Hebekk omsorgsboliger og demenslandsby, helårsvirkning	0	0	0	4 000
Sum Driftskonsekvens av investeringer	**3 113**	**4 826**	**10 134**	**15 480**
Omstilling- og innsparingstiltak				
Ny fordeling av omstillingstiltakene «Frigjøre areal med netto innsparing» og «Kulturskolen - samlokalisering av lokaler»	2 756	1 797	1 380	1 380
Reversere del av omstillingstiltak «Frigjøre arealer med netto innsparing»	4 000	8 000	10 000	10 000
Sum Omstilling- og innsparingstiltak	**6 756**	**9 797**	**11 380**	**11 380**
Konsekvensjusteringer				
Etablering av midlertidige barnehageavdelinger - modulleie og etableringskostnader	900	2 200	700	0
Follo Landbrukskontor inkl. veterinærvakt i Follo - tilskudd	445	445	445	445
Innleie av lokaler til kommunale tjenester	-420	-400	-400	-400
Kommunale eiendomsgebyrer - økning	2 600	2 600	2 600	2 600
Strøm	13 000	13 000	13 000	13 000
Utredningsmidler Vevelstadåsen	300	0	0	0
Sum Konsekvensjusteringer	**16 825**	**17 845**	**16 345**	**15 645**
Nye tiltak og realendringer budsjett	**26 694**	**32 468**	**37 859**	**42 505**
Ramme 2027-2030	**487 081**	**482 291**	**480 127**	**483 423**

Oppfølging av vedtatte omstillingstiltak

Økt lederspenn

Vi jobber med en omorganisering av kommunalområdet Teknikk og reduserer bemanningen med ett årsverk i løpet av 2027. For å dekke inn omstillingskravet frem til ny organisering blir en avdelingslederstilling i driften i Vei, park og idrett holdt vakant.

Strategisk bemanning

Vi skal redusere med ett årsverk for å dekke inn omstillingskravet. Alle stillinger som blir ledige innenfor direktørområdet vurderes om de kan holdes vakante eller fjernes ved at arbeidsoppgavene ikke lenger utføres, eller ved at noen oppgaver løses med KI eller automatisering.

Restrukturering av Teknikk
Kommunen er i en prosess med å konkurranseutsette vinterdriften. Samtidig er det vedtatt i økonomi- og handlingsplan 2026–2029 at vi skal ta ut effekter av å drifte mer effektivt selv fra 2027. Disse tiltakene gjelder i hovedsak hvordan vi organiserer vinterdriften, og hvordan vi utnytter maskinpark og mannskap på tvers av virksomhetene Vann og avløp og Vei, park og idrett.

Budsjetteffekten av omstillingstiltakene «drifte uteområder i egenregi» og «restrukturering av teknikk» er ikke mulig å realisere i sin helhet før konkurranseutsettings-prosessen er avklart til vinteren 2027/ – 28.

Hvis kommunen selv vinner konkurransen, er det vedtatt i økonomi- og handlingsplan 2026–2029 at driften og maskinparken legges om fra brøyting av veier til brøyting av uteområder. Prosessen med å se på den økonomisk mest gunstige løsningen for videre drift i egen regi må i så fall starte opp våren 2027. Med utviklingen vi ser i markedet er det ikke lenger gitt at å legge om fra brøyting av veier til brøyting av uteområder i egen regi er det mest lønnsomme.

Inntil konkurranseutsettingen er avklart, reduseres bemanningen på vei med to stillinger utenfor brøytesesongen. Vi prøver å løse det med frivillig overgang til vakante stillinger det er nødvendig å bemanne i Vann og avløp.

Med redusert bemanning i Vei, park og idrett blir det færre meter grøfting for vedlikehold av vei, og kun hogst av trær som utgjør en fare for liv og helse på kommunens eiendom og en reduksjon i andre forefallende driftsoppgaver som bortkjøring av avfall.

Feiing av veinettet og feiing i skoler og barnehager må pågå over en lenger periode enn tidligere år, og forventes fullført i slutten av mai/starten av juni. Sammen med besparelser på nylig inngått brøytekontrakt dekker dette omstillingsbehovet på restrukturering og brøyting i 2027.

Effektivisering av kjøretøykontoret

Prosjektet med å effektivisere kommunens bilpark pågår for fullt. I samarbeid med tjenestene avvikles leasingavtaler for tjenestebiler som brukes lite. Vi etablerer bildelingsordninger slik at kommunen stiller bil til disposisjon for flere medarbeidere som har avtale om å stille med bil i tjenesten. Godtgjøring for å stille bil i tjenesten avvikles for disse og trekkes inn for å dekke omstillingskravet.

Nedtrekk av driftsrammer til forvaltning, drift og vedlikehold Eiendom (FDV-kostnader)

For 2027 skal vi redusere FDV-kostnadene med 2,3 mill. kroner. En stor andel av FDV er bundet i faste kostnader som eiendomsgebyrer, forsikring og strøm. Omstillingskravet løses derfor ved at vi reduserer utbedring av løpende drift- og vedlikehold som for eksempel retting av skadeverk og slitasje. Forskjønnende vedlikehold som innvendig maling vil ikke bli utført.

Forskriftskravene vil bli ivaretatt. Vi justerer aktiviteten etter de økonomiske rammene gjennom året, og holder stillinger vakante hvis dette er nødvendig for å holde rammen. Konsekvenser av å holde stillinger vakant vil følge kommunens rutiner for samhandling med tillitvalgte og verneombud.

Redusert og endret tilbud om varmtvannsbasseng

I økonomi- og handlingsplan 2026-2029 ble det vedtatt å stenge varmtvannsbassenget på Dagbo. Det vil bli stengt sommeren 2027, når rehabilitering av bassenget på Høyås er avsluttet.

Etter nedstengingen vil kommunen ha varmtvannsbasseng på Høyås sykehjem og Nordre Follo helsehus (tidligere Finstad sykehjem).

Driftskonsekvens av investeringer

Arealjustering bygg – økonomi- og handlingsplan 2027–2030

Justering av driftskonsekvenser ved nye bygg og avvikling av bygg/arealer. Kostnadene består hovedsakelig av forvaltning, drift, vedlikehold og renhold.

Tiltaket består av driftskostnader til reservekraftanlegg Solborg (beredskap) og moduldrift midlertidige barnehager (leiekostnader moduler og drift av uteområder ligger i andre tiltak).

Arealjustering uteområder – økonomi- og handlingsplan 2027–2030

Driftskonsekvenser av nye uteområder. Nye uteområder kommer hovedsakelig som følge av utbyggingsavtaler eller politiske vedtak. I 2025 og 2026 er det utført flere oppgraderinger som følge av vedlikeholdsfond og investeringsmidler, og i tillegg er det etablert to midlertidige barnehager. Består av kostnader til drift sommer og vinter inkludert brøyting og strøing der det er aktuelt.

Økt driftskostnad som følge av oppgraderte uteområder på grunn av vedlikeholdsfond gjelder Bakkebygrenda barnehage, Smedsrud barnehage, Skoglia barnehage, Vestråt barnehage og Kråkstad skole. Økt driftskostnad som følge av oppgraderte uteområder på grunn av investeringsmidler gjelder Østli Skole, Vevelstadåsen skole og Greverud skole.

For ØHP 2027-2030 kommer også to reverseringer av tidligere vedtak. Det gjelder vedlikehold av korkunderlag Kolbotn torg, hvor driften er endret i forhold til forutsetningene. Kork-dekket, som det ble vedtatt 1,5 mill. kroner årlig for å vedlikeholde, er erstattet med annen løsning. Behovet for vedlikehold med nytt underlag er med dette redusert til 35 000 kroner per år. Det var også vedtatt 93 000 kroner per år til vedlikehold av skulptur på Hebekk. Kunstverket kommer ikke, og det er derfor ikke behov for midler til vedlikehold.

Arealjustering veier – økonomi- og handlingsplan 2027–2030

Driftskonsekvenser av nye veier, inkludert lysløyper og overvannsløsninger. Nye veier kommer hovedsakelig som følge av utbyggingsavtaler eller politiske vedtak. Består av kostnader til drift sommer og vinter inkludert brøyting og strøing der det er aktuelt.

Driftskonsekvenser av Langhusbadet, revurdering

Langhusbadet har høyere driftskostnader enn opprinnelig forutsatt. Etter at badet har vært i drift en periode, har vi optimalisert driften og opparbeidet nødvendig erfaring for å sikre forsvarlig drift, renhold og vedlikehold. Blant annet holder vi bassenget stengt én dag per måned for å gjennomføre grundig renhold og nødvendige drifts- og vedlikeholdsoppgaver.

I 2025/2026 er det brukt om lag 0,23 mill. kroner mer enn tildelt budsjett, samtidig som flere nødvendige vedlikeholdstiltak ikke er gjennomført. For å opprettholde ønsket standard på renhold og vedlikehold er det behov for en årlig budsjettøkning.

Driftskonsekvenser av Lilleskogen barnehage

Lilleskogen barnehage i Ski er planlagt ferdig høsten 2027. Barnehagen planlegges med åtte avdelinger. Midlertidig barnehage på Øvre Hebekk med to avdelinger overflyttes til den nye barnehagen. Lilleskogen starter opp med drift av fire avdelinger, og øker til seks avdelinger i 2028, deretter åtte avdelinger fra 2029.

Tiltaket innebærer driftskostnader for bygget og uteområdet, og personale til den nye barnehagen.

Driftskonsekvenser av nye Fløysbonn ungdomsskole

Fløysbonn nye ungdomsskole planlegges å stå ferdig høsten 2029. Tiltaket innebærer kostnader til drift av bygget og uteområdet. Personale blir flyttet over fra eksisterende skoler, gamle Fløysbonn ungdomsskole og Hellerasten ungdomsskole. Etter innflytting i den nye ungdomsskole rives gamle Fløysbonn ungdomsskole og Hellerasten ungdomsskole, som gir en innsparing på driftskostnader for den totale bygningsmassen.

Driftskonsekvenser av Solkollen barnehage

Solkollen barnehage på Kolbotn er planlagt ferdig høsten 2029. Barnehagen planlegges med 8 avdelinger. Midlertidig barnehage på Kolbotn med en avdeling overflyttes til den nye barnehagen. Solkollen starter opp med drift av seks avdelinger, og øker til sju avdelinger i 2030.

Tiltaket innebærer driftskostnader for bygget og uteområdet, og personale til den nye barnehagen.

Driftskonsekvenser Hebekk omsorgsboliger og demenslandsby, helårsvirkning

Hebekk omsorgsboliger og demenslandsby er planlagt ferdig høsten 2029. Personell til driften ble vedtatt med 22 mill. kroner i halvårsdrift fra 2029 i økonomi og handlingsplan 2026-2029. Det legges inn helårsdrift med ytterligere 22 mill. kroner, til sammen 44 mill. kroner, fra og med 2030.

I tillegg kommer drift av bygget, inkludert renhold. Det ble vedtatt 4 mill. kroner i halvårsdrift fra 2029 i økonomi og handlingsplan 2026-2029. Det legges inn helårsdrift med ytterligere 4 mill. kroner, til sammen 8 mill. kroner, fra og med 2030.

Omstilling- og innsparingstiltak

Ny fordeling av omstillingstiltakene «Frigjøre areal med netto innsparing» og «Kulturskolen – samlokalisering av lokaler»

Deler av de to omstillingstiltakene fra økonomi- og handlingsplan 2026–2029, lar seg ikke realisere. Beløpene fordeles på nytt mellom direktørområdene, og håndteres i det generelle omstillingsarbeidet.

Reversere del av omstillingstiltak «Frigjøre arealer med netto innsparing»

Vedtatt omstillingstiltak i økonomi og handlingsplan 2026–2029 forutsatte utleie av Gamle Oppegård rådhus. Dette er ikke mulig å realisere blant annet fordi det vil medføre tilbakebetaling av tidligere mottatt momskompensjon.

Konsekvensjusteringer

Etablering av midlertidige barnehageavdelinger – modulleie og etableringskostnader

Tiltaket gjelder midlertidige barnehageavdelinger på Kolbotn og Øvre Hebekk, til sammen leies det 3 moduler. Beløpene dekker leiekostnader av modulene, og etableringskostnader.

Follo Landbrukskontor inkludert veterinærvakt i Follo – tilskudd

Tilskudd til Follo landbrukskontor vil for 2027 være 2,103 mill. kroner. Dette blir en økning på 0,255 mill. kroner i forhold til dagens ramme som er på 1,848 mill. kroner. Den store økningen skyldes i hovedsak ny fordelingsnøkkel i forhold til behandling av hogstsøknader i marka.

Tilskudd til veterinærvaktordningen i Follo er beregnet å bli 0,189 mill. kroner i 2027. Ordningen grunnfinansieres av øremerkede midler som Landbruksdirektoratet utbetaler til administrasjonskommunen (Ås kommune). Hvis det er behov for å supplere grunnfinansieringen med kommunale budsjettmidler for å dekke kostnadene forbundet med denne ordningen, fordeles kostnadene etter kostnadsfordeling som fremkommer i "Avtale om samarbeid om organisering av veterinærvakt".

Totalt tilskudd inkl. veterinærvakta vil for 2027 være 2,293 mill. kroner.

Innleie av lokaler til kommunale tjenester

Tiltaket gjelder netto endring i husleiekostnader ved leie av lokaler til tjenestene og økte felleskostnader ved alle leieforhold.

Økning i felleskostnader på grunn av generell prisstigning utgjør totalt 1,2 mill. kroner for alle leieforhold. I tillegg kommer andre endringer som gjelder nye eller endrede leieforhold, blant annet Kolbotnveien 22 hvor leieforholdet opphører februar 2027.

Kommunale eiendomsgebyrer – økning

Tiltaket gjelder prisøkning på kommunale eiendomsgebyrer. Disse øker gjennomsnittlig med 20 prosent fra 2026 til 2027. Dette er beregnet å utgjøre om lag 2,6 mill. kroner.

Strøm

Det foreslås en konsekvensjustering av budsjettet for energikostnader på 13 mill. kroner i 2027. Behovet skyldes økte strømkostnader og høyere nettleie sammenlignet med nivået som ligger til grunn for dagens budsjettramme. Til tross for redusert energiforbruk per kvadratmeter og kontinuerlig arbeid med energieffektivisering, forventes de samlede energikostnadene å øke som følge av forhold kommunen i begrenset grad kan påvirke.

Utredningsmidler Vevelstadåsen

Budsjettmidler til utredning av kommunal eiendom på Vevelstadåsen. Det ble lagt inn midler til dette for 2026 i behandlingen av andre tertialrapport, og det er behov for midler også første halvår 2027 for å fullføre utredningen.

Driftsbudsjett per område

Økonomiske rammer vedtas per direktørområde (se kapittel Budsjettvedtak og rammeoversikter). Til informasjon viser vi i denne tabellen tall per område. Tabellen viser sist avlagte regnskap, opprinnelig budsjett og revidert budsjett inneværende år samt rammer i økonomiplan 2027-2030.

Endringen i planperioden skyldes i hovedsak vedtatte og nye omstillingsbehov fra 2029-2030 som budsjetteknisk er fordelt på direktørområdene.

Eiendom, samfunn og teknikk - rammer per område

Beløp i 1000 kr

Område	Regnskap 2025	Oppr budsjett 2026	Rev budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Eiendom, samfunn og teknikk, overordnet område	4 838	6 801	7 734	7 932	10 002	6 682	5 332
Område Eiendom	249 319	275 988	292 285	295 708	297 548	299 512	304 538
Område Samfunn, klima og miljø	29 955	36 672	36 548	36 849	34 829	33 829	33 829
Område Teknikk	168 329	167 658	177 205	146 592	139 912	140 104	139 724
Totalsum	**452 441**	**487 119**	**513 772**	**487 081**	**482 291**	**480 127**	**483 423**

KOSTRA-tall

	Nordre Follo 2024	Nordre Follo 2025	Lillestrøm	Larvik	Ullensaker	Lørenskog	Kostragruppe 11
Prioritet							
Antall km tilrettelagt for syklende som kommunen har ansvaret for pr. 10 000 innb	17	16	9	11	16	8	11
Brutto driftsutgifter ekskl. avskrivninger i kr pr. innbyggere for komm. vei er og gater (B) *)	864	840	1 026	1 029	552	789	1 054
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger (B) *)	7 970	8 074	7 488	5 637	7 747	7 788	6 268
Samlet areal på formålsbyggene i kvadratmeter per innbygger (B)	4,5	4,7	4,3	4,0	4,4	4,3	4,1
Produktivitet							
Netto utgift per kvm, formålsbygg samlet (B)	1 721	1 724	1 740	1 411	1 779	1 831	1 512
Utgifter til renholdsaktiviteter Formålsbygg, kommune Utgifter per kvadratmeter bygg (kr) *)	215	184	188	211	264	160	181
Grunnlagsdata (Nivå 3)							

Kommunalt eide boliger	903	901	1 033	452	454	493	7 568
Privat eide boliger med kommunal disposisjonsrett	28	28	111	252	90	205	1 658
Totalt antall kommunalt disponerte boliger (antall)	1 194	1 147	1 170	1 100	562	725	11 395

**) Inflasjonsjustert med deflator*

KOSTRA er en forkortelse for kommune-stat-rapportering. Alle norske kommuner og fylkeskommuner rapporterer inn tjeneste- og regnskapstall til Statistisk sentralbyrå (SSB).

Kommunene plasseres i grupper med lignende størrelse og økonomiske rammebetingelser. Det gjør det mulig å sammenligne resultater og ressursbruk mellom kommunene.

Nøkkeltall

Boligsosiale tiltak

Navn	2022	2023	2024	2025
Andel barnefamilier med utbetaling, startlån	71,4 %	83,6 %	77,8 %	81,4 %
Antall boliger godkjent av kommunen for finansiering med startlån	84	73	101	97

Formålsbygg

Navn	2022	2023	2024	2025
Energibruk per m2 eid areal (kWh), kommune	158	146	132	134
Samlet areal på formålsbyggene i kvadratmeter per innbygger (B)	4,1	4,1	4,5	4,7

Kultur- og fritidstilbud

Navn	2022	2023	2024	2025
Samlet areal på kommunale idrettsbygg, konsern	34 153,0	34 154,0	39 252,0	40 607,0

Parkering

Navn	2022	2023	2024	2025
Antall offentlig eide parkeringsplasser i kommunen (ekskl. innfartsparkeringsplasser)	1 284	1 284	1 387	1 189
Antall utstedte parkeringstillatelser for forflytningshemmede	910	1 196	1 261	1 250

Veier og gater

Navn	2022	2023	2024	2025
Antall avgiftsbelagte parkeringsplasser i kommunen	565	565	603	816
Antall lyspunkt langs kommunale veier og gater	7 000	7 000	7 030	7 040
Kommunal vei og gate med fast dekke. Antall kilometer	219	223	226	229
Kommunal vei og gate. Antall kilometer	230	230	230	230

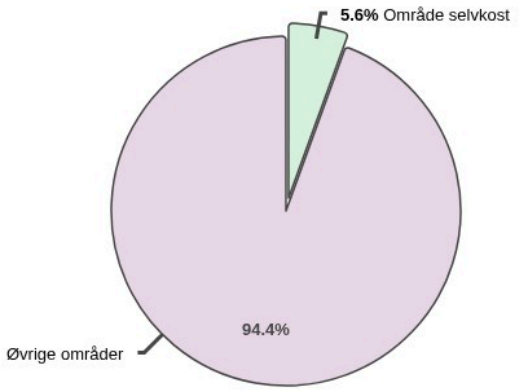
Selvkost

Vanntårnet Hebekk
Foto: Nordre Follo kommune

Område selvkost

Brutto utgifter i % av kommunens totale brutto utgifter

Beskrivelse av direktørområdet

Her budsjetterer og regnskapsfører vi kommunale oppgaver som finansieres med gebyrer etter selvkostprinsippet. Det innebærer at inntekter fra gebyret skal dekke kostnadene ved å produsere tjenesten eller produktet.

Selvkostområdene er en del av direktørområdet Eiendom, samfunn og teknikk, men er skilt ut som et eget område for å gjøre det enklere å følge opp økonomien i selvkosttjenestene etter kommuneloven § 15-1 og selvkostforskriften § 2.

Dette skal vi få til sammen

For å nå målene og tilpasse oss utviklingen skal vi i perioden prioritere dette:

Styrke sikkerhet og beredskap

Verdenssituasjonen krever økt oppmerksomhet på beredskapsarbeid. Vi må særlig styrke kritisk infrastruktur. Mattilsynet har pålagt Nordre Follo og andre kommuner i Follo å styrke reservevannforsyningen. Kravet er at vi skal kunne levere vann til enhver tid, og at vi må ha to uavhengige forsyninger for hele kommunen.

Nordre Follo har gått inn i et samarbeid med Frogn og Ås om reservevannforsyning. Kommunene er i samtaler med de store vannprodusentene på Østlandet for å inngå avtaler om dette. Prosjektet kan kreve større infrastrukturtiltak for å sikre vannforsyningen. Det er satt av midler til dette i ØHP-perioden, men beløpsstørrelsen kan bli justert etter som detaljene i planene blir mer klare.

Økonomi – plan- og arealtjenestene, byggesak og forurensningsmyndighet

Det er en rekke faktorer som påvirker resultatet i selvkostbudsjettet. Det er usikre inntekter for dette området fordi en rekke faktorer som påvirker resultatet ligger utenfor kommunens kontroll.

Gebyrinntektene for kommunens myndighetsoppgaver svinger normalt en del, fordi de avhenger av hvor mange og hvilke typer saker kommunen får til behandling hvert år.

Resultatet fra selvkost på disse områdene gir et bidrag til kommunens driftsregnskap til dekning av tilhørende finans, kapital- og indirekte kostnader. For 2027 er dette bidraget beregnet å utgjøre om lag 2,0 mill. kroner til sammen for selvkosttjenestene innenfor arealtjenestene, der Byggesak bidrar mest med 1,5 mill. kroner.

Byggesak

Det er foreslått endringer fra 2027 som gjør at noen tjenester blir rimeligere for søkeren, og særlig de mindre byggearbeidene som innbyggerne ofte selv står for:

- **Flere tiltak inngår i gruppe «andre mindre tiltak» (varenummer 3318):** Det gjelder for eksempel innglassing av en enkelt veranda, som til nå er regnet som fasadeendring. Dette medfører en vesentlig reduksjon av gebyr for enkelte mindre tiltak.
- **Vi endrer praksis for tiltak som gir flere delgebyr:** Til nå har søkeren betalt gebyr for hvert del-tiltak. Nå er det hovedtiltaket som danner grunnlag for gebyret. For eksempel vil en bruksendring som også medfører fasadeendring kun bli fakturert for bruksendring. Dette gir et lavere gebyr.
- **Vi øker arealgrensen for garasjer og uthus fra 50 til 70 m²:** Dette samsvarer med arealgrenser i byggeforskriftene og fører til vesentlig lavere gebyr for garasje og uthus over 50 m².
- **Vi splitter opp gebyr for reviderte tegninger og «som bygget»-tegninger:** For småhusbebyggelse og andre mindre tiltak foreslås en reduksjon av gebyret. Vi innfører nytt gebyr for «som bygget»-tegninger for boligblokker og andre større tiltak som dekker opp merarbeidet ved slike mer omfangsrike saker.

Andre arealtjenester

Gebyrene for forurensningssaker er KPI-justert for å tilpasse inntektene til kostnadene.

Gebyrene for plansaker er uendret. For tjenester innenfor geodata og oppmåling øker vi gebyrene med 3 til 5 prosent, i hovedsak for å kompensere for økte lønns- og driftskostnader.

Timeprisen for delesaker er redusert med 10 prosent til 1 800 kroner, mens timeprisen for oppmålingsarbeid er økt med 28 prosent til 1 800 kroner. Endringene er basert på oppdaterte selvkostberegninger.

Økonomi – vann, avløp, renovasjon, feiing og slamtømming (selvkost VARFS)

VARFS står for Vann, avløp, renovasjon, feiing og slamtømming. Området finansieres i sin helhet etter selvkostprinsippet. Det betyr at tjenestene dekkes i sin helhet gjennom gebyrene som brukerne betaler for tjenestene gjennom de kommunale gebyrene.

Gebyrene skal dekke driftsutgifter og finanskostnadene på de investeringene vi gjør for å levere tjenestene. Deler av områdets oppgaver utføres av Interkommunale selskaper som Nordre Follo er deleier i.

Dette gjelder

- avløpsrensing og slamtømming utført av Nordre Follo Renseanlegg

- feiing utført av Follo Brannvesen
- renovasjon utført av Follo Ren

Området Teknikk henter inn og beregner gebyrene for hele området, men budsjettene for disse tjenestene vedtas og følges opp gjennom selskapsstrukturen i det enkelte selskap med sine styrer og representantskap.

Vann- og avløpstjenesten for øvrig utføres av Nordre Follo kommune og gebyrene er delt i fire, altså et abonnementsgebyr og et forbruksgebyr for hver av tjenestene vann og avløp.

Abonnementsgebyret er et fast beløp som belastes den enkelte abonnenten. Dette gebyret skal dekke finanskostnadene for de investeringene som er gjort for å levere tjenesten, det vil si renter og avdrag på lånene. Siden dette gebyret er svært avhengig av renten, ligger utviklingen av dette gebyret i stor grad utenfor kommunens kontroll.

Abonnementsgebyret for vann er beregnet til å øke med 31,3 prosent for vann og 21,8 prosent for avløp i 2027, primært på grunn av høyere renter enn tidligere forutsatt. I selvkostberegningen er det også oppdaget at det tidligere ikke er tatt med investeringer gjort i tidligere Oppegård kommune, som nå er lagt til i beregningen.

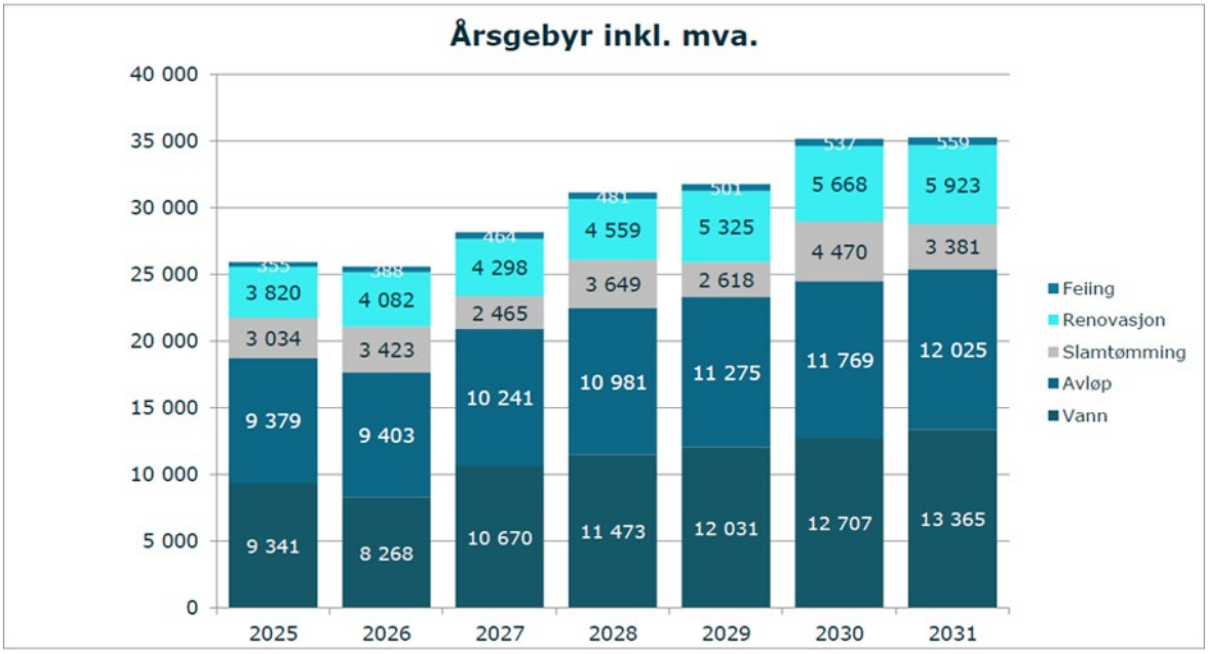
Forbruksgebyret til den enkelte abonnenten betales ut fra faktisk forbruk som leses av på vannmåleren i den enkelte eiendommen. Gebyret skal dekke det årlige driftsbudsjettet for å levere tjenesten, både vannproduksjon, drift av ledningsnett og tekniske installasjoner og avløpsrensing. Det inkluderer både den jobben kommunen gjør selv, inkludert lønnskostnader til ansatte, og det vi kjøper fra eksterne leverandører.

For en standard husstand vil avløpsgebyret øke med 3,0 prosent, som er noe under prognosene for prisveksten i 2026. For vann er det derimot for en standard husstand beregnet til å stige med 28 prosent i 2027. Årsaken til dette er primært økt kostnad på kjøp av vann fra Oslo kommune, altså at prisen på vannet vi kjøper eksternt stiger mye på grunn av investeringer gjort av nabokommunen. Vannet vi produserer selv, er vi svært konkurransedyktige på.

Kommunal- og distriktsdepartementet har vedtatt disse endringene som påvirker vann- og avløpsgebyrene fra 2026:

- Avskrivningsreglene i budsjett- og regnskapsforskriften er endret, fra 40 års avskrivningstid til inntil 80 år på ledningsnett.
- Kalkylerenten er endret fra 5-årig Swap + 0,5 prosent til 3-mnd NIBOR + 0,7 prosent i selvkostforskriften.

Fra 2026 til 2027 foreslår vi en samlet gebyrøkning på rundt 10,07 prosent, hvor vann øker mest i prosent med 29,05 prosent av årsakene beskrevet over. Prognose for videre utvikling i kommunale utgifter vises i figuren under.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	**-154 220**	**-154 220**	**-154 220**	**-154 220**
Sum Vedtak forrige periode	**-13 799**	**-26 230**	**-42 855**	**-42 855**
Sum Budsjettendring forrige år	**2**	**2**	**2**	**2**
Vedtatte endringer	**-13 797**	**-26 228**	**-42 853**	**-42 853**
Konsekvensjustert ramme	**-168 017**	**-180 448**	**-197 073**	**-197 073**
Konsekvensjusteringer				
Selvkost saksbehandlingsområdene - rammeendring	94	117	136	80
Selvkost vann, avløp, renovasjon, feiing, slam - rammeendring	-23 789	-15 612	-5 896	-17 960
Sum Konsekvensjusteringer	**-23 695**	**-15 495**	**-5 760**	**-17 880**
Nye tiltak og realendringer budsjett	**-23 695**	**-15 495**	**-5 760**	**-17 880**
Ramme 2027-2030	**-191 712**	**-195 943**	**-202 833**	**-214 953**

Konsekvensjusteringer

Selvkost saksbehandlingsområdene - rammeendring

Dette selvkostområdet omfatter private planforslag, bygge- og delesaker, oppmåling, eierseksjonering og forurensningsmyndighet.

Selvkost innebærer at kommunens kostnader med å yte tjenestene skal dekkes av gebyrer som brukere av tjenestene betaler. Selvkostområdene er også med å dekke sin andel av kommunens indirekte kostnader til administrasjon og sentrale støttefunksjoner. Et mindre beløp dekker også finansutgifter knyttet til investeringene på området. For 2027 utgjør dette om lag 2,0 mill. kroner.

Selvkost vann, avløp, renovasjon, feier, slam - rammeendring

Tiltaket omhandler selvkostområdet Vann, avløp, renovasjon, feiing og slamtømming, og tjenestene sitt bidrag til administrasjon og låneutgifter.

Det er forventet et overskudd på om lag 189,7 mill. kroner. Overskuddet er et «bidrag» til Nordre Follo kommune som i hovedsak brukes til dekning av finansutgifter for investeringene på dette området. Noe brukes også til indirekte kostnader som administrasjon og sentrale støttefunksjoner.

Dette er en økning av rammen på om lag 23,8 mill. kroner i forhold til 2026.

Driftsbudsjett per område

Økonomiske rammer vedtas per direktørområde (se kapittel Budsjettvedtak og rammeoversikter). Til informasjon viser vi i denne tabellen tall per område. Tabellen viser sist avlagte regnskap, opprinnelig budsjett og revidert budsjett inneværende år samt rammer i økonomiplan 2027-2030.

Område selvkost - rammer per område

Beløp i 1000 kr

Område	Regnskap 2025	Oppr budsjett 2026	Rev budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Område selvkost	0	0	-17 500	0	0	0	0
Selvkost Samfunn, klima og miljø	-1 258	-2 128	-1 381	-2 072	-2 032	-2 062	-2 118
Selvkost Vann og avløp	-193 356	-152 092	-155 049	-189 640	-193 911	-200 771	-212 835
Totalsum	**-194 614**	**-154 220**	**-173 930**	**-191 712**	**-195 943**	**-202 833**	**-214 953**

KOSTRA-tall

	Nordre Follo 2024	Nordre Follo 2025	Lillestrøm	Larvik	Ullensaker	Lørenskog	Kostragruppe 11
Prioritet							
Område- og detaljreguleringsplaner vedtatt av kommunen siste år	11	4	9	10	2	4	74
Produktivitet							
Avløp - driftsutgifter per innbyggere tilknyttet kommunal avløpstjeneste (kr/tilkn.innb) *)	2 181	2 577	3 195	1 526	2 411	2 342	
Behandlede byggesøknader i alt (antall)	415	466	975	700	351	357	5 883
Behandlete søknader om eierseksjonering (antall)	15	6	25	13	11	12	169
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	9	8	15	14	47	35	21
Vann - Driftsutgifter per tilknyttet innbygger (kr/tilkn.innb) *)	2 370	2 840	2 165	863	1 080	2 134	
Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	2 988	3 056	3 936	2 908	3 916	5 145	3 420

Årsgebyr for avløpstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	9 033	8 832	8 110	7 211	5 366	7 031	6 690
Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (kr) *)	369,2	355,0	556,0	386,0	459,0	553,0	424,0
Årsgebyr for septiktømming - ekskl. mva. (kr) *)	5 068	2 486	2 912	595	2 026	3 896	1 875
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (kr) *)	6 682	9 141	5 775	4 567	3 463	5 848	5 019
Kvalitet							
Kommunens gjennomsnittlige saksbehandlingstid fra mottatt komplett planforslag til endelig vedtak (dager)	160	187	221	172	282	742	156
Renovasjon - Husholdningsavfall per innbygger (kommune)	364	366	332	453	365	333	0
Grunnlagsdata (Nivå 3)							
Byggesaksgebyr for oppføring av enebolig (kr) *)	41 808	42 500	36 900	28 870	20 000	44 300	29 892

**) Inflasjonsjustert med deflator*

KOSTRA er en forkortelse for kommune-stat-rapportering. Alle norske kommuner og fylkeskommuner rapporterer inn tjeneste- og regnskapstall til Statistisk sentralbyrå (SSB).

Kommunene plasseres i grupper med lignende størrelse og økonomiske rammebetingelser. Det gjør det mulig å sammenligne resultater og ressursbruk mellom kommunene.

Nøkkeltall

Arealplanlegging og byggesaksbehandling

Navn	2022	2023	2024	2025
Antall innkomne henvendelser og innsyn	0	6 828	7 845	6 919
Antall innkomne saker	0	789	1 046	1 276
Kommunens gjennomsnittlige saksbehandlingstid for byggesøknader med 12 ukers frist (dager)	35	42	36	56
Kommunens gjennomsnittlige saksbehandlingstid for byggesøknader med 3 ukers frist (dager)	47	8	25	43

Kart og oppmåling

Navn	2022	2023	2024	2025
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for kart- og oppmålingsvirksomhet (dager)	60	48	43	39
Rekvisisjoner med saksbehandlingstid over lovpålagt tid (antall)	2	0	1	0
Rekvisisjoner mottatt av kommunen (antall)	67	65	57	47

Vann og avløp

Navn	2022	2023	2024	2025
Antall innbyggere tilknyttet kommunal vannforsyning (antall)	56 801	56 801	56 801	56 801
Antall innbyggere tilknyttet kommunalt avløp	55 312	55 312	55 312	55 918
Antall lekkasjereparasjoner på det kommunale nettet (antall/km ledningsnett)	0,06	0,07	0,06	0,06
Antall meter nytt kommunalt ledningsnett, vannforsyning (m)	3 945	820	820	846
Antall meter utskiftet/rehabilitert kommunalt ledningsnett, vannforsyning	301	308	230	1 621
Lengde fornyet kommunalt spillvannsnett (m)	259	1 419	1 324	1 872
Lengde kommunalt spillvannsnett totalt (m)	314 355	309 097	309 319	309 513
Total vannleveranse på kommunalt distribusjonsnett (m3)	5 394 808	5 884 340	6 238 129	4 606 608

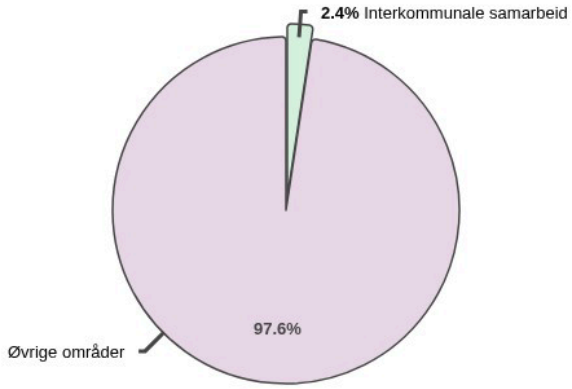
Interkommunale samarbeid

Brannbil
Foto: Nordre Follo kommune

Interkommunale samarbeid

Brutto utgifter i % av kommunens totale brutto utgifter

Beskrivelse av direktørområdet

Interkommunale samarbeid er organisert som vertskommunesamarbeid etter kommuneloven § 17 og § 18. Nordre Follo kommune er vert eller administrativt ansvarlig for:

- Follo barne- og ungdomsskole
- Follo legevakt
- Follo barnevernvakt
- Folloregionen interkommunale politiske råd
- Kompetansehjulet i Follo

Vertskommunesamarbeid skal basere seg på prinsippet om en ren kostnadsdekning. Det vil si at ingen av deltakerkommunene alene skal ha noen fortjeneste eller utgifter utover vedtatt budsjett.

De interkommunale samarbeidene i dette virksomhetsområdet er en del av kommunens regnskap, og regnskapet avsluttes hvert år mot bundet driftsfond. Dette betyr i praksis at samarbeidets driftsresultat påvirker kommunens driftsresultat. Siden mer- og mindreforbruk avregnes mot bundet driftsfond, påvirker ikke dette kommunens endelige regnskapsresultat.

For mer informasjon om det enkelte IKS/samarbeid vises det til vedlegg 2 “Budsjettforslag for 2027 for interkommunale selskap og samarbeid”.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	**0**	**0**	**0**	**0**
Konsekvensjustert ramme	**0**	**0**	**0**	**0**
Ramme 2027-2030	**0**	**0**	**0**	**0**

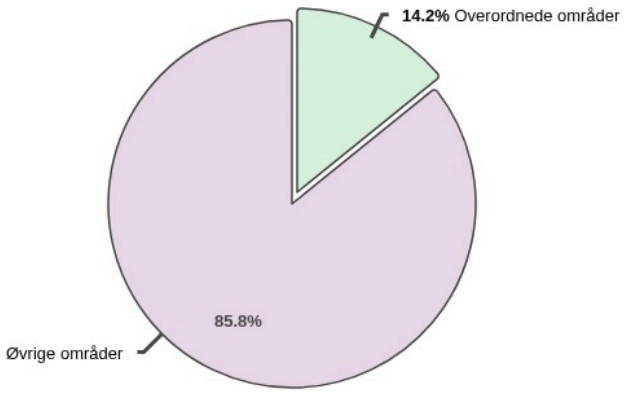
Overordnede områder

Vintersol på Trollåsen
Foto: Nordre Follo kommune

Overordnede områder

Brutto utgifter i % av kommunens totale brutto utgifter

Beskrivelse av direktørområdet

Her budsjetteres diverse felleskostnader og inntekter for kommunen:

- godtgjøring og utgifter til politisk styre
- lønnsoppgjør og regnskapsmessig avslutning av pensjonsoppgjøret i kommunen
- omstillings- og innovasjonsmidler
- revisjon og kontrollutvalg
- integreringstilskudd
- tilskudd til Follo Brannvesen IKS
- tilskudd til Alarm Øst IKS
- tilskudd til Nordre Follo Kirkelige Fellesråd
- tilskudd til Folloregionen IPR
- ekstern bistand i varslingssaker

Området blir også brukt til regnskapsmessig avslutning av pensjonsoppgjøret i kommunen, og kostnadsføring (amortisering) av tidligere års premieavvik fører vi her med riktig KOSTRA-funksjon. Stort sett har dette premieavviket vært økende gjennom de siste årene, og akkumulert premieavvik for Nordre Follo er per 31.12.2025 på om lag 515 mill. kroner (inkludert arbeidsgiveravgift). En andel av det akkumulerte premieavviket skal kostnadsføres (amortiseres) i de årlige driftsregnskapene. Denne andelen er 1/7 av akkumulert premieavvik, og kommunen må årlig kostnadsføre verdien av denne andelen.

For kommunesektoren som helhet har det blitt en stor utfordring å dekke dette premieavviket i driftsregnskapet fordi premieavviket øker for hvert år. Imidlertid har departementet både for 2026 og 2027 endret noen av forholdstallene som brukes til aktuarberegningene som ligger til grunn for beregningen av den årlige pensjonspremien. Dette er gjort for på sikt å få redusert det akkumulerte premieavviket i kommunesektoren. Gitt at kommunene fremover bruker det som årlig tilføres premiefondet hos pensjonsleverandørene, så vil økning i pensjonskostnaden heretter bli dekket gjennom den kommunale deflatoren.

Fra 2025 ble det innført ny livslang avtalefestet pensjon (AFP) og særaldersgrenser. Frem til utgangen av 2028 vil vi ha to pensjonsordninger for AFP: en ordning for de som er født til og med 1962, og en

ordning med livslang AFP for de som er født fra og med 1963. Etter bare 1,5 år med ny livslang AFP, er det vanskelig for KLP å gi en god prognose for uttaket av ny livslang AFP.

Og dette er den viktigst årsaken til at vi for 2026 har fått en redusert pensjonskostnad, jfr nedtrekk på 25 mill. kroner vedtatt i første tertialrapport. Basert på prognoser fra KLP/SPK for 2027 legges det inn en redusert pensjonskostnad i 2027, men det er for tidlig å si om dette vil være tilfellet også for 2028 og utover i planperioden.

På området blir det budsjettert med en avsetning for de årlige lønnsoppgjørene. Dette budsjetterer vi sentralt, og fordeler til de øvrige direktørområdene når lønnsoppgjørene er gjennomført. Avsetningen til lønnsoppgjøret er delvis basert på statsbudsjettets anslag på lønnsvekst i 2027 på 4 prosent, og delvis basert på erfaringstall. Den reelle virkningen av lønnsoppgjørene i kommunen er avhengig av sammensetningen av ansienniteten i de store ansattgruppene.

Etter utbruddet av krigen i Ukraina har kommunen bosatt over 1 000 personer siden 2022. Kommunen mottar integreringstilskudd til dekning av kostnadene ved bosetting – dette utbetales i en femårs periode. I 2027 faller integreringstilskuddet bort for de først bosatte etter Ukraina-krigen. Bosetting på dette nivået krever mye fra mange kommunale tjenester. Det er viktig med en god integrering slik at flest mulig kan gå ut i jobb eller utdanning etter gjennomført introduksjonsprogram. Hvis ikke vil det medføre at flere blir avhengige av sosiale ytelser.

Vi legger til grunn en bosetting på 50 personer fremover - på linje med årets bosetting. Vi må redusere ressursbruken i tjenestene i takt med at integreringstilskuddet blir redusert. I 2027 vil vi i hovedsak disponere tilskuddet til introduksjonsstønad, etablering og sosialhjelp.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	**119 386**	**119 386**	**119 386**	**119 386**
Sum Tekniske justeringer	**0**	**103 750**	**249 540**	**395 950**
Sum Vedtak forrige periode	**165 547**	**165 547**	**165 547**	**165 547**
Sum Budsjettendring forrige år	**-194 473**	**-138 823**	**-138 823**	**-138 823**
Vedtatte endringer	**-28 926**	**130 474**	**276 264**	**422 674**
Konsekvensjustert ramme	**90 460**	**249 860**	**395 650**	**542 060**
Konsekvensjusteringer				
Folloregionen IPR - økt tilskudd per innbygger	70	70	70	70
Godtgjørelse folkevalgte	400	400	400	400
Innsparing pensjon i 2027	-20 000	0	0	0
Kontroll og revisjon - pris- og lønnsjustering	80	80	80	80
Lønnsoppgjør 2027	50 000	90 000	90 000	90 000
Sivilforsvarslager - distriktslager og avdelingslager	90	90	90	90
Tilskudd til Nordre Follo Kirkelige fellesråd	1 440	1 870	1 870	1 870
Økt eiertilskudd til Alarm Øst IKS	500	500	500	500
Økt tilskudd til Follo Brannvesen IKS	3 670	3 670	3 670	3 670
Sum Konsekvensjusteringer	**36 250**	**96 680**	**96 680**	**96 680**
Nye tiltak og realendringer budsjett	**36 250**	**96 680**	**96 680**	**96 680**
Ramme 2027-2030	**126 710**	**346 540**	**492 330**	**638 740**

Konsekvensjusteringer

Folloregionen IPR - økt tilskudd per innbygger

Tilskuddet til Folloregionen IPR økes med 1 kroner per innbygger som avrundet blir om lag 70 000 kroner. Økningen skal brukes til årlig gjennomføring av Follo Pride, og beløpet per innbygger legges inn likt i alle deltakerkommunene.

Godtgjørelse folkevalgte

Godtgjørelsen til folkevalgte er i henhold til Politisk reglement en prosentandel av stortingsrepresentantenes faste årlige godtgjørelse. Denne godtgjørelsen ble 1.5.2026 økt med om lag kr 57 000 (4,7 prosent) til 1,272 mill. kroner. Samlet økning av godtgjørelsen til kommunens folkevalgte øker derfor med 0,4 mill. kroner fra 9,21 mill. kroner til 9,61 mill. kroner. Dette er inkludert sosiale utgifter. Endringer i politisk reglement får bare begrenset effekt for 2027, og først full budsjetteffekt fra 2028.

Innsparing pensjon i 2027

Det vil være innsparing på anslagsvis 20 mill. kroner på pensjonskostnaden i 2027. Innsparingen legges i utgangspunktet bare inn for ett år. Dette skyldes at det ikke er mulig å si hvordan dette vil bli for senere år fordi det er stor usikkerhet blant annet i hvordan uttaket av ny livslang avtalefestet pensjon utvikler seg. Samtidig som det et par år fremover er to ulike “pensjonsordninger” for nye pensjonister avhengig av om de er født før eller etter 1963.

Kontroll og revisjon - pris- og lønnsjustering

Budsjettet til Kontrollutvalget, inkludert revisjon økes med 4 prosent til dekning av økt godtgjørelse og prisjustering av revisjon.

Lønnsoppgjør 2027

Tiltaket omhandler virkning av lønnsoppgjør for 2027 med utgangspunkt i regjeringens forventede lønnsvekst i kommunal sektor for 2027 på 4 prosent, og erfaringstall fra de siste års lønnsoppgjør.

Sivilforsvarslager – distriktslager og avdelingslager

Det er inngått en avtale om administrativt vertkommunesamarbeid for Oslo og Akershus sivilforsvardistrikt når det gjelder distriktslager for sivilforsvaret. Det er Oslo kommune som blir vertskommune, og det vil bli en fordeling av kostnader og utgifter mellom samarbeidskommunene/deltakerkommunene. Oslo kommune stiller opp med distriktslager samt avdelingslager. I tillegg stiller fem øvrige kommuner med avdelingslagre for distriktet - Nordre Follo kommune er en av disse.

Sivilforsvarsforskriften § 42 sier at utgifter og kostnader skal fordeles på grunnlag av folketallet i kommunene, og kreves dekket årlig og etterskuddsvis. For 2027 har Oslo kommune antydet at Nordre Follo kommune vil få en årlig kostnad på 0,32 mill. kroner, dette er en økning på 0,09 mill. kroner fra 2026.

Tilskudd til Nordre Follo kirkelige fellesråd

Kommunens driftstilskudd til Kirkelig fellesråd justeres for faktisk lønnsvekst i 2026, og anslått lønnsvekst for 2027. Driftstilskuddet for 2027 økes fra 30,6 mill. kroner til om lag 31,9 mill. kroner.

Det har vært en kraftig prisøkning av kremasjonsavgiften. Fellesrådet kompenseres for dette med 0,5 mill. kroner, slik at samlet tilskudd til dette utgjør 3,4 mill. kroner. Økende antall kremasjoner gir over tid redusert arealbruk, og reduserer ressursbehovet til vedlikehold og kistebegravelser.

Samlet driftstilskudd blir med dette 35,3 mill. kroner – en økning på om lag 1,4 mill. kroner.

Økt eiertilskudd til Alarm Øst IKS

Eiertilskuddet til Alarm Øst IKS økes i tråd med vedtak i representantskapet. Tilskuddet økes fra 88,47 kroner per innbygger i 2026 til 94,60 kroner per innbygger i 2027. Den prosentvise økningen er 6,9 prosent, og vil bety en økning i det årlige tilskuddet på 0,5 mill. kroner fra om lag 5,7 mill. kroner til om lag 6,2 mill. kroner.

Økt tilskudd til Follo Brannvesen IKS

Eiertilskuddet til Follo Brannvesen IKS er justert i henhold til representantskapets vedtak. Det innføres fra 2027 en endret fordeling av eiertilskuddet mellom kommunene. Etter en overgangsordning i 2027 der 50 % av tilskuddet er etter gammel fordeling og 50 % etter ny fordeling, vil det bli full effekt av omleggingen fra 2028.

Nordre Follo kommune vil fra 2028, etter anslått innbyggertall per 1.1.2028, bli belastet med 47,64 % av totalt eiertilskudd. 2027 er et overgangsår, der Nordre Follo kommune vil bli belastet med 48,73 % av totalt eiertilskudd. Sammenliknet med tilskuddet for 2026, vil dette bety en reduksjon med om lag 2,8 mill. kroner før ordinær deflatorjustering. Tilskuddet økes med ca 3,7 mill. kroner fra 67,9 mill. kroner til 71,6 mill. kroner. Økningen er på 7,7 % prosent.

Sakspapirer til representantskapet i Follo Brannvesen IKS sitt møte 30.10.2026 forelå først etter at kommunedirektørens forslag til økonomiplan var saldert. Kommunens eiertilskudd blir etter dette redusert med 1,2 mill. kroner til 70,4 mill. kroner, som blir en økning på 2,5 mill. kroner fra tilskuddet på 67,9 mill. kroner i 2026. Økningen er på 3,7 prosent. Det var for sent å få dette innarbeidet i forslag til økonomiplan, så denne reduksjonen vil bli innarbeidet i tilleggsnotatet som blir lagt frem i forkant av kommunestyrets endelige budsjettvedtak i desember.

KOSTRA-tall

	Nordre Follo 2024	Nordre Follo 2025	Lillestrøm	Larvik	Ullensaker	Lørenskog	Kostragruppe 11
Økonomi							
Frie inntekter per innbygger (kr) *)	72 045	75 533	72 333	75 905	71 651	69 604	74 366
Netto lånegjeld *)	8 036 320	8 600 055	9 924 425	4 757 335	5 759 839	7 725 778	56 141 265

**) Inflasjonsjustert med deflator*